

REPUBLIC
OF
SOUTH AFRICA

REPUBLIEK
VAN
SUID-AFRIKA

Government Gazette Staatskoerant

Vol. 372

PRETORIA, 28 JUNE
JUNIE 1996

No. 17276

TSEBISO E AKARETSANG

TSEBISO 780 YA 1996

White Paper ya Pholisi ya Telekhomunikheishene (Dikgokahano ka mehala) jwalo ka ha e hlahisitswe ke Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso.

WHITE PAPER YA

PHOLISI YA TELEKHOMUNIKHEISHENE (DIKGOKAHANO KA MEHALA)

(Moralo wa ho qetela)

Ministri ya Diposo,
Telekhomunikheishene le Kgaso
Febewari 1996

White Paper ena e fumaneha
hape le ka malema ana a latelang,
Afrikaans, English
le seZulu.

E hlahisitswe ke
Ministri ya Diposo
Telekhomunikheishene le Kgaso

E hatisitswe ke
Government Printers
Matjhe 1996

Design ka
Desktop at Work
(011) 728-6905

E fetoletswe
puong ya Sesotho ke ba
Afrophone Translation Services, JHB
(011) 648-9115/9

TSE KAHARE

MANTSWE A HO QALA	PAGE 9
DITEBOHO	PAGE 10
SELELEKELA	PAGE 12
KGUTSUFATSO YA PHETHAHATSO	PAGE 14
1. TELEKHOMUNIKHEISHENE (DIKGOKAHANO KA MEHALA) LE NTSHETSOPELE MONA AFRIKA BORWA	PAGE 17
2. DIBOPEHO TSA MEBARAKA HO MOKGA WA TELEKHOMUNIKHEISHENE	PAGE 23
3. HO BA MONGA, DIPEELETSO, LE THUSO YA DITJHELETE	PAGE 41
4. HO FANA KA MATLA A TSA IKONOMI HO BATHO BA AFRIKA BORWA BAO E LENG KGALE BA SA FUWE MENYETLA	PAGE 42
5. DITAELO BAKENG SA MOKGA WA TELEKHOMUNIKHEISHENE LE RADIO FREQUENCY SPECTRUM	PAGE 46
6. BOKGONI BA HO FIHLELA DITJEO LE HO BEHA DITEFELLO	PAGE 57
7. INTASTERI E FEPELANG KA DISEBEDISWA	PAGE 60
8. BASEBETSI BA MOKGA	PAGE 64
9. TSHEBEDISANO MAHARENG A DINAHA TSA AFRIKA LE TSA MATJHABA	PAGE 69
10. HO FETOLWA HA MELAO	PAGE 71

MANTSWE A HO QALA

Ke motlotlo ka ho beha *White Paper* ena ya Pholisi ya Telekhomunikheishene (dikgokahano ka mehala) ka pela batho ba Afrika Borwa.

White Paper ena e fihletswe kamora tshebetso e batsi ya ditherisano le setjhaba mmoho le mokga wa telekhomunikheishene, mme pampiri ena e hlahisitswe kamora dikamahano tse neng di le mahareng a Mmuso, mokga wa telekhomunikheishene le setjhaba. Hang hoba e hlahiswe Palamenteng mmoho le melao e metjha ya telekhomunikheishene, baemedi ba kgethilweng ba batho ba tla fumana monyetla wa ho qetella tshebetso ena ya ditherisano.

Ho demokerasi, ditherisano tse tshwanang le tsena ke tsa bohlokwa haholo bakeng sa ho etsa bonnete ba hore, la pele, tlhahiso ya pholisi e be tshebetso eo baahi ba naha, banka-karolo mmoho le bohle ba nang le kgahleho ba bileng le seabo ho yona,, mme la bobedi, ke hore pholisi ena e fumane tshehetso e batsi mme e amohelwe ke batho mmoho le banka-karolo bao ditshisinyo tsa pholisi ena di tla sebetsa ho bona.

Seabo sa Mmuso ke ho nolofatsa tshebetso ya ho bopjwa ha pholisi mmoho le ditherisano ka tsela e tla fihlela tumellano. Hona hangata ha ho kgonahale, mme hape ha se batho bohle ba tla kgotsofalang ka yona. Re ke ke ra kgutlela morao tshebetsong tsa nako e fetileng moo e neng e le sehlotschwana sa batho ba itseng feela ba neng ba ena le matla a ho etsa diqeto ha ba hlahisa dipholisi.

White Paper ya Pholisi ya Telekhomunikheishene hape e radilwe ka kelo hloko ya diphetoho tse kgolo tse amang seabo le maemo a telekhomunikheishene naheng ya rona. Diphetoho ho tsa thekenoloji le bolokolohi ba kgwebo lefatsheng lohle ke ntho tse tsamayang ka potlako, mme ho ba boima ho bolela sephetho seo hona ho tla bang le sona ho pholisi ya telekhomunikheishene. Ho etswa ha pholisi e bile tshebetso e mafolofolo. Yona e tla tshwanelwa ho lekolwa kgafetsa. Pholisi ya telekhomunikheishene e kentsweng ho *White Paper* ya rona ha e shebe ka nqane ho dilemo tse tshelletseng tse fetileng, mme le tshebetso ya tokoloho e sisingwang e tshwanelwa ho lekolwa kamora dilemo tse tharo. Leha ho le jwalo, moo ho nang le dipeeletso, katoloso ya ditshebeletso lefatsheng lohle, mmoho le ho kengwa ha tlhodisano e laolwang, ke ntho ya bohlokwa hore ho be le tiisetso ya se etsuwang.

Re lekile ho fana ka bonyane tiisetso e itseng mona ho *White Paper*. Ho sa le jwalo, re entse hlakiso ya ponelopele e ntjha ya telekhomunikheishene mona Afrika Borwa.

Sepheo sa rona sa bohlokwa ke sa ho lekanya ditlhophiso tsa ditshebeletso tsa motheo lefatsheng ka bophara mabapi le telekhomunikheishene, haholo-holo dibakeng tse neng di sa fumane menyetla tsa mahaeng, mmoho le tsona tsa mona ditoropong, mme re fane ka ditshebeletso tsa tlhahiso-leseding tse tla kgona ho fihlela ditlhoko tsa ikonomi e holang ya Afrika Borwa. Mohopolo o mabapi le pholisi ya rona ya telekhomunikheishene o hloka hore re hlahise mehato e tla nkuwa mmoho le mekgwa ya tshebetso bakeng sa ho fihlela sepheo sa rona. Hona hohle ho hlahisitswe ka botlalo ho *White Paper*, mme ke le kopa hore le e bale le be le etse hore maikutlo a lona le ona a tsejwe Palamenteng.

Ke rata ho leboha bohle ba ileng ba nka karolo tshebetsong ena ya ho hlahiswa ha pholisi ya setjhaba ya telekhomunikheishene. E bile nako e kgahlisang eo ho neng ho sebetswa ka matla ka yona, mme ke tshepa hore ho kengwa tshebetsong ha pholisi ho tla ba le sephetho se nang le tiisetso mabapi le ntshetsopele ya telekhomunikheishene mona Afrika Borwa.

Z Pallo Jordan

Letona la Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso

DITEBOHO

Letona la Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso, Dr Z Pallo Jordan, o rata ho leboha kabelo ya batho mmoho le mekgatlo ena e latelang mabapi le ho blahiswa ha Green Paper (tokomane ya ditherisano) le White Paper (setamente sa pholisi) ya Pholisi ya Telekhomunikheishene.

The International Development Research Centre (IDRC) The Canadian International Development Agency (CIDA)

Mr M van Ameringen (IDRC)
Mr G Hawes (CIDA)

Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso

Mr W Currie (Moeletsi ya kgethehileng wa Letona)
Ms N Nkula
Ms P Rakgwathe
Ms L Morilley

Diphatente ya Diposo le Telekhomunikheishene

Mr A Ngcaba
Mr JH van Loggerenberg
Mr H Wagenaar
Ms T Bisset
Mr S Mokoena

The National Telecommunication Forum (NTF)

Bohle ba nang le Boikarabelo ho Green Paper ya Pholisi ya Telekhomunikheishene

Technical Task Team

Mr M Stocks
Mr JC Klok
Dr R Braun
Mr K Mkhize
Dr G Celli
Mr A Ngcaba

Di-consultants tsa matjhaba

Dr R Okello
Dr TH Chowdary
Dr N Harfoush
Mr R Valantin
Professor R Horwitz
Ms K Wild

Phanele ya Boeletsu ya Green Paper

Professor M Morris
Mr A Stavrou
Professor D Kaplan
Mr DH Botha
Adv P Sekhula
Mr D Smit
Mr T Setiloane
Mr ML Reznik
Ms F Sekha

Balekodi ba matjhaba

Mr N Vittal
Dr A Davies

Balekodi ba Afrika Borwa

Dr R Williams

National Telecommunications Policy Project (NTPP)

Ms M Emmett
Ms M Andersson
Ms N Connelly
Mr P Nkosi

BMI TechKnowledge

Mr D Smit
Ms A Bacchialoni
Mr A Wills

Sangonet

Mr S Song
Ms L Levine

Eminent Persons Group

Ms P Moholi
Mr N Smuts
Mr D Botha
Mr D Vilakazi
Mr R Monyokolo

Sehlopha se Tshwarahaneng le Melao

Mr G Moore
Mr M Stocks
Mr P Sekhula
Mr C Stassen

National Colloquium on Telecommunications Policy

Mr S Tyibilika (Chair)
Dr R Williams (Chair)

Editing/Proof-reading

Ms K Martin (Green Paper)
Mr M White of Iona Press Services (Green Paper)
Ms M Andersson (Narrative Report and White Paper)

Typesetting/layout

Ms B Parr and Ms Z Ferreira from Desktop at Work

Preliminary research and administrative co-ordination

Ms G Addison
Mr D Naidoo

SELELEKELA

White Paper ena e fihletswe kamora tshebetso e batsi ya ditherisano le setjhaba mmoho le mokga wa telekhomunikheishene, mme pampiri ena e hlahisitswe kamora dikamahano tse neng di le mahareng a setjhaba le mokga wa telekhomunikheishene. Jwalo ka ha *Green Paper* ya Pholisi ya Telekhomunikheishene e ne e le tokomane ya ditherisano, *White Paper* ena yona ke setatementsa sa pholisi ya Mmuso se mabapi le ntshetsopele ya nako e tlang ya telekhomunikheishene mona Afrika Borwa.

Letona la Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso, Dr Z Pallo Jordan, o qadile tshebetso ya ho ba le ditherisano ka ho hloma *Green Paper* ya Pholisi ya Telekhomunikheishene mohla la 7 Julae 1995, mme a mema setjhaba ho hlahisa maikutlo a sona mabapi le dipotso tse neng di botswa ka yona *Green Paper* eo. *Green Paper* eo e hlahisitswe kamora ditherisano tse batsi le mokga wa telekhomunikheishene. Di-network operators (di-oporeitara tsa marangrang a dikgokahano), basebetsi, mekgatlo ya baahi le dihlopha tsa kgwebo tsa batho ba batsho, Electronics Industries Federation (EIF) mmoho le National Telecommunications Forum (NTF), kaofela ha tsona di ile tsa nka karolo tlhahisong ya dipotso tse neng di kenyelleditswe ho *Green Paper*. *Green Paper* eo e ile ya ralwa ke Technical Task Team (Sehlopha sa Tshebetso), e thuswa ke ditsebi tse mmalwa tsa matjhaba mmoho le Phanele ya Baeletsi ba mona naheng ya rona - bao bohle ba behilweng ke Letona.

Letona le ile la fumana dikananelo tse ka bang 131 kaofela, tse neng di arabela *Green Paper*, mme tsona di ne di etsa paloyohle ya maqephe a 3,989. Dikananelo tseo di ne di entswe ke mekgatlo e mengata e fapaneng, ya mona ka hara naha le ya matjhaba, e neng e ena le kgahleho ho telekhomunikheishene. Dikananelo tse fapaneng di ne di kenyelletsa di-network operators tsa telekhomunikheishene, intasteri ya ka hara naha e fepelang ka ekhwhipmente, mekgatlo ya basebetsi, dihlopha tsa kgwebo, dibanka tsa ka hara naha le tsa matjhaba, dikhampani tsa matjhaba tsa telekhomunikheishene, diyunivesithi le dihlopha tsa dipholisi tse jwalo ka Centre for the Development of Information and Telecommunications Policy (CDITP). Ho ile ha fumanwa hape le dikananelo tse hlahang setjhabeng.

Technical Task Team le BMI Techknowledge di ile tsa etsa hlophollo ya dikananelo mme tsa hlahisa diraporoto tse pedi ha di ne di fana ka pehelo intastering mohla la 7 Nofemere 1995. Diraporoto tsena ke 'A Statistical Analysis of Responses to the Green Paper on Telecommunications Policy' (Hlophollo ya Dikarabo tse mabapi le Pholisi ya *Green Paper* ya Telekhomunikheishene), le 'Interim Narrative Report on the Responses to the Green Paper on Telecommunications Policy' (Raporoto ya Nakwana ya Dikarabo tse mabapi le Pholisi ya Telekhomunikheishene).

Ka di 20-23 tsa Nofemere 1995 Letona le ile la bitsa kopano ya **National Colloquium on Telecommunications Policy** bakeng sa ho neha banka-karolo ho mokga wa telekhomunikheishene monyetla wa ho rerisana ka dintlha tsa bohlokwa tse hlahang dikarabong tse mabapi le *Green Paper*. Sepheo sa Colloquium e ne e le ho fihlela tumellano mabapi le dintlha tsena tsa bohlokwa. Ho ile ha fihlelwa tumellano dintlheng tsohle kante le ho ntlha e mabapi le ho ba monga (ownership) Telkom mmoho le kgwebo e se nang tlhodisano (monopoly). Dintlha tsena di ile tsa fetisetwa ho Letona mmoho le ho Eminent Persons Group ka tatellano. Eminent Persons Group e ile ya kgethwa ka ho thongwa ke baemedi ba Colloquium bakeng sa ho fana ka dikeletso le ho lebela ho ralwa ha *White Paper*, mmoho le ho etswa ha melao ka ho latela motheo wa pholisi e amohetsweng ho Colloquium.

Technical Task Team e ile ya rala *White Paper* ka ho sebetsa mmoho le Eminent Persons Group mme Letona la hlahisa moralo wa bobedi wa *White Paper* hore ho rerisanwe ka ona Khonferenseng ya National Telecommunications Forum Plenary mohla la 5 Febewari 1996.

Ditshisinyo tse ileng tsa hlahiswa ho tswa ditherisanong tsa NTF di ile tsa kengwa ho moralo wa boraro wa *White Paper* pele o romelwa ho Letona le ho Kabinete ho ya amohelwa. *White Paper* ya Pholisi ya Telekhomunikheishene e phatlaladitswe Koranteng ya Mmuso (Gazette) mme batho ba ka e fumana ho tswa ho Bahatishi ba Mmuso (Government Printer).

Hang ho ba Letona le hlahise *White Paper* le melao ya telekhomunikheishene Palamenteng, mohato wa ho qetela wa tshebetso ya ditherisano o tla qala. Diphathi tsa dipolotiki di tla buisana ka dikahare tsa *White Paper* le melao e amehang ho **Portfolio Committee on Communications**, Seboka sa Setjhaba le ho Senate. Portfolio Committee ha e bona ho hlokeha, e ka mema setjhaba ho hlahisa maikutlo a sona dikopanong tsa setjhaba. Tshebetso ya Palamenteng e tla phethahatsa tshebetso ya pholisi ya telekhomunikheishene ka ho vouta Palamenteng, e hloma melao e mabapi le telekhomunikheishene.

KGUTSUFATSO YA PHETHAHATSO

1. TELEKHOMUNIKHEISHENE LE NTSHETSOPELE MONA AFRIKA BORWA

Ponelopele ya mmuso bakeng sa Telekhomunikheishene ke e etsang tekanyetso ya ditlhophiso tsa ho fana ka ditshebeletso tsa motheo lefatsheng lohle ho merabe e neng e sa fumane menyetla ya mahaeng ekasitana le ya ditoropong, mme hona ho etsuwe ka ho fana ka ditshebeletso tsa maemo a hodimo tse tla kgona ho fihlela ditlhoko tsa ikonomi e holang ya Afrika Borwa.

Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso e tla hloma ejensi e fanang ka ditshebeletso lefatsheng lohle bakeng sa ho kgothaletsa ditshebeletso tse phatlalletseng ho tsa Telekhomunikheishene mona Afrika Borwa. Maikemisetso, mesebetsi le sebopeho sa yona di hlaloswa ka botlalo kgaolong ena.

2. SEBOPEHO SA MMARAKA HO MOKGA WA TELEKHOMUNIKHEISHENE

Ho hlokeha sebopeho se setjha sa mmaraka bakeng sa mokga wa Telekhomunikheishene, se tla tlwaetsang mokga hore o be le ntshetsopele e potlakileng le ditshebeletso tse phatlalletseng, mmoho le ho ela hloko ditshekamelo tsa botejeniki le tsa matjhaba. Sebopeho se setjha sa mmaraka se kenyetsele le nako ya ho se akaretswe ya Telkom, eo hamorao mekga eo e fapaneng ya telekhomunikheishene e tla ba le bolokolohi ka ho fediswa ha ditshitiso ka tsela e nang le tswellopele, mme e tla tsamaiswa e be e lebelwe ke *Regulator*.

3. HO BA MONGA NTHO, DIPEELETSO, LE THUSO YA DITJHELETE

Taba ena e tla itshetleha ho sephetho sa tshebetso ya kaho botjha ya matlotlo a mmuso ho Mmuso wa Kopanelo ya Setjhaba.

4. HO FANA KA MATLA A TSA IKONOMI HO BATHO BA AFRIKA BORWA BAO BA NENG BA SA FUMANE MENYETLA NAKONG E FETILENG

Ho fana ka matla a tsa ikonomi ho merabe ya Afrika Borwa e neng e sa fumane menyetla nakong e fetileng ke lenaneo la ho fihlela ho ba le seabo ha batho ka tsela e bonahalang ka mahlakoreng ohle a mesebetsi ya tlhahiso ya ikonomi mona Afrika Borwa jwalo ka basebedisi, basebetsi, dimanejara le beng. Katoloso ya ho fihlela ditshebeletso tse phatlalletseng ka tsela e nang le bokgoni e tla ntshetsapele mesebetsi ya kgahisano le ya ikonomi hara merabe e neng e sa fumane menyetla nakong e fetileng, mme hona e tla ho etsa ka ho fana ka popeho-theo (infrastructure) e hlokaahalang mmoho le ho hlalisa menyetla ya mesebetsi ho mokga wa telecom ka boona. Hodima moo, ho tla nkuwa mehat

e itseng bakeng sa ho kgothaletsa ho matlafatswa ha ikonomi ho kenyellelsang katoloso ya ho ba mong ka tsela e nang le toka, dikimi tsa basebeletsi tsa ho ba mong, ho hlongwa ha menyetla e bonahalang ya tshebetso le ya manejemente, kgothaletso ya bohwebi bo nang le bokgoni, menyetla ya ho fana ka dilaesense le ho fihlela ntho, mmoho le ho behela dipholisi ka thoko.

5. TAOLO YA MOKGA WA TELEKHOMUNIKHEISHENE LE RADIO FREQUENCY SPECTRUM

Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso e tla ba le maikarabelo a ho hloma pholisi ya Telekhomunikheishene le *radio frequency spectrum*. Ho tla hlongwa le *Regulator* e ikemetseng e bitswang South African Telecommunications Regulatory Authority (SATRA), bakeng sa ho laola telekhomunikheishene molemong wa batho. SATRA hape e tla tsamaisa le *radio frequency spectrum* kantle ho di-*frequency bands* tsa ditshebeletso tsa kgaso tseo ha jwale di leng tsamaisong ya Independent Broadcasting Authority (IBA). Maikemisetso, mesebetsi le sebopeho sa SATRA di hlaloswa ka botlalo kgaolong ena.

6. BOKGONI BA HO LEFELLA DITJEO LE HO BEHA DITEFELLO

Tsela e lekaneng ya ho fihlela maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalletseng lohle e itshelehile hodima phethahatso ya ditlhoko tsa bokgoni ba ho fihlela ntho. Tsela eo ka yona ditshenyehelo tsa ditshebeletso di behwang ka teng ka melawana ya makgetho, ke ya bohlokwa haholo bakeng sa ho fihlela ditshebeletso tse phatlalletseng ka bophara. Tlhoko ya bohlokwa haholo ke ya ho bopa tekanyo mahareng a bokgoni ba ho fihlela le tlhokeho ya ho atolosa le ho ntlafatsa *network* (marangrang a dikgokahano). Kgaolo ena e leka ho bopa tekanyo mahareng a bokgoni ba ho lefella ditjeo le ho beha ditefello.

7. INTASTERI E FEPELANG KA DISEBEDISWA

Afrika Borwa e hloka intasteri e matla ya phepele ya disebediswa tsa telekhomunikheishene bakeng sa ho tsamaisana le ditlhoko tsa ntshetsopele ya naha le ho beha Afrika Borwa maemong a tshwanetseng dilemong tsa mengwahakgolo ya bo-21. Intasteri ya telekhomunikheishene e mona ka hara naha, e mafolofolo, e ka kgonang ho hlodisana le dinaha tse ding tsa lefatshe ka bophara, e tla hohela dipeeletso tse ngata, e bope menyetla ya mesebetsi mmoho le ho ba le tshebetso tse phahameng tsa ikonomi. Ministri e tla nka mehato ya ho tlosa ditshireletso tse sa tsamaelaneng le GATT. Leha ho le jwalo, ka nako eo ya diphetoho tsa nakwana tsa ho fetela pele, tse tla etsang hore ntasteri ya mona ka hara naha e kgone ho itokisetša maemo a matjha a kgwebo le mebaraka, Ministri e tla kopa

Letona la tsa Kgwebo le Intasteri hore le sebedise tshireletso ya makgetho bakeng sa intasteri ya ka hara naha e fepelang ka disebediswa maamong a tlamang a GATT. Kgaolong ena hape ho entswe tshisinyo ya ho nka mehato e meng hape ya ho fana ka tshusumetso ho intasteri ya ka hara naha e fepelang ka disebediswa.

8. BASEBETSI BA MOKGA ONA

Ministri e entse tshisinyo ya hore ho hlongwe mekgwa e mmedi ya thuso tsa ditjhelete bakeng sa ho ntlafatsa ntshetsopele ya bokgoni ba batho ho mokga wa telekhomunikheishene: ka tjhelete ya lekgetho mmoho le karolo e nngwe e itseng ho tswa ho ditefello tsa dilaesense. *Regulator* e tla bopa Bolaodi ba Ntshetsopele ya Bokgoni ba Batho (Human Resources Development Directorate), mme e tla ba le mesebetsi e mengatanyana e mabapi le ntshetsopele ya bokgoni ba batho. Ke mefuta e mehlano ya mesebetsi e ka tshehetswang:

- thupelo le ho rupella basebetsi hape botjha;
- thupelo ya di-*artisan* le dithekenishiene;
- thuto tse phahameng tsa digrata tsa ho qala (undergraduate);
- thupelo le risetjhe ya digrata tsa kamora tsa ho qala (postgraduate);
- ho kgothaletsa thahasello ya thekenoloji hara bana ba sekolo.

9. TSHEBEDISANO MMOHO YA DINAHA TSA AFRIKA LE TSA MATJHABA

Ministri e na le ponelopele ya hore ho kopangwa ha naha ya Afrika Borwa le mokgwa wa tshebetso wa telekhomunikheishene ya lebatowa le wa matjhaba ho tla tlisa melemo ya ho sebetsa mmoho, ho nka karolo ho ikonomi ya lefatshe ka bophara ka tsela e eketsehileng, ntlafatso ya dikgokahano tsa batho le tsa kgwebo, katoloso ya kgwebo mmoho le kgolo e matlafaditsweng ya ikonomi. Afrika Borwa, ka baka la sebaka seo e leng ho sona, matlotlo a sa tlwaelehang a yona a Afrika, mmoho le bokgoni ba ho ntshetsapele le ho fana ka ditharollo bakeng sa Afrika, e maamong a matle a ho abela ekasitana le ho fumana molemo ho tswa ho tshebedisano mmoho ya lebatowa le dinaha tsa matjhaba.

10. HO FETOLWA HA MELAO

Molao o motjha wa Telekhomunikheishene o tla etsa hore ho be le pholisi e hlokehang mmoho le diphetolo tsa melao. Kgaolo ena e lekola maemo a semolao mabapi le dilaesense mmoho le ditumellano tse ding tsa tlatsetso tse ileng tsa etswa pele ho kengwa melao ya telekhomunikheishene, ho fuwa dilaesense ha di-oporeitara, ho kopangwa ha dibaka tseo e neng e le tsa TBVC, le ho thibelwa ha ditsela tsa dikgokahano (telecommunication call traffic).

1

TELEKHOMUNIKHEISHENE LE NTSHETSOPELE MONA AFRIKA BORWA

PONELOPELE YA MMUSO MABAPI LE MOKGA WA TELEKHOMUNIKHEISHENE

- 1.1 Mmuso o se o lemohile bohlokwa bo boholo ba bokgoni ba telekhomunikheishene bakeng sa ho fihlela maikemisetso a yona a se-ikonomi le a kgahisano. Dikgokahano tseo batho bohle ba ka kgonang ho di fihlela, baahi ba naha mmoho le kgwebo ka ho tshwana, hara Afrika Borwa a bophara, ke tsona mmoko wa taba ya ponelopele ena mme hape ke sepheo sa pholisi ya ona.
- 1.2 Phepetso mona ke ya ho hlakisa ponelopele e lekanyang ditlhophiso tsa motheo tsa ditshebeletso tse phatlalletseng ho merabe e neng e sa fumane menyetla ya dibakeng tsa mahaeng le tsa ditoropong, mme hona ho ka etsuwa ka ho e tliset-sa ditshebeletso tsa maemo a hodimo tse kgonang ho shebana le ditlhoko tsa ikonomi e holang ya Afrika Borwa.
- 1.3 Ponelopele ena e tshwanela ho kopanya dintho tsena tse pedi tse bohehang e ka di na le kgohlano hore di be ka tlasa sebopcho se le seng se tla dumella hape hore ho be le tlhaloso e mafolofolo ya ditshebeletso tse phatlalletseng, mme e nolofatse le kgokahano ya dipopeho-theo tsohle tse leng teng tlasa sepheo sena.

RDP

- 1.4 Mokga wa telekhomunikheishene ke ona wa bohlokwa haholo bakeng sa katleho ya RDP. Ho kgona ho fihlela difasilithi tsa dikhomunikheishene ha se ntho e hlokehang feela bakeng sa ho fana ka ditshebeletso ho mekga ya bohlokwa e jwalo ka ya thuto le maphelo; ho sebetša hape le bakeng sa ho susumetsa hore ho bopjwe kgwebo tse nyenyane, mme hape ho fana ka mokgwa wa dikgokahano bakeng sa ho tiisetša ho nka karolo tshebetsong tsa demokerasi maamong a metse, diporofensi le a botjhaba. Hona ho bopa motheo wa ntshetsopele, mme hape ho fana ka monyetla wa ho potlakisa mehato e bohehang e tsamaya butle.

KGOLO YA IKONOMI LE HO FANA KA MATLA HO YONA

- 1.5 Mokga wa telekhomunikheishene ke mohlodi wa kgolo ya ikonomi hape ke ona o etsang hore mekga e meng e kgone ho hola.
- 1.6 Mokga ona ka boona, o fana ka menyetla bakeng sa dihlahiswa le ditshebeletso tse ntjha tsa mona ka hara naha, tseo e reng ha ho ka fetisetšwa bokgoni mmoho le thekenoloji e tshwanetseng, o ka bang le kabelo e bonahalang mabapi le ho fana ka matla a ikonomi ho merabe e neng e sa fumane menyetla pejana.

- 1.7 Mokga o ka ba le kabelo ya bohlokwa ho kgolo ya diyantle, bakeng sa ho etsa hore sebakeng sa ditswantle ho kengwe tsa mona ka hara naha.
- 1.8 Hodima moo, e bopa karolo ya popeho-theo (infrastructure) ya motheo e hlokehang bakeng sa ho fana ka tshusumetso mosebetsing wa ikonomi ho kenyelletswe le ho bopjwa le ntshetsopele ya kgwebo mekgeng yohle le kgo-long ya ikonomi ka bophara.

HO KOPANGWA LE DINAHA TSA LEFATSHE

- 1.9 *Network* (marangrang a dikgokahano) e kopaneng ya boleng bo hodimo e fanang ka ditshebeletso tse nang le boleng mmoho le bokgoni ba ho fihlela tsela e amoheleng ya tlhahiso-leseding ya matjhaba, e a hlokeha bakeng sa tshehetsa ditlhoko tsa di-intasteri tsa Afrika Borwa tse nang le tlhodisano le tsa matjhaba, mmoho le ho amahanya ikonomi ya yona le mokgwa wa tshebetso wa lefatsheng ka bophara.

DINHA TSA LEBATOWENG LA AFRIKA

- 1.10 Dikgokahano tse ntlafaditsweng tse ka etsuwanng mmoho le dinaha tsa lebatoweng la Afrika di tla matlafatsa ho ba teng ha naha ya Afrika Borwa ka ho nolofatsa difapanyetsano mahareng a di-institjhushene tsa mmuso le tsa mekga ya poraefete ka ho fana ka menyetla bakeng sa diyantle tsa thekenoloji.

DIKAMAHANO TSA PHOLISI

- 1.11 Ka baka la bohlokwa bo boholo ba mokga wa telekhomunikheishene ho kgolo ya botjhaba ya ikonomi mmoho le ntshetsopele, thero bakeng sa mokga ona e tshwanelwa ho tsamaelana haholo le ho kopanya ikonomi ho ba e batsi, ho ba le merero ya kgwebo le kgahisano e nang le bokgoni le dikamahano, le maikemisetso a mang a pholisi ya tlhahiso-leseding. Ho na le tlhokeho ya ho ba teng ha komiti e thehilweng hodima pholisi ya tlhahiso-leseding bakeng sa ho nolofatsa ntshetsopele ya dintlha tsohle tsa popeho-theo (infrastructure) ya tlhahiso-leseding mona Afrika Borwa mmoho le dikamahano tsa tsona le bao ba fanang ka tlhahiso-leseding lefatsheng ka bophara. Telekhomunikheishene e emela ntlha ya bohlokwa ya popeho-theo eo; Letona, le Mokga, ba tshwanela ho ba le boemedi ho komiti efe kapa efe e jwalo, mme ba tshwanela ho ba le seabo sa bohlokwa ditherisanong tse mabapi le tsela e amoheleng ya ho fana ka tlhahiso-lesedi mmoho le bao ba fanang ka tlhahiso-leseding.

EJENSI YA DITSHEBELETSO TSE PHATLALLETSENG

- 1.12 Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso e tla hloma ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng bakeng sa ho kgothaletsa ditshebeletso tsena ho tsa telekhomunikheishene mona Afrika Borwa.

BOITSHETLEHO

- 1.13 Ha ho ralwa ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng, mmoho le ho e kenyelletsa tlasa Molao wa Telekhomunikheishene, e tla ba ntho ya bohlokwa ho ela hloko maikutlo a Letona a ileng a hlahella le ho ditshisinyo tse ngata ho Green Paper, a hore mekgwa ya tsamaiso ya ho kengwa tshebetsong ha pholisi ya

telekhomunikheishene e ke ke ya ba e lekaneng bakeng sa ho lebela sepheo sa ditshebeletso tse phatlalletseng tse ka lokisang ho se lekalekane ho leng teng. Aparteiti e entse hore bongata ba batho ba batsho ba Afrika Borwa, haholo-holo bao ba leng dibakeng tsa mahae, ba sale ba sena ditshebeletso tsa motheo tsa dikgokahano.

Ditlwaelo tse se nang ditshitiso tse amanang le ho atoloswa ha tsela e amoheleng ya ho haswa ha tlhahiso-leseding lefatsheng ka bophara, mmoho le ditlhoko tsa sebele tsa kgwebo ya Afrika Borwa, le dibaka tsa ditoropong bakeng sa hore ditshebeletso tse tswetseng pele di ka kopana ha bonolo ho etsa hore ho be le thahasello le mehlodi ya thuso, di tla fana ka ditshebeletso ho dibaka tse neng di sa fumane menyetla tsa mahaeng. Sekgahla sa bokgoni ba ntshetsopele ya telekhomunikheishene se tla ba le meedi; Afrika Borwa e tla lahlehelwa ke monyetla wa ho hatela pele ka mehato e tlwaelehileng ya ntshetsopele ka ho sebedisa telekhomunikheishene bakeng sa ho tshehetsa tshebediso ya thekenoloji e ntjha ya ho fana ka tlhahiso-leseding. Popeho-theo (infrastructure) ya telekhomunikheishene e ke ke ya sebediswa ka bokgoni hape le ka potlako jwalo ka ha ho tshwanetse bakeng sa ho lokisa ho se lekalekane ho etsahetseng nakong e fetileng, mme hona ha ho mabapi le bokgoni ba ho fihlela dikgokahano tsa motheo feela, empa ho mabapi hape le mekga e mengata ya ntshetsopele e kenyelletsang tsa maphelo, thuto, mesebetsi mmoho le tsela ya ho etsa ditjhelete tsa ho iphedisa.

- 1.14 Jwalo ka ha ditshebeletso tse phatlalletseng e le tse amang lefatše ka bophara, mona Afrika Borwa di fumaneha hara mokga o sa tlwaelehang. Ha ho na sebaka sefe kapa sefe seo ho sona ho nang le bokgoni ba ho fihlela bo tsamaisanang mmoho le mokga o nang le ntshetsopele ya thekenoloji ya dikgokahano. Ha ho na sebaka seo ho sona moo bokgoni ba ho fihlela mmoho le ho ba mong di leng haholo-holo matsohong a sehlotshwana sa morabe o itseng feela. Ho se lekalekane hona, ho bakilweng ke aparteiti, ho tshwanelwa ho lokiswa ka potlako. Batho ba leng merabeng e neng e sa fumane menyetla kgale, haholo-holo bao ba leng dibakeng tsa mahaeng, ke bona ba tshwanelang ho ba ka pelepele lenaneng ha ho se ho fuwa ditshebeletso tse phatlalletseng. Ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng ke yona karabelo ya Afrika Borwa bakeng sa kgahisano, ikonomi le tikoloho e amoheleng ya dipolotiki.

DIKAMANO LE *REGULATOR*

- 1.15 *Regulator* mmoho le ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng di ke ke tsa ba le tlhodisano. Di bopa karolo ya sehlopha se le seng se nang le sepheo se tshwanang le maikarabelo a mesebetsi e nang le dikamahano empa e fapane.
- 1.16 Sehlopha se seng sa mesebetsi se theilwe hodima melao: se kenyelletsa tshebediso e matla hape e se nang sephiri mmoho le ho kengwa tshebetsong ha melawana e tshehetsang metheo ya pholisi ya telekhomunikheishene. *Regulator* ke yona feela e nang le matla a ho kenya tshebetsong. Sehlopha se seng sa mesebetsi ke se tshwarahaneng le ntshetsopele, moo melao e hlalositsweng ka ho hlaka, e ka sebediswang ho mokga wa taolo, e leng siyo ha jwale. Ejensi ha e na matla a ho kenya tshebetsong empa e tshwanela ho supa mekgwa e nang le bokgoni bo bohloko hape e ka etsang hore ho kgonwe ho qala ho hong ho hotjha bakeng sa ho kgothaletsa ditshebeletso tse phatlalletseng ka hara sebopeho se batsi sa thero ya ntshetsopele. Ejensi le *Regulator* di tla hloka mekgwa e fapaneng ya ho sebetša, mmoho le bokgoni, tsebo le boiphihlelo bo fapaneng.

- 1.17 Ejensi le *Regulator* di tla ba le mokgwa wa tshebetso o tshwanang wa tsamaiso mmoho le wa tsa ditjhelete, ekasitana le popeho-theo ya ho fana ka tlhahiso-leseding. Di tla fana ka raporoto ho Letona le le leng. Hantle-ntle, dihlooho le basebetsi ba di-ejensi tsena tse pedi ba tla pheella ho ba le dikamano tse matla tsa ho sebedisana mmoho.
- 1.18 Mesebetsi ya di-ejensi tsena tse pedi e tshwanelwa ho hlaloswa bakeng sa ho etsa bonnete ba hore ho ba le tshebedisano mmoho e felletseng ka morero wa ho etsa hore ho be le mehlodi e tla thusa ho fihlela maikemisetso a nang le dikamahano, le ho fokotsa menyetla e ka bang le ditshitiso tsa ho diehisa tshebetso. Ejensi e tla tshwanela ho latela sebopeho sa semolao se tla tsamaiswa ke *Regulator*, mme sebopeho seo se tla ba le maikarabelo ho *Regulator* ka moelelo o tshwanang. Yona e tla ba letsoho la ntshetsopele la bolaodi.

MAIKEMISETSE A EJENSI YA DITSHEBELETSE TSE PHATLALLETSENG

- 1.19 Maikemisetso a ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng e tla ba a ho kgothaletsa le ho susumetsa.
- na e tla ba ana a latelang:
- ho hlokomela ditshebeletso tse phatlalletseng ka hara pholisi ya telekhomunikheishene le ditherisanong tsa setjhaba mabapi le yona; le
 - ho etsa bonnete ba hore dikarolo tsa telekhomunikheishene di hlaliswa ho diporojeke tsa ntshetsopele ha maikemisetso a tsona a tshehetswa ke phallo ya tlhahiso-leseding le dikgokahano.
- 1.20 Bakeng sa ho fihlela hona, Ejensi e tla tshwanela ho bopa dikamano le mekgatlo e theilweng hara merabe, mmoho le mekgatlo ya ntshetsopele mekgeng ya mmuso ekasitana le ya poraefete bakeng sa ho ntshetsapele bokgoni ba dikamano tsa batho.

LETLOLE LA DITSHEBELETSE TSE PHATLALLETSENG

- 1.21 Ejensi e tla tsamaisa letlole la ditjhelete tsa ditshebeletso tse phatlalletseng tse bokelletsweng ka mesebetsi ya ditshebeletso tsena jwalo ka ha e behilwe ke melao mme ya kengwa tshebetsong ke *Regulator*. *Regulator* e tla hlokomela tsela eo Ejensi e sebedisang ditjhelete tseo ka yona.

MESEBETSI

- 1.22 Ejensi e tla sebetsa le RDP (Lenaneo la Kaho Botjha le Ntshetsopele), le *Regulator*, le Telkom, mmoho le di-oporeitara tse ding, akasitana le setjhaba le mekgatlo ya ntshetsopele mabapi le hona ho latelang:
- 1.22.1 Ho Bopa tumellano ya botjhaba mabapi le se bolelwang ka ho kgona ho fihlela ditjeo tsa ditshebeletso tse phatlalletseng:
- tlhaloso ya ditshebeletso tse phatlalletseng ka ho ya ka se etsahalang Afrika Borwa ha jwale;
 - ho kgothaletsa tumellano ya botjhaba mabapi le tlhaloso ekasitana le diphetoho;
 - bakeng sa ntshetsopele, ho hlokomela thekenoloji, tshebediso ya ditshebeletso tsena mmoho le se lebeletsweng ke setjhaba bakeng sa ho lokisa tlhaloso ena ha ho hlokeha.

1.22.2 Ho hloma sepheo, maikemisetso, dinako tsa tshebetso, disupo le mekgwa ya ho hlokomela:

- ho hloma tumellano ka hara meedi e tla laola dintho tse tshwanelang ho ba ka hodimo lenaneng la ditshebeletso tse phatlalletseng: mohlala, bonabo ba kganelo, sebaka sa bodulo, ho ba teng ha tshebediso, motheo wa sebopeho se itseng, bokgoni ba mmuso wa selehae, jwalo-jwalo;
- ho fana ka keletso ho Letona mabapi le sepheo sa ditshebeletso tse phatlalletseng (mmoho le maikemisetso a mahareng), naheng ka bophara, empa a fapana ka ho ya ka lebatowa kapa morabe;
- ho qolla disupi bakeng sa ho lekanya tswellopele e lebileng sepheong seo;
- ho qolla disupi tsa sekgahla sa ho fihlela ditshebeletso tsa telekhomunikheishene ka ho ya ka ho bopjwa ha dikgwebo tse nyenyane le menyetla ya mesebetsi, le ho matlafatswa ha dihlopha tse neng di sa fumane menyetla ho tsa ikonomi;
- ho eletsa *Regulator* mabapi le ho hlongwa ha mekgwa e tla hlokomela ditshebeletso tse phatlalletseng.

1.22.3 Ho fana ka dikeletso ho *Regulator* ka maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalletseng mabapi le dilaesense tse tshwanelwang ho fanwa ka tsona ke *Regulator*, le mekgwa wa ho hlokomela ho kengwa tshebetso ha ona:

- ho etsa tshisinyo ho Letona le ho *Regulator* mabapi le ditsela tsa ho lokisa ho se lekalekane ho leng teng ho mokga wa telekhomunikheishene, mme kahoo ho kgothaletswe sepheo sa ho fihlela ditshebeletso tse phatlalletseng;
- ho sebetsa le ba fanang ka ditshebeletso bakeng sa ho ntshetsapele dikamano le merabe e tla thusa hore ho ralwe mekgwa ya ho ntlafatsa ho kengwa tshebetso ha maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalletseng.

1.22.4 Ho fana ka raporoto ka mehla ho Letona:

- ho sebedisa tlhahiso-leseding e tswang ho *Regulator*, eo ha ho hlokeha e tla tlatsetswang ka tlhahiso-leseding e hlahang mehloding ya setjhaba, bakeng sa ho boloka le ho phatlalatsa mekgwa wa Afrika Borwa wa ho fihlela mmoho le ditshebeletso tse tla bontsha boholo ba ho fihlela sepheo le maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalletseng;
- ho ela hloko dikgeo le menyetla bakeng sa katoloso ya popeho-theo (infrastructure) le ditshebeletso, ho kenyelletswa le tshebediso ho mekgwa ya bohlokwa ya ntshetsopele;
- ho sisinya hore ho be le diphetoho ho pholisi, molao le melawana bakeng sa ho shebana le sepheo sa ditshebeletso tse phatlalletseng.

1.22.5 Mesebetsi ya Tshusumetso

- ho ikamahanya le ho rerisana le di-ministri tsa RDP, tsa maphelo, thuto le tse ding hape, ekasitana le Telkom mmoho le di-oporeitara tse ding, mabapi le ho hokahangwa ha dikolo le dikliniki, le ho qolla diporojeke tse tla atolosa sekgahla sa ntshetsopele ya popeho-theo ya telekhomunikheishene;
- ho sebetsa le merabe ho qolla ditlhoko tsa telekhomunikheishene;
- ho kgothaletsa risetjhe mabapi le mmoatlolo wa tshebediso ya telekhomunikheishene le thekenoloji e fanang ka tlhahiso-leseding;
- ho tsamaisa letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng;
- ho phatlalatsa tlhahiso-leseding mabapi le ditshebeletso tse phatlalletseng.

BASEBELETSI BA OFISI

- 1.23 Letona le tla beha modaarektoro ya tla kgetha basebeletsi ba mmalwa ba nang le metswako e itseng ya bokgoni mabapi le thero ya ntshetsopele mmoho le botsebi ba saense ya dikamahano tsa batho (social sciences), tsa ikonomi (economics) le telekhomunikheishene. Ntho eo e leng ya bohlokwa e batlehang mona ke ho ba le boiphihlelo mabapi le ntshetsopele ya merabe le mekgatlo e theilweng hara merabe, mmoho le bokgoni ba dikgokahano.

TEKOLO

- 1.24 Tlhokeho ya ho ba le ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng e tla lekolwa ke Letona ka therisano le banka-karolo bohle kamora dilemo tse hlano, mme ha ho ho hlokeha, mesebetsi ya yona e tla fetisetwa ho *Regulator*.

THUSO TSA DITJHELETE

- 1.25 Ditjhelete tsa ditshenyehelo tsa tshebetso ya Ejensi di tla tswa ho letlole la telekhomunikheishene le tla tsamaiswa ke Diphatente ya Diposo le Telekhomunikheishene. Bajete ya Ejensi e tla lokiswa ke Diphatente ka ditherisano le Ejensi, mme e tla amohelwa ke Palamente.

2

DIBOPEHO TSA MEBARAKA HO MOKGA WA TELEKHOMUNIKHEISHENE

- 2.1 Ministri e na le tumelo ya hore ho hlokeha sebopeho sa mebaraka e metjha bakeng sa mokga wa telekhomunikheishene, se tla tlwaetsa mokga ho ba le ntshetsopele e potlakileng, seo hape se elang hloko ditlwaelo tsa setegeniki le tsa matjhaba. Ka kakaretso, sebopeho se setjha sa mmara se kenyelletsa nako e sa akaretseng ya Telkom, eo kamora yona dikarolo tse fapaneng tsa mebaraka ya telekhomunikheishene di tshwanelang ho lokoloha mme di se ke tsa ba le ditshitiso ka tshebetso tse nkang mehato e itseng tsa ho kenya tshebetsong le ho hlokomela tse tla etsuwa ke *Regulator* e ikemetseng.
- 2.2 Sebopeho sa mmara o motjha se na le bokgoni bo boholo ka baka la hore Telkom e tla kgona ho fihlela matlotlo a lekaneng. Ha Telkom e sa kgone ho fihlela matlotlo ka baka la ho se be le tharollo mabapi le bong, moralo ona o ka tlase o ka ba maemong a seng matle haholo, mme o ka tshwanelwa ho hlongwa botjha hape.

Jwalo ka ntho e etellang pele, ho na le dintlha tse tharo tse nang le kamano tse tshwanelwang ho amohelwa qalong:

- 2.3 La pele, ka baka la bokgoni ba ho fetofetoha ha thekenoloji ya telekhomunikheishene, e se e le ntho e thata ho hlalosa dikarolo tse itseng tsa mmara kapa ditshebetso, e be ho hlongwa meedi e ka sebetsang hantle mabapi le yona. Ka baka la hona, ho tla ba le ho fapafapana ho itseng ho ditlhaloso tseo. Ntlha ya bohlokwa ke ya hore ka melao ena, ke *Regulator*, mme e seng Telkom, e fuwang mosebetsi wa ho rarolla ditlhaloso tseo mmoho le ho kenya tshebetsong melawana ya tshebetso e amanang le tsona. Ntlha ena e tshwanela ho hlahisa seemo sa ho nepahala ha dintlha tsena tse bakang ngangisano. Ka baka la bothata ba ho kgona ho fetofetoha mmoho le meedi, *Regulator* e tshwanela ho leka ho rarolla ditlhaloso mme e hlome meedi e ka kengwang tshebetsong. Hona ho bolela hore ka ho kenya tshebetsong ditaelo tsa sebopeho sa mmara o motjha, ha ho kgoneha, *Regulator* e tshwanela ho dumellana le thekenoloji ho ena le ho ba kgahlanong le yona. Ha *Regulator* e sa dumellane le menyetla e hlonngwang ke thekenoloji, ho ka ba boima ho kenya tshebetsong melawana ya tshebetso mme hoo ho ka kgothaletsa hore ho nkuwe mehato ya semolao e eketsehileng ke ba amehang ho mokga ona. Mme ha ho se na kopano mabapi le ho kengwa tshebetsong mmoho le tshehetso ya boithaopo, tumellano e tla hloleha ho tswellapele.

- 2.4 La bobedi, ho na le dihlopha tse leng teng tshebetsong tsena maamong a matjhaba, tse pheellang ho fedisa ditshitiso, tseo e leng hore ha di ka kopangwa le ho fetofetoha ha thekenoloji hoo ho buuweng ka hona mona ka hodimo, e ka bang hwa bohlokwa haholo ha ho bopjwa pholisi ya telekhomunikheishene e kopaneng e ka kgonwang ho kengwa tshebetsong mona ka hara naha. Direiti tsa direkoto tsa ditjhelete (accounting) tsa dinaha tsa matjhaba di ntse di lekolwa mme sephetho sa tsona se tla ama ditefello le ho lekanya botjha Telkom. Ditaello tsa **World Trade Organisation (WTO)**, tse tshwarang telekhomunikheishene jwalo ka mokga o nang le dikamano le kgwebo, di se di qadile ho sebediswa maamong a matjhaba. Afrika Borwa ke e nngwe ya dinaha tse kenetseng WTO mme e bontshitse maikemisetso a ho tlosa ditshitiso tsa kgwebo ditshibeletsong tsa telekhomunikheishene. Di-operietara tsa Satellite tse jwalo ka PanAmSat jwale di se di dumella basebedisi hore ba be le bokgoni ba ho fihlela ka ho toba, mme ka ho ya ka setegeniki, hona ho dumella hore basebedisi ba bangata ba pheme di-*network* tsa telekhomunikheishene mona ka hara naha. Ditshebeletso tsa matjhaba tsa ho founa hape o kgutlisa molaetsa, nakong ena, ha di laolehe, mme di ntse di eketscha. Mehato ya ho fokotsa mantswe ka di-*digits* ho entse hore ho hokahana ka dithelefounu ka Internet mmoho le disebediswa tse ding e be ntho e kgonehang. Dihlopha tseo tsa lefatsheng ka bophara di ke ke tsa qhellwa ka thoko tsa se tsotellwe, mme le pholisi ena e tshwanela ho ba ya sebele ka ho di amohela. Hodima moo, pholisi ena e tshwanela ho dumellana le pholisi ya Afrika Borwa ya kgwebo ka kakaretso, mmoho le maikemisetso a yona a itseng jwalo ka naha e kenetseng WTO.
- 2.5 La boraro, ke ntho e amohelhileng ka bophara hore kgaso le telekhomunikheishene tsa nakong e tlang di kopangwe. *White Paper* ena ha e fane ka ditaello tsa pholisi maamong ana, empa e eletsa Letona ho kopanya, le ho le matlafatsa hore le lekole dintlha e be le hlalisa sebopeho sa pholisi mabapi le yona.

NAKO YA HO SE AKARETSWE (EXCLUSIVITY)

- 2.6 Bakeng sa ho ba le ntshetsopele e ntle ya maikemisetso a mokga, e kenyelletsang: katoloso ya popeho-theo ya telekhomunikheishene le ho fihlela ditshebeletso tse phatlalletseng, kgothaletso ya kgolo ka hara mokga mme le jwalo ka popeho-theo e fanang ka bokgoni ba kgolo ya ikonomi maamong a mang, kamohelo ya ponelopele e matla ya dikhastamo, le ntshetsopele ya bokgoni ba telekhomunikheishene ya Afrika Borwa dinaheng tsa matjhaba, Telkom e tshwanela ho fuwa nako ya ho se akaretswe bakeng sa ho fana ka ditshebeletso tse fetotsweng tsa motheo tsa telekhomunikheishene. (Lentswe lena "ho se akaretswe" le tshwanelwa ho utlwisiswa jwalo ka mofuta wa kgutsufatso ya ho fana ka mantswe a fetotsweng a batho mmoho le lenane la dintlha. Mokga wa telekhomunikheishene o se o ntse o bulehile hanyenyane mme Telkom le yona ha e laole ditshebeletso tsohle, haholo-holo tsa mmaraka wa di-*cellular*). Haholo-holo nakong ya ho se akaretswe, sepheo sa bohlokwa ke sa ho bopa *network* ya motheo ka potlako ka ho ya kamoo ho ka kgonehang. Kamora nako ya ho se akaretswe, dikarolo tsa mebaraka e fapaneng di tla bulelwa maemo a fapaneng a tlhodisano, jwalo ka ha ho hlalositswe mona ka tlase (o kopjwa ho sheba moralo wa nako [Setshwantso sa 1] se latelang kamora tlhaloso ena). Ho tshwanetse hore ho be le matsatsi a behilweng bakeng sa diphetoho tsa ho fetela ho

tikoloho ya ho tloswa ha ditshitiso, e le hore bao e ka bang bahlodisani ba kgone ho rera hantle kamoo ba ka kenang ka teng, mmoho le ka dipeeletso tsa bona. *Regulator* e fuwe matla a ho fana ka dilaesense ho bao ba ka bang bahlodisani, e le hore ba kgone ho rera le ho beeletsa, mme ba itokisetse le ho kena mmarakeng ha matsatsi a ho tloswa ha ditshitiso a se a fetile. Mehato ya ho bulwa ha mebaraka e menyenyane e fapaneng ho kena tlhodisanong e laolwang, ho tshwanelwa ho ralwa ka tokomane ena empa nako ya teng e ke ke ya behwa ka yona.

- 2.7 Nako e tshwanelwa ho behwa ke *Regulator* ka ho ya ka kopano ya reiti ya ho fetela pele ha ditshebeletso tse phatlalletseng mmoho le letsatsi le behilweng le se le fetile (klelosa ya ho dikela ha letsatsi). Nako ya ho tlosa ditshitiso e emela tumellano e sebetsang ya banka-karolo ho tswa ho **National Colloquium on Telecommunications Policy** mmoho le ho lenane le sa fetoheng, mme le rarahaneng la ka hare. *Regulator* e tshwanela ho ba le seemo sa ho fetofetoha ka ho ya ka nako, empa feela tlasa dikgaoletso tse itseng. Bolaodi ba *Regulator* mabapi le ho beha nako bo kenyetsetsa 1: ho behwa ha "letsatsi la ho qala" ho sebetsa, le 2: ho lebelala/lekola tswellopele ya ho fihlela maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalletseng tse mabapi le ntshetsopele ya ikonomi le thekenoloji ya mona ka hara naha le dinaheng tsa matjhaba. Ho behwa ha letsatsi la ho qala e tshwanela ho ba ntho e ka sehloohong ho *Regulator*, mme le tshwanelwa ho behwa ka potlako ka ho ya kamoo ho ka kgonehang. Ho lebelwa ha mokga ho tla etsuwa selemo le selemo ka ho sebedisa mekgwa ya hlakiso (auditing) eo maikemisetso a yona e leng a ho hloma tswellopele ya ho fihlela sepheo sa mokga seo *Regulator* e nang le maikarabelo sa sona. *Regulator* e tla phetha tekolo e felletseng ya seemo sa mokga selemong sa boraro bakeng sa ho bona hore a na ho na le diphetoho tse tshwanelwang ho etsuwa jwalo ka ha ho fetelwa ho mekgwa wa ho fedisa ditshitiso. *Regulator* e tla neha Letona sephetho sa dihlakiso le ditekolo tsa yona, mmoho le dikeletso tsa yona tse mabapi le ho behwa ha nako. Ho fetola tshebetso tsa ho fedisa ditshitiso ke ntlha e mabapi le pholisi, mme kahoo e maikarabelong a Letona.
- 2.8 Mesebetsi yohle ya taolo e nkilweng ke Telkom nakong e fetileng, jwale e se e tlositswe bolaoding ba Telkom, mme e kentswe tlasa *Regulator*. (Hona ho kenyetsetsa dilaesense tse leng teng tsa **value-added network [VAN]**. Dinako tse behetsweng dilaesense tsa VAN di tla behwa jwalo ka karolo ya mesebetsi e tlwaelehileng ya *Regulator*). *Regulator* e tshwanela hape ho beha tlhaloso e nepahetseng ya ditshebeletso mmoho le meedi ya tsona pele e ka fana ka dilaesense.
- 2.9 Ka nako ya ho se akaretswe, Telkom e na le seabo sa bohlokwa sa ho fihlela ditshebeletso tse phatlalletseng/ho fana ka tsona. Ba bang ba fanang ka di-*network* ba lemohe dikhampani tse tsa *cellular network*, mme hona ho tla tswellapele ho ba le maikemisetso a ditshebeletso tse itseng tsa tlatsetso tse phatlalletseng jwalo ka ha ho hlalositse dilaesenseng tse teng ha jwale (the Joint Economic Development Plan - Morero wa Ntshetsopele ya Ikonomi e Kopanetsweng).
- 2.10 Telkom e tla sebetsa jwalo ka mofani wa bohlokwa wa *local loop*, di-*exchange*, tsamaiso ya dikgokahano, le ditshebeletso tsa matjhaba ka nako ya ho se akaretswe (o kopjwa ho sheba leqephe le hlalosa a mang a mantswe a sebedisitsweng mona, lona le fumaneha kamora kgaolo ena). Hobane sepheo sa

bohlokwa sa nako eo ke ho bopa *network* ya motheo ka potlako ka ho ya kamoo ho ka kgonehang, Telkom e tshwanela ho ikamahanya le mekgwa e tlwaelehileng ya saposidi ya fapanyetsano bakeng sa ho thusa ho nolofatsa ho itokisetsa ha *network*, ho kenyelletswa le ho bolokwa ha ditefello tse tshwanang tsa botjhaba bakeng sa ditshebeletso tsa maemo a amohelehileng tsa **public switched telephone network (PSTN)**. Hobane mmara wa telekhomunikheishene wa Afrika Borwa o se o tlositse ditshitiso tse ding tse itseng ho ona, hona ho bolela hore ka nako ya ho se akaretswe ho tshwanetswe hore ho kengwe tshebetsong maiteko a bonahalang bakeng sa ho o sireletsa kgahlanong le ditshebeletso tsa poraefete le ditshebetso tse nkang kuno ho Telkom di e lebise nqeng e nngwe. Mohlomong mona ntlha ya bohlokwa ke ya taolo ya tsela e sebediswang mmoho le ho rekiswa botjha (bypass and resale). Yona ho tla buuwa ka yona mona ka tlase. Ka lehlakoreng le leng, hobane Telkom e na le menyetla e mengata ha e hlophisana le dikhampani tse ding tsa mekgwa ya poraefete ditshebeletsong tsa *di-value added*, ho tshwanelwa ho nkuwa mehato e bonahalang bakeng sa ho etsa bonnete ba hore bahlodisani bohle ba ba seemong se lekanang.

- 2.10.1 Telkom e tla fuwa laesense ya ho sebedisa PSTN mmoho le **public switched data network (PSDN)** ka nako ya ho se akaretswe, mme hona ho tla etswa ka maikemisetso a hlakileng a konteraka le ditlhoko tsa phethahatso jwalo ka ha di behilwe ke *Regulator*. Sepheo se hlakisitsweng ke sa hore ho kengwe dithelefounu tse 20 bakeng sa baahi ba ka bang 100 nakong e ka fihlang selemong sa 2000, ho ntse ho elwa hloko hore hona ka nqeng e nngwe, ho itshetlehile hodima palo e batlehang, eo le yona e itshetlehleng hape hodima bokgoni ba ho e lefella. Morero o boletsweng wa Telkom ke wa ho atisa *network* e teng ho menahane habedi, mme e e fetole hore e be e nang le bokgoni ba ho tswellapele le ho fihlela maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalletseng. *Regulator* e tshwanela ho ipeela sebo (target) bakeng sa kgolo ya ho kena hara *network* ka dipersente tsa selemo le selemo. *Regulator*, ka thuso ya ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng, e tla beha sebo se itseng bakeng sa dithelefounu tse tla sebediswa ke setjhaba (public telephones) ka ho ya ka sebaka seo bodulo bo leng ho sona, mofuta wa matlo a sebakeng seo, jwalo-jwalo. Mesebetsi le ditjhelete tsohle tse amehang tsa Telkom (mmoho le di-oporeitara tse leng teng le tsa nako e tlang) ha di a tshwanela ho ba le sephiri bakeng sa *Regulator*. *Regulator* e tshwanela ho ba le bolaodi ba semolao bakeng sa ho qobella di-oporeitara ho hlalisa tlhahiso-leseding eo *Regulator* e bonang e le ya bohlokwa haholo. *Regulator* e tshwanela ho etsa ditlhophiso bakeng sa ho boloka tlhahiso-leseding ya semolao e le ya sephiri. Ntlha ya bohlokwa mona ke ya hore *Regulator* e tshwanela ho ba le bokgoni ba ho fihlela tlhahiso-leseding ha bonolo bakeng sa ho phethahatsa maikemisetso a yona.
- 2.10.2 Telkom e tla kenyelletsa ho *network* ya yona difasilithi le disebediswa tse ka sebediswang tseo e neng e le tsa dinaha tse neng di tsebahala ka hore ke tsa TBVC.
- 2.10.3 **Customer premises equipment (CPE)** - [disebediswa tsa telekhomunikheishene tse kengwang dibakeng tsa bodulo tsa dikhastamo] ha

jwale karolwana ya tsona e sa ntsane e hloka taolo. Kgetho e setseng ya Telkom, ke hore, tokelo ya ho fana ka instrumente ya ho qala ya dithelefounu, e se e tlositswe. CPE di se di tshwanela ho fumana tumello e felletseng, hape ya ka potlako ho tswa ho *Regulator* bakeng sa ho etsa bonnete ba hore ha ho tshenyo e ka bakwang ho *network*. Dikhastamo di ka reka CPE eo di e batlang.

- 2.10.4 Ka ho ya ka kgolo e potlakileng ya ho tsamaisa melaetsa ka dithelefounu tsa *cellular* mona naheng, *Regulator* e na le matla a ho lekola mmara ka ho bona hore na ebe laesense ya boraro e ka kgona ho ntshetswapele na. Ha ho le jwalo, ho tla tshwanelwa hore ho fanwe ka laesense ya boraro ya *cellular* dilemong tse pedi tse tlang.
- 2.10.5 *Regulator* e na le matla, ka tshebedisano mmoho le **Competition Board** (Boto ya Ditlhodisano), a ho lekola sebopeho sa intasteri ya di-*cellular telephone*, mme haholo-holo hore na di-oporeitara tsa di-*cellular network* di tshwanela ho ba beng ba dikhampani tsa fanang ka nako ya dikgokahano tsa moyeng (airtime), kapa a na ho ba beng hoo ho na le thibelo ya kgwebo (restraint of trade).
- 2.10.6 Ho tshwanetswe hore ho tswellwe pele ka ho kgothaletsa ditshebeletso le di-*network* tsa dikgokahano tsa poraefete hobane hona ho ka nolofatsa le ho eketsa bohlokwa ba disebediswa tsena bakeng kgwebo mmoho le ho basebedisi ba tsona. Mabapi le hona, Telkom e na le maikarabelo a ho thusa ba fanang ka ditshebeletso mmoho le ho di-*network* tsa poraefete, mme le bona ka nqeng e nngwe ba tshwanela ho ba le maikarebelo a ho thusa Telkom.
- 2.10.7 Telkom, jwalo ka mofepedi ya tlwaelehileng, e tlameha ho hokahanya bohle ba fanang ka ditshebeletso mmoho le di-*network* tsa poraefete kante ho kgethollo. Empa ho hongata ho ka etsuwanang ho ena le hoo ho leng teng ha jwale. Telkom ha e a tshwanela ho thibela bafepedi ba ratang ho ikamahanya le PSTN, mme e tshwanela ho amohela dikopo tsa kopano e tshwanetseng ka potlako ka ho ya kamoo ho ka kgonehang. *Regulator* e na le matla a ho kenya dipholisi tse laetsweng tsa ho hokahanya ha ho hlokeha. Ha ho kgoneha, Telkom e tshwanela ho nolofatsa katoloso ya ditshebeletso ka ho fana ka kgokahano ho diphaketjhe tse fetotsweng "tse ho fediswa ha kgwebo ya khampani e se nang tlhodisano - **monopoly**", mme tseo ho tsona boleng bo tlase kapa dikgokahano tse seng batsi di bonahalang dikgokahanong tse tlase. *Regulator* e tshwanela ho lebelo ditshebetso tsena.
- 2.11 Mmuso o na le maikemisetso a mmalwa bakeng sa mokga ka nako ena ya ho se akaretswe (jwalo ka ha ho boletswe pejana), mme ao e leng a bohlokwa haholo e leng a katoloso ya popeho-theo ya telekhomunikheishene le kgothaletso ya ditshebeletso tse phatlalletseng. Telkom ke yona sebopeho se sehlohadi se ka thusang bakeng sa ho fihlela sepheo sena sa bohlokwa. Telkom le yona ka boyona, e na le ditlhoko tse ding ka hodimo, haholo-holo jwalo ka ha mokga o batla ho fedisa ditshitiso tshebetsong le ho ba le tlhodisano. Ka bokgutshwanyane, Telkom e na le ditlhoko tse pedi tsa bohlokwa tse thulanang nakong ena ya ho se akaretswe: ho atolosa *network* le ho etsa hore tshebediso ya

tsona e be ya ditjeo tse ka kgonwang ho fihlelwa, le ho lekanya ditefello botjha bakeng sa ho lokisetsa tlhodisano. Bakeng sa ho nolofatsa ditlhoko tsena tse thulanang, le ho rekisa botjha khapasithi ho tshwanelwa ho laolwa hore ho tle ho thibelwe phallo ya ditsamaisi tsa dikgokahano (traffic) ho tloha ho Telkom. Taolo eo le yona e tshwanela ho ba ya sebele.

2.11.1 Telkom e tshwanela ho dumellwa ho sutha tekanyong botjha ya ditefello tsa yona ka potlako, e leng ntho e tshwanelwang ho qetwa mafelong a nako ya ho se akaretswe. Mohato o moholo ka ho fetisisa mabapi le ho lekanya botjha o tla etsahala selemong sa 4, e leng selemo sa ho qetela sa ho se akaretswe. Ho fihlela nakong eo, *Regulator* e tshwanela ho nka mehato ya ho thibela tsela ya PSTN.

2.11.2 **Private Networks:** *Network* ya poraefete hangata e hlongwa ha mosebedisi a hira khaphasithi (mehala ya dikgokahano) ho tswa ho mofepedi ya tlwaelehileng e be o e hlophisa ka tsela e yena a e batlang ka yona, ho kenyelletswa le bokgoni ba ho switjha ha ho hlokeha. Di-*Private Networks* di batlile di ba dikgwebo tseo e leng diyuniti tse arohantsweng ka ho ya ka dibaka tsa bodulo, mme morero wa di-*network* tse jwalo ke ho hokahanya diyuniti tsa kgwebo ho e le nngwe e felletseng ka ho tshwara ditsela tsa dikgokahano (traffic) mahareng a ditheminale tsa di-*network* tsa tsona feela. Nakong e fetileng, di-*private network* di ne di dumelletswa ho tshwara di-*data traffic* kapa di-*voice traffic*, empa e seng ka bobedi ba tsona.

Private network e ntjha, e se nang ditshitiso, e tla sebediswa ka mokgwa ona o latelang: *private network* e tla dumellwa ho jara *traffic* "eo haholo-holo kapa ka phethahalo e amanang" le kgwebo ya khampani e sebedisang *private network* eo. Ha ho na *traffic* e nngwe e dunelletsweng. Kahoo, di-*private network* tseo ha jwale di arohantsweng ho ba tse inehetseng ho *voice* kapa *data* di ke ke tsa tswellapele ho arohangwa ka mokgwa oo. Ha *private network* e sebediswa ka morero oo haholo-holo kapa ka phethahalo o amanang le kgwebo ya khampani, ha ho kgathalehe hore *voice* kapa *data* di feta ho yona. Di-*private network* di ka tshwarahana le ho eketsa boleng ho difasilithi tse leng ka hara *private network*.

Di-*private network* di tshwanela ho hokahana le di-*public network* (PSTN le PSDN). Jwalo ka ha ho bontshitswe Setshwantshong sa 2, dikgokahano mahareng a di-*network* tsa *public* le *private*, di dumella di-*call* (mehala) tsa di "*break-in*" (ho kena dipakeng) ho tswa ho di-*network* tsa *public* ho ya ho tsa *private*, di-*call* "*break-out*" (e hlahang ka potlako) ho tswa ho di-*network* tsa *private* ho ya ho tsa *public*, le di *break-in/break-out* ho *call* e tshwanang. Di *break-in* le di *break-out*, ka botsona, di dumelletswa. Se sa dumellwang ke motswako wa *break-in* le *break-out* ho *call* e le nngwe. *Call* e hlahang ho PSTN e lekolang *private network* e ke ke ya hlaha ka potlako ho PSTN. *Break-in* le *break-out* ho *call* e le nngwe di bopa tsela e tobileng ho *public network*, mme hona ho ka baka tahlehelo ya kuno bakeng sa Telkom, mme hona ha ho a dumellwa.

Regulator e tla fana ka laesense ho di-*network* tsa poraefete. Ho rekiswa botjha kapa ho hirwa ha khaphasithi (mehala ya dikgokahano) ho ke ke ha dumellwa ho fihlela selemong sa 4.

- 2.11.3 Qalong ya selemo sa bo-4, ho rekiswa botjha ho dumelletswe, kahoo hona ho kgothaletsa tshebediso e ntjha hape e ka qalang ho hong ho hotjha ho popeho-theo ya telekhomunikheishene. Ho hlokomela hore ho se be le phallo e hodimo haholo ya tsamaiso ya dikgokahano ho tswa ho Telkom, le ho hlokomela katoloso ya ditshebeletso tse phatlalletseng tsa *network*, ho kopangwa ha dikarolo tsa dikgokahano le dikabelo tsa letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng ho tswa ho di-*private network* le di-*value added network* ke ntho e tla hlongwa. Hona ho tshwanetswe ho behwa ke *Regulator* hore e tle e be ho lekaneng bakeng sa ho fihlela persente e bonahalang ya kuno e lahlehileng e neng e lebeletswa. Dikarolo tsa dikgokahano mohlomong ke tsona tse ka fumanwang hantle ka ho tlohella taba ena hore ho rerisanwe ka yona ka mokgwa wa kgwebo ke diphathi tse amehang, empa mohlomong ka ho neha *Regulator* matla a ho amohela kapa ho hanela sephetho sa tumellano ya dikgokahano mmoho le ho itshunya hare haebe diphathi tse amehang ha di dumele. Leha ho le jwalo, *Regulator* e tshwanela ho hlahisa "tataiso" bakeng sa ho beha dikarolo tsa dikgokahano.
- 2.12 Dikabelo tsa letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng di lefiswa lekgetho dikarolong tsohle tsa mebaraka eo di nang le tlhodisano ho yona. Ke kahoo ho qalwang ho selemo sa 4 moo ho rekiswa botjha ho dumelletswe. Kahoo, haebe di-*private network* le di-VAN di dumelletse ho rekisa botjha, di tshwanela ho ba le kabelo ya persente e sa fetoheng ya e nngwe ya kuno ya tsona ho letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng (Universal Service Fund - USF). Ho ka ba molemo ho boloka dikarolo tsa dikgokahano di le tlase e be Letlole la Ditshebeletso tse Phatlalletseng (USF) le ba hodimo. Motswako wa hona o na le bokgoni ba ho kgothaletsa kgolo le ditshebeletso tse fapaneng, mme ka yona nako eo o sireletsa dikuno tsa mofepedi wa ditshebeletso tse phatlalletseng ka tsela e sa tobang. Empa *Regulator* e tshwanela ho dula e fadimehile ha e lebeletse hore a na motswako wa ho rekisa botjha le tekanyo botjha ya ditefello tsa Telkom ha di hlomphe sepheo sa bohlokwa sa ditshebeletso tse phatlalletseng, e be e fetola dikabelo ka ho ya kamoo ho tshwanetseng. Ditjhelete tse tswang ho letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng di tla arolelwa diphathi tse pedi ka ho ya ka fomula e tla behwa ke *Regulator*. Karolo e nngwe ya dijhelete tsa USF di lebiswa ka ho toba ho basebedisi ba lebeletsweng, e ba thusa ka disaposidi (thuso tsa ditjhelete) hore ba kgothaletse bokgoni ba ho fihlela dithelefounu le ho di sebedisa. Morero wa karolo ena ya USF ke ho thusa basebedisi ba lebeletsweng jwalo ka ha Telkom e lekanya botjha ditefello tsa yona selemong sa 4. Karolo e nngwe ya USF e lebiswa katolosong ya *network* dibakeng tse se nang popeho-theo.
- 2.13 Bafepedi ba di **Value-added network (VAN)** ba fana ka ditshebeletso tse jwalo ka *electronic data exchange*, *e-mail*, *protocol conversion*, ho kgona ho fihlela di-*database*, le tsamaiso ya ditshebeletso tsa *network* ya lenane la dintlha. Bakeng sa ho fihlela palo e hodimo ya dikhastamo, VANs ka tlwaelo e ba le dikgokahano le PSTN. Nqeng e nngwe ditshebeletso tsa yona di hlodisana ka ho toba le tseo Telkom e

fanang ka tsona. Moo ho nang le tlhodisano, menyetla e tshwanela ho lekana mme Telkom ha e a tshwanela ho dumellwa ho beha ditheko tse hodimo ka mokgwa o tshabehang. Telkom ha e a tshwanelwa ho kopjwa ho hloma dikhampani tse ka thoko tsa tlatsetso nakong ya ha jwale, empa e tshwanela ho kenya tshebetsong mekgwa e lekaneng ya ho hlakiswa ha dibuka tsa ditjhelete (accounting) le ya ho fana ka dipehelo (Chart of Accounts and Cost Allocation Manual - COA/CAM). E hlile, bafepedi bohle ba tshwanetse ho latela ditlhoko tsa COA/CAM. Leha ho le jwalo, *Regulator* e tshwanela ho beha meedi bakeng sa ditlhoko dife kapa dife tsa COA/CAM ho fihla ho tse hlokehang bakeng sa ho phetha mesebetsi hantle, e le hore ho se be le ditshenyehelo tse sa hlokeheng bakeng sa di-oporeitara, moo qetellong ho tla amang le ditheko tsa basebedisi. *Regulator* e tshwanela ho lebelahore tlhodisano makaleng ana ha e na botshosetsi ba ho kgelosa *traffic* (ditsamaisi tsa dikgokahano) mmoho le kuno ho tloha ho Telkom. Hona ke mosebetsi o rarahaneng. Ho ka nna ha etsahala hore ditshebeletso tse ding tsa VANs di tlisa *traffic e ntjha* le kuno ho *network*, kahoo ho bala "tshenyo" ho Telkom e ka ba ntho e qhekanyetsang. *Regulator* e tshwanela ho dumellwa ho etsa diteko ka difumula tse fapaneng tsa dikgokahano. Melao e mabapi le bafepedi ba VAN ya *matjhaba* ho tshwanelwa ho rerisanwa ka yona ka hara sebopeho se hlonngweng ke WTO. Ho sa le jwalo, ho tshwanetswe ho elwa hloko thibelo ya ho fapoha ha *voice traffic* ho tswa ho Telkom.

- 2.14 Bafepedi ba nang le dilaesense mmoho le basebedisi ba di-*private network* ba tshwanela ho sebedisa popeho-theo ya Telkom, ho kenyelletswa le dikgokahano mmoho le disebediswa kapa tsona disebediswa tse ding tse amanang le tsona. Leha ho le jwalo, ha Telkom e sa batle ho fana ka tharollo ya boleng bo amoheleng sebakeng sa nako e bonahalang e behilweng ke *Regulator*, diphati tsena di ka kgetha ho fana ka dikgokahano tsa tsona ka tlasa maemo a itseng a behilweng ke *Regulator*. Ka mantswe a mang, Telkom e tshwanela ho ba le tokelo ya ho hana pele, empa hamorao phati efe kapa efe e nang le bokgoni (ho kenyelletswa Transtel le Eskom) e ka fana ka ditshebeletso. Hobane Transtel le Eskom ka ho ya ka pholisi ya Mmuso, ha di a tshwanela ho hlodisana le Telkom kapa ho fana ka ditshebeletso tsa telekhomunikheishene ha jwale ho basebedisi bao e leng dikhastamo, empa di tshwanela ho hira dikgokahanyi tsa tsona tse leng teng mmoho le disebediswa tse amanang le tsona ho Telkom. Ka mokgwa o tshwanang, Telkom le yona e tshwanela ho hira dikgokahanyi le disebediswa ho tswa ho Transtel le Eskom, haebe tsena tsohle di le teng, mme Telkom ha e a tshwanela ho fana ka tsona ho khastamo e di kopang. *Regulator* e tshwanela ho hlokomela ho hirwa hona mmoho le theko e behwang bakeng sa ho etsa bonnete ba hore ha ho leeme la letho ho diphati tsohle, ekasitana le ho khastamo.
- 2.15 Kantle ho bafepedi ba di-*cellular* tse nang le dilaesense, ha ho a tshwanela ho ba le *network* kapa tlhodisano e thehilweng hodima popeho-theo ya Telkom ka nako ena ya ho se akaretswe. Transtel le Eskom le tsona ha di a tshwanela ho hlodisana le Telkom. Dipopeho-theo tsena di tshwanela ho sebetse jwalo ka tsa "tlatsetso" ho tsa Telkom.

TSHEBEDISO MMOHO (COMPLEMENTARITY) KE ENG?

- 2.16 Tshebediso mmoho ke tshebediso ya difasilithi tsa telekhomunikheishene tsa Telkom le tseo tsa Transtel le Eskom (*parastatals* - dikhampani tse laolwang ke

mmuso), mme e tshhetswa ka kelo hloko ya ntlha ya hore ho hlongwa difasilithi tsa di-*parastatal* e bile di a sebetse, mme ho sebetse ha tsona ho tshwanelwa ho atoloswa ka tsela e tla ntlafatsa bokgoni ba telekhomunikheishene ya naha, empa ho sa kgellwe tlase ho se akaretswe ha Telkom.

Difasilithi tsa telekhomunikheishene tsa di-*parastatal* tsena di ka bonwa di bopilwe ka dikarolo tse tharo tsa "tshebetso", jwalo ka ha ho hlalositse mona ka tlase.

Tshehetso ya bohlokwa ya tshebetso: di-*parastatal* di ile tsa fuwa tumello ya ho bopa le ho sebedisa difasilithi tsa tsona tsa telekhomunikheishene haholo-holo hore di kgone ho ba le taolo e tobileng hodima ditshebetso tsa bohlokwa, moo bophelo bo ka bang kotsing. Ka nako eo ho neng ho fanwa ka *national operator's monopoly* (kgwebo e se nang tlhodisano mmarakeng), ho ile ha ba le kgopolo ya hore *network* ya setjhaba ya telekhomunikheishene e ke ke ya fana ka maemo a hlokehang a sebele.

Dikgokahano tsa ka hara khampani kapa sebopeho se itseng: ka ho dumellwa ho hloma difasilithi tsa tsona tsa telekhomunikheishene bakeng sa ditshebetso tsa bohlokwa, di-*parastatal* di ile tsa dumellwa hape le ho sebedisa hona bakeng sa ditjhesehelo tsa tsona, e le hore ho atoloswe tshebediso ya dipeeletso tsa tsona ho difasilithi tsena. Hantle-ntle di ne di dumelletse ho ipha ka botsona "di-private networks", bobedi tsa *voice* le tsa *data*, tseo mekgatlo e meng e neng e dumelletse ho di fumana ho tswa ho Telkom feela. Di-*parastatal* hape di ile tsa sebedisa difasilithi tsa Telkom ho di-private networks tsa tsona, ka boikgethelo ba tsona, le ka ho ya ka ditjhesehelo tsa tsona.

Khaphasithi (mehala ya dikgokahano) e ka hodimo ho feta tekano: ha ho shejwa tsa botejeniki le tsa ikonomi, ha ho kgonehe hore ho ka bopjwa difasilithi tsa telekhomunikheishene tse ka bapiswang le khaphasithi e hlokehang. Kahoo, kamehla ho ba le palo e itseng ya khaphasithi e ka hodimo ho *network* efe kapa efe, ho kenyelletse le ho di-*parastatal*. Di-*parastatal* di na le kgahleho ya ho "rekisa" khaphasithi ena e ka hodimo, mme di ka kgothaletse ha fana ka khaphasithi e eketsehileng bakeng sa ditlhoko tsa tsona ha di ne di dumelletse ho rekisa botjha khaphasithi, tlhodisanong le Telkom, makaleng ao sebopeho sa ditefello tsa Telkom se sa lekwangwang se ka bang le dipoello.

E re ka ha Eskom e se na tlhodisano e bonahalang tlhahisong le tsamaisong ya motlakase, Transnet (e leng yona e ka hodimo ho Transtel) e sebedisa kgwebo ya yona ya teranseporoto tikelohong e nang le tlhodisano e eketsehileng. Kahoo, Transnet e ka fumana monyetla o motle wa ho hlodisana ka ho etsa hore difasilithi tsa yona tsa telekhomunikheishene di be teng bakeng sa dikhastamo kapa balekane ba ka bang karolo ya leano.

Ka ho ela hloko hona ho ka hodimo, haholo-holo ho sa tellwe ho se akaretswe ha Telkom ha ho ntse ho atoloswa tshebediso ya popeho-theo ya telekhomunikheishene ya naha, metheo ena e latelang ya "tshebediso-mmoho" e tla sebetse ka nako ya ho se akaretswe:

- 2.16.1 di-*parastatal* di dumelletse ho tswellapele ho ipha ka botsona difasilithi tsa telekhomunikheishene bakeng sa ditshebetso tsa tsona tsa bohlokwa tsa tshehetso, mmoho le ditlhoko tsa ka hare ho tsona, ka ho ya ka dilaesense tse tla ntshuwa ke *Regulator* mabapi le ho se akaretswe ha Telkom;

- 2.16.2 khaphasithi (mehala ya dikgokahano) e ka hodimo ya di-*parastatal*, ha ho kgoneha, e tshwanela/e ka hirisetsewa Telkom, ka tlasa maemo ao ho dumellanweng ka ona a papatso le tshebetso, a lebetsweng ke *Regulator* ka ho tshehetsa dikgahleho tsa naha. Metheo ya tataiso ya tshebetso ena mahareng a Telkom le di-*parastatal* e tshwanela ho ba ena e latelang:
- Telkom e tla pheella ho sebedisa khaphasithi e ka hodimo ya di-*parastatal*, mohlala, ho fana ka tsela ya tsamaiso ya dikgokahano bakeng sa dikhastamo tsa yona tse ngata, haholo-holo moo e sa kgoneng ho fana ka popeho-theo ya yona ka mokgwa o fokotsang ditshenyehelo.
 - Di-*parastatal* di tla pheella ho fokotsa dipeeletso ho popeho-theo tse ka etsang hore ho qetelle ho ena le tse ding tse tshwanang le tsona tse sa hlokeheng. Ho tla hlokeha hore ho be le mofuta o itseng wa dikamahano le Telkom.
 - Telkom ha e na matla a "ho nka" ka qobello di-*network* tsa di-*parastatal*.
- 2.16.3 Kamora nako ya ho se akaretswe, di-*parastatal* di tla tshwarwa jwalo ka bafepedi bafe kapa bafe ba nang le dilaesense ba ditshebeletso tsa telekhomunikheishene, mme hona ho tla itshetleha hodima pholisi ya Mmuso.
- 2.17 Pholisi ya tshebediso mmoho e tla latela sephetho sa merero eo ho ntseng ho buisanwa ka yona ho Mmuso wa Kopanelo wa Setjhaba (GNU) mabapi le "Kaho botjha ya Matlotlo a Mmuso". Dibopeho tse kopaneng tsa Transnet Group le Eskom di tshwanelwa ho fetolwa ka tsela e bonahalang mme ho bopjwe mekga e ikemetseng ya semolao ka hara dihlopha tseo. Ka tlasa maemo ana, Eskom le Transnet di ka fumana monyetla wa tlhodisano ka ho etsa hore difasilithi tsa telekhomunikheishene di be teng ho dikhastamo le/kapa balekane ba ka bang karolo ya leano. Kapa, bokgoni ba telekhomunikheishene ya Eskom le Transnet bo ka fokotswa ho ba boo bo hlokehang ka hare khampaning le bakeng sa mesebetsi ya tsona ya bohlokwa. Sephetho sefe kapa sefe sa ditherisano tse etsahalang ka hara mmuso, se tla ama morero wa tshebediso mmoho, mme Letona la Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso, ka ho rerisana le Diphatemente, le *Regulator*, le di-ministri tse ding tse tshwanelehang, di tla tshwanela ho fetola pholisi ka nepahalo, e tsamaelane le maikemisetso a motheo a behilweng bakeng sa mokga wa telekhomunikheishene.

KAMORA NAKO YA HO SE AKARETSWE

- 2.18 Bothata bo boholo ba ho fana ka ditshebeletso tse phatlalletseng mona Afrika Borwa ke tlhokeho, kapa kgaello ya popeho-theo, eo ho yona *local loop* e emelang karolo e kgolo ya yona. Empa *local loop* yona e na le dipoello tse tlase haholo mebarakeng ya mokga wa telekhomunikheishene. Ke ka hoo e leng ntho e bonahalang hore ho fuwe Telkom nako ya ho se akaretswe. Re tshwanela ho nka hore Telkom (mmoho le bafepedi ba bang ba di-*cellular* ba bopang karolo ya maikarabelo a JEDP) e tla atleha ka ho bopa di-*local loop* dibakeng tse ngata tsa naha. Empa ke ntho e bonahalang hore ho nkuwe hore Telkom le bafepedi ba di-*cellular* ba ke ke ba fihlela dibaka tse ding ka nako ena ya ho se akaretswe.
- 2.19 Kahoo, ho bula mmaraka wa *local loop* bakeng sa tlhodisano mafelong a nako ya ho se akaretswe ho ka nna ha se sebetse hantle. Dibakeng tseo ho se nang dikamahano le tsona tsa mahaeng, tshebediso e hodimo ya matlotlo, ho

kopantshitswe le tshebediso e tlase e lebelletsweng, e ka nyahamisa bao ba batlang ho nka karolo. Dibakeng tse seng di ena le dikgokahano, motho ya kenang ditshebeletsong tsena a ke ke a ba le popeho-theo e nngwe hape e tshwanang le tsa pele ntle le haebe o tla eketsa boleng ba yona ka tsela e tla etsa hore dikhas-tamo di lebe ho tsona ditshebeletso tseo tse ntjha. Ke kahoo, haholo-holo, tlhodisano eo e leng yona feela ya sebele ho *local loop* dinaheng tse bileng le ntshetsopele, e ne e hlaha ho di-oporeitara tse thelevishene e sebedisang dikheibole. Mme ho dumellanwe ka hore ho ba le popeho-theo e nngwe e tshwanang, bonyane nako e tlang e haufinyane, hoo ho ka sitisa tlhahiso mona Afrika Borwa. Leha ho le jwalo, ho ka nna ha etseha hore di-SMME (kgwebo tse nyenyane, tse bohareng le tse nyenyane haholo) le/kapa mekgatlo e sebetsang mmoho e ka kgona ho bopa di-*local loop*, ekasitana le ho sebedisa thekenoloji e ntjha e sa lebellwang, e jwalo ka e tsamaiswang (mobile) le Internet, mme kamora nako ya ho se akaretswe di tshwanelwa ho dumellwa le ho kgothaletswa ho etsa jwalo.

- 2.20 Jwalo ka ha ho se ho builwe, bakeng sa Telkom merero e mebedi ya bohlokwa ya nako e sa akaretseng, ke ho neha khampani nako ya mohau bakeng sa ho itokisetša le ho ba malalalaotswe bakeng sa tlhodisano ka ho lekanya botjha makgetho a yona. Boholo ba karolo ya kgaolo ena e mabapi le sebopeho sa mmara e bontsha kgahleho ya ho sireletsa bokgoni ba Telkom ba ho phethahatsa merero ena ya bohlokwa. Ha ho kgonehe nakong ya ha jwale ho tseba banabo le matla a tlhodisano eo Telkom e tla tobana le yona kamora nako ya ho se akaretswe. Haebe bao ba tla kena ditshebeletsong e le di-oporeitara tseo e leng barui lefatsheng ka bophara, jwalo ka AT&T le BT, Telkom e tla fumana molemo wa sebele ho tloha nakong eo e fuweng yona bakeng sa ho itokisetša tlhodisano. Leha ho le jwalo, re tshwanela ho hlakisa kgahleho le ka lehlakoreng lena le leng. Ho na le kotsi, ka nqeng e nngwe, ya hore ha morero o ka atleha hantle, mme Telkom ka yona nako ena ya ho se akaretswe e kgone ho ipheha maemong a matle, hoo ho ka sitisa ho ba le tlhodisano. Hona ke ntho e seng e etsahetse dinaheng tse ding, moo oporeitara e tshwereng marapo e leng ka hodimo ho mmara o se nang ditshitiso, mme melemo ya tlhodisano e leng mmalwa. Kahoo, *Regulator* e ba le mosebetsi o boima wa ho lebelletsa mesebetsi ya Telkom ho arohanya mahareng a mesebetsi e nolofatsang bakeng sa maikemisetso a bohlokwa a mokga ka ho latela kaho botjha le ntshetsopele, mmoho le mesebetsi eo sephetho sa yona se tla beha Telkom maemong a matla a tla etsa hore e telle bao ba tla qetella e le bahlodisani. Hona ha se ntho e bonolo, empa ho tshwanelwa ho etsuwa. Sepheo mona ha se ho kgothaletsa tlhodisano, empa ke ho kgothaletsa tshetso ya basebedisi. Ho fihlela bonabong ba hore tlhodisano e nolofatse tshetso eo, *Regulator* e tla etsa ho hlokehang bakeng sa ho hloma tshetso tse nang le toka le tekatekano.

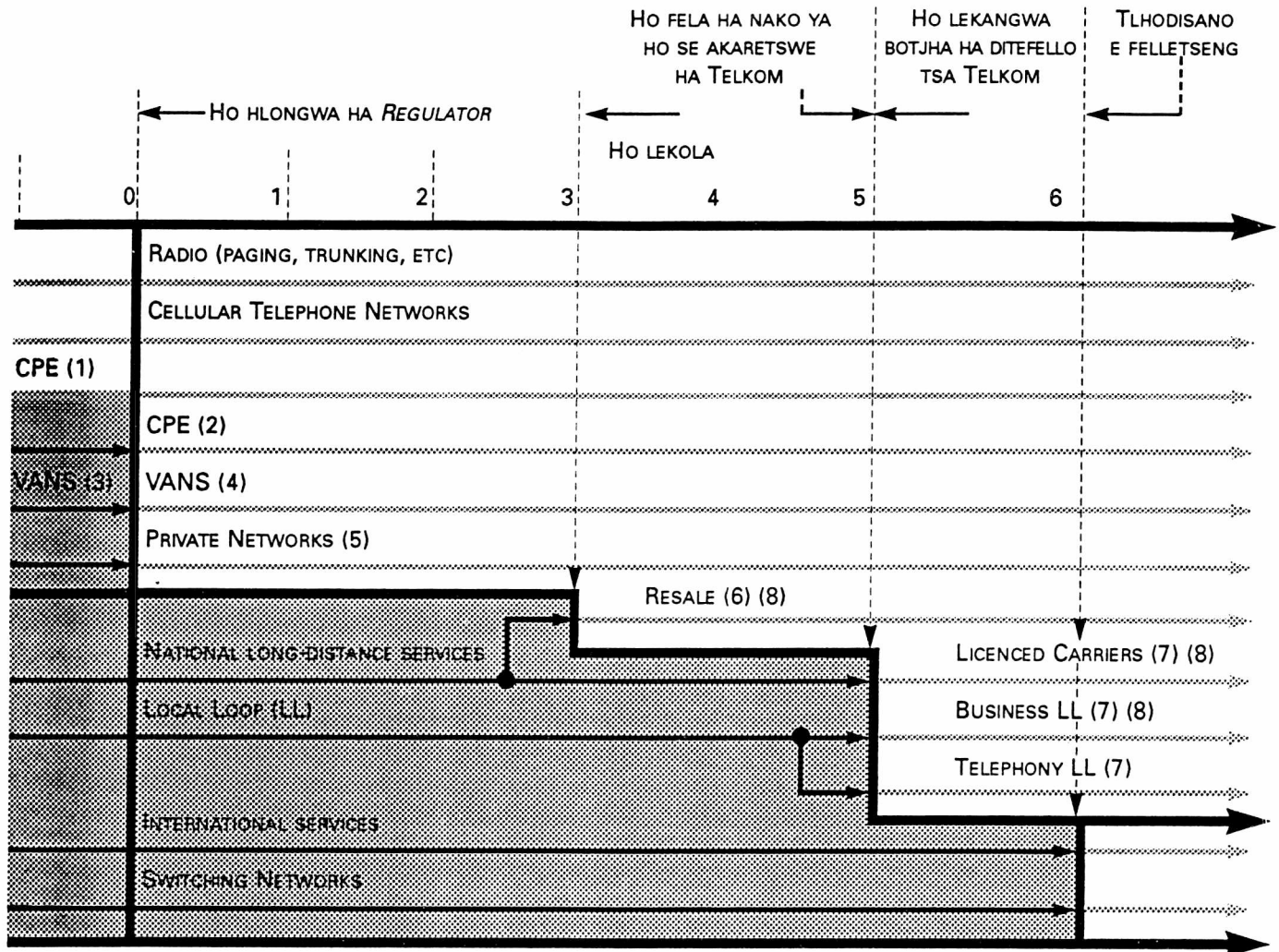
- 2.21 Mathwasong a selemo sa 6, mehato ena e latelang e se nang ditshitiso e tla hlahella:

- 2.21.1 Moo ho se nang di-*local loop* empa ho ena le popeho-theo ya diswitjhi tsa Telkom, di-SMME (kgwebo tse nyenyane, tse bohareng le tse nyenyane haholo) mmoho le dihlopha tsa batho di dumelletswa hape di kgothalletswa ho fana ka di-*local loop* ka tshebedisano mmoho le Telkom, tlasa suphavishene ya *Regulator*.

- 2.21.2 Telkom e ka hirisa (sublease) mehala ho bahlodisani ba kenyang difounu tse lefellowang tse sebediswang ke bohle (public payphones) ka reiti e tlwaelehileng dibakeng tse kgethilweng tsa bodulo. Sepheo mona ke ho atolosa palo ya difounu tse lefellowang dibakeng tse sa bang le ntshetsopele e lekaneng. Ditumellano le ditefello di tla lebelwa ke *Regulator*.
- 2.21.3 *National long distance* (dikgokahano tse lebang dibakeng tse hole) e buletswe ho ba le tlhodisano, empa e tshwanela ho hokahangwa ho di-*exchange* tsa Telkom tsa PSTN. Telkom jwale e tshwanela ho pheella ho sireletsa *network* ya yona e bohareng ditshebeletsong tseo ho fanwang ka tsona karolong ya mmara wa *national long distance*, e le hore e tle e etse bonnete ba hore ha e behe ditheko tse hodimo ho feta tekano. Ditefello tsa ho hokahangwa ho tshwanetse e be tse loketseng mme ha di a tshwanela ho ba ka lehlakoreng la ho fana ka ditshebeletso hwa Telkom kgahlanong le dikhampani tse ntjha tse fanang ka ditshebeletso tsa *long-distance*. Ka ho ya ka pholisi ya Mmuso, dikhampani tse kenang ditshebeletsong tsa *long-distance* di ka kenyelletsa Transtel le Eskom, ha feela ho ntse ho etswa ditlhophiso ka dikhampani tse ding tse ka thoko tse amanang le tseo tse kenetseng ho fana ka ditshebeletso.
- 2.21.4 *Metropolitan area networks* (MANs) di dumelletswa. MANs ke di-*network* tsa poraefete, mme kahoo di hokahantswe le di-*network* tsa kgwebo.
- 2.21.5 Bafepedi ba *national long distance* le MANs ba tla lekolwa bakeng sa ho bona letsoho leo ba le kenyang ho letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng.

HO LEBA TLHODISANONG E FELLETSENG, E NANG LE TAOLO:

- 2.22 *National long distance* e buletswe tlhodisano, mme oporeitara ya bobedi e fanang ka ditshebeletso tse felletseng e tla fuwa laesense mathwasong a selemo sa 7. Tlasa suphavishene e nang le taolo le dilaesense, tlhodisano e felletseng e theilweng hodima difasilithi e dumelletswa. Basebedisi ba ka ikgethela hore ke difasilithi dife le hore ke mofepedi ofe eo di mmonang a lokile.
- 2.23 Ditumellano tsa dikgokahano ke tsa bohlokwa haholo jwalo ka ha tikoloho e tobane le *network* e ntle ka ho fetisisa, mme ha ho monka-karolo wa *network* ya tshwanetsweng ho dumellwa ho ba le ditshitiso. Kahoo *Regulator* e fuwe matla a ho lebela le ho qobella hore ho be le ditumellano tsa dikgokahano le ho hloma ditsela tsa tshebetso tse lekaneng. Ke nnete, jwalo ka ha telekhomunikheishene e ntse e rarahana le ho feta, mohlomong ho tla ba le ho tla "kopanya mokgwa ona wa tshebetso". Ba tla kopanya mokgwa ona wa tshebetso ke mekgatlo e bokellang diphaketjhe tsa mefuta e fapaneng ya ditshebeletso le disebediswa e be e di fetola ho ba ditlhoko tse itseng tsa dikhastamo tsa yona. Leha mekgatlo ena e ke ke ya ba beng ba di-*network* kapa mehala, kapa hona ho e sebedisa, ba kopanyang mokgwa wa tshebetso, hantle-ntle, ba tshwanela ho ba tlasa bolebedi bo tshwanetseng.
- 2.24 Dikabelo tsa letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng di tla etswa ke bohle ba nkang karolo ka ho sebedisa ditsela kapa difomula tse se nang leeme hape tse sebeletsang pepeneneng tse hlonngweng ke *Regulator*. Jwalo ka ha hona ho se ho boheha jwalo ka tikoloho ya tlhodisano, ditjhelete tsohle tsa USF di tla lebiswa ho basebedisi ba seng ba lebeletswa bakeng sa ho nolofatsa bokgoni ba ho fihlela le ho gothaletsa ho etswa ditokisetso bakeng sa *network*.

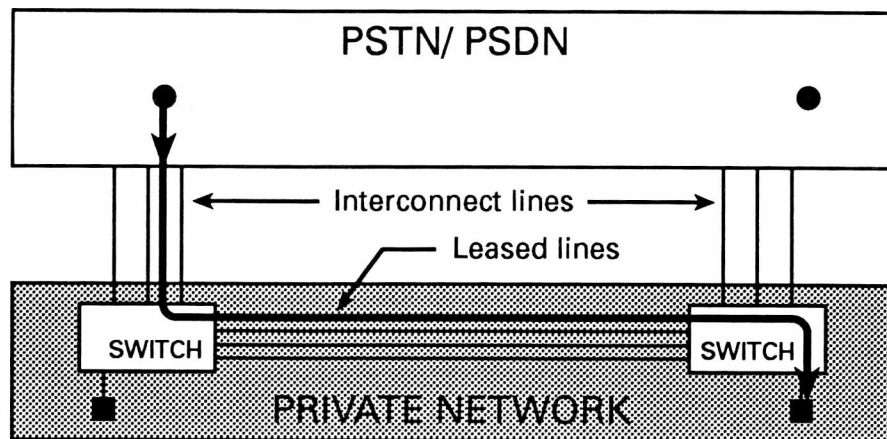
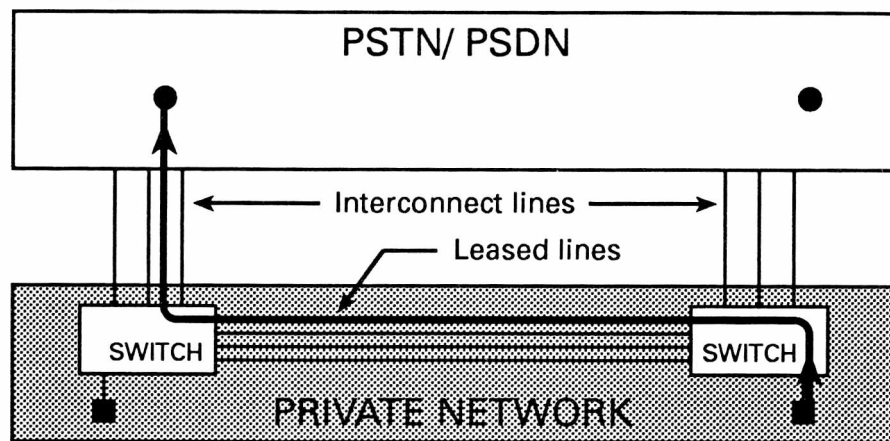
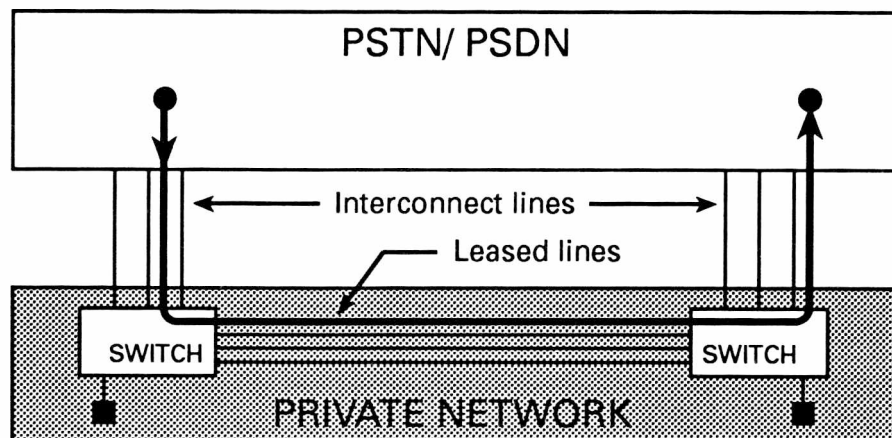
- (1) Ho sa kenyelletswe instrumente ya motheo ya dithelefounu
- (2) Ho kenyelletswe instrumente ya motheo ya dithelefounu
- (3) Dilaesense tse ntshitsweng ke Telkom
- (4) Dilaesense tse ntshitsweng ke *Regulator*
- (5) Difasilithi tse pedi tsa *Voice* (Mantswe) le tsa *Data* (Lenane la dintlha) tse hirilweng ho tswa ho Telkom ha ho na *break-out*/ho rekiswa botjha ho fihlela selemong sa 4
- (6) Fasilithi ya ho rekisa botjha e nang le laesense e hirilweng ho tswa ho Telkom
- (7) Ho hokahangwa le *switching network* ya Telkom feela
- (8) Kabelo ho Letlole la Ditshebeletso tse Phatlalletseng

HO FANWA KA YONA KE
TELKOM FEELA

DITLHOPHISO TSA
TLHODISANO TSE NANG
LE DILAESENSE

SETSHWANTSHO SA 1 - Nako ya ho se akaretswe ha Telkom le ho kengwa butle-butle ha tlhodisano

A) Break-in and bypass**B) Break-out and bypass****A) Break-in / break-out and bypass**

DITLHALOSO TSA MANTSWE

CPE

Disebediswa tsa telekhomunikheishene tse kentsweng meahong ya dikhastamo. Di kenyelletsa le disebediswa tse jwalo ka dithelefounu tsa mola o le mong ho ya ho tse sebedisang mela e mengata e jwalo ka ya PABX.

LONG-DISTANCE

Disekheiti tse sebediswang bakeng sa ho kopanya ditikoloho tsa ho nehelana mahareng a sebaka le ditikoloho tse ding, ekasitana le tsa sebaka se seng hape, kapa di-*network* tse ding tsa mose ho mawatle. E kenyelletsa disekheiti tsa diswitjhi mmoho le dikgokahano tsa ho tloha ho ntlha e nngwe-ho ya ho e nngwe (point-to-point traffic).

LOCAL LOOP

- Kanale ya dikgokahano e kopanyang khastamo le sebaka sa nehelano (exchange) se haufi, kapa fasilithi ya tsamaiso ya dikgokahano tsa *long distance*. Hangata e sebediswa bakeng sa melaetsa ya dithelefounu le lenane la dintlha (data).
- Dikanale tsa dikgokahano tse kopanyang ditheminale tsa telekhomunikheishene ka hara tikoloho e nang le dikgaoletso, eo hangata e leng ya dikgokahano tse potlakileng haholo (mohlala, MAN).

PRIVATE NETWORK

Network (marangrang a dikgokahano) efe kapa efe e radilweng mme e sebediswang feela bakeng sa mokgatlo kapa sehlopha se itseng sa basebedisi. E bopilwe ka mehala e hirilweng le diyuniti tse switjhitweng (PABX), mme e ka kopangwa kapa ya se kopangwe le PSTN.

PSDN

Public Switched Data Network. *Network* ya mehala ya lenane la dintlha e sebediswang ke Telkom.

PSTN

Public Switched Telephone Network. *Network* ya mehala ya dithelefounu e sebediswang ke Telkom.

RESALE CARRIER

Opoireitara e hirang khapasithi ho tswa ho di-opoireitara tse nang le difasilithi e be o e rekisa hape botjha.

TARIFFS REBALANCING

Ho beha ditefello bakeng sa ditshebeletso tsa telekhomunikheishene ka ho ya ka ditshenyehelo tse hlahang ha ho fana ka tsona, e le hore disaposidi tsa phapanyetsano tsa di-*call* le dirente, ho tswa ho ditshebeletso tsa *long distance* ho ya ho tsa sebakeng se itseng, le ho tswa dinaheng tsa matjhaba ho ya ditshebeletsong tsa naha, di fediswe.

VANS

Value Added Networks: mokgwa wa tshebetso wa dikgokahano tsa lenane la dintlha oo ho ona ho nang le dibopeho tse ikgethang tsa ditshebeletso, tse jwalo ka ho fetolwa ha tumellano kapa moo bokgoni ba di-*databases* bo ntshetsangpele ho fetisetwa ha difasilithi tsa motheo tsa lenane la dintlha tse fuwang dikhastamo.

3

HO BA MONGA NTHO, DIPEELETSO LE THUSO TSA DITJHELETE

- 3.1 Ho National Colloquium e mabapi le Pholisi ya Telekhomunikheishene, ha ho a ka ha ba le tumellano mabapi le merero ya ho ba monga ntho. Mekgatlo ya Basebetsi e bile le maikutlo a hore Telkom e tshwanela ho dula e ntse e le e tlasa mmuso ka botlalo, ha batho ba bang bona ba neng ba le teng kopanong bona ba ne ba tshehetsa leano la tshebedisano e nang le tekatekano le mohwebisani wa matjhaba le/kapa ho nka karolo ha mokga wa poraefete ka tsela e nang le tekatekano.
- 3.2 Ha jwale, taba ena e sa ntsane e itshetlehile ho sephetho sa tshebetso sa kaho botjha ya matlotlo a puso ho Mmuso wa Kopanelo ya Setjhaba.

4

HO FANA MATLA A TSA IKONOMI HO BATHO BA AFRIKA BORWA BAO KGALE BA NE G BA SA FUMANE MENYETLA

- 4.1 Ho fana ka matla ho tsa dipolotiki ho batho ba bangata ka tshebetso tsa sedemokratiki ho etsahalang ha jwale ka hara naha, ho tshwanela ho felehetswa ke ho fana ka matla ho tsa ikonomi bakeng sa ho fihlela sepheo sa botjhaba sa ho ba le kgahisano le ikonomi e tswellangpele ka bo sa feleng. Ho bopjwa ha menyetla ya mesebetsi, moruo le maemo a amoheleng a bodulo bakeng sa batho, ho tla bontsha bohlokwa ba tokelo ya bona ya ho vouta. Kahoo, matla a tsa dipolotiki a ke ke a tliša kgutso le kgolo kantle ha ho rarollwa ha merero ya ho se lekalekane ho bakilweng nakong e fetileng ho amang matla a tsa ikonomi. Kantle ha ho buwa ka batho ba neng ba sa fuwe menyetla ke mokgwa wa tshebetso wa aparteiti nakong e fetileng, ha ho buuwa ka 'ho se fuwe menyetla' ho bolelwa hape le ka batho ba Afrika Borwa bao e sa leng e le kgale ba kgethollwa ka ho ya ka bong le/kapa kgolofalo e itseng. Ka hara tsa telekhomunikheishene, batho ba neng ba sa fuwe menyetla hara merabe e dulang dibakeng tsa mahae ka baka la aparteiti, ke bona ba tshwanelang ho fumana kelo hloko e ikgethang.
- 4.2 Ho fana ka matla ho tsa ikonomi ho merabe eo ho tloha kgale e neng e sa fuwe menyetla, ke lenaneo la ka boomo bakeng sa ho fihlela ho nka karolo ka tsela e bonahalang ke ditho tsohle tsa merabe ena mafapheng ohle a ikonomi e nang le tlhahiso ya mona Afrika Borwa jwalo ka basebedisi, basebetsi, dimanejara le beng. Ho fihlela ikonomi e fanang ka matla ka mokgwa o nang le tswellopele ho merabe e neng e sa fuwe menyetla ho tloha kgale, ho tla hloka lenaneo la nako e telele le sebedisang mefuta e mengata ya tshebetso. Hona ho tla kenyelletsa le katoloso ya ditshebetso tsa telekhomunikheishene ho bohle; ho etsa hore tekatekano ya ho ba beng ba kgwebo tsa ha jwale le tsa nako e tlang e be e batsi (hona ho tla latela therisano e mabapi le matlotlo a mmuso); ho bopjwa ha menyetla ya mesebetsi e bonahalang mmoho le manejemente; le bokgoni ba ho kgothaletsa ho ba le kgwebo. Bokgoni ba tse ding le tse ding tsa dintlha tsena mmoho le katleho ya lenaneo la ho fana ka matla a tsa ikonomi ho tla thehwa ho motheo o batsi le ho ba le seabo ka tsela e se nang kgethollo hwa merabe yohle ntshetsopeleng ya ikonomi ya Afrika Borwa. Ntshetsopele ya bokgoni ba batho ka hara mokgwa wa telekhomunikheishene hape e hloka ho shejwa jwalo ka mokgwa wa ho fana ka matla ho tsa ikonomi bakeng sa ho etsa hore batho ba Afrika Borwa ba neng ba sa fuwe menyetla ba nke karolo intastering ena ka tsela e bonahalang.

HO FANA KA DITSHEBELETSO TSE PHATLALLETSENG

- 4.3 Katoloso ya ditshebeletso tsa telekhomunikheishene tse ka kgonwang ho lefella le ho fihlelwa ke merabe yohle jwalo ka ha ho lebeleletse ka sepheo sa ditshebeletso tse phatlalletseng, ho tla ntshetsapele mesebetsi ya ikonomi le ya kgahisano hara merabe eo kgale e neng e sa fuwe menyetla, mme hona ho tla fana ka popeho-theo e hlokehang mmoho le ho hlahisa menyetla ya mesebetsi ho mokga ka boona. Ka ho fana ka ditshebeletso tsa telekhomunikheishene dikolong, dipetlele le ho merabe ka bophara, hoo ho tla eketsa ho nka karolo ha merabe yohle ikonoming ya naha. Kgateello ya bohlokwa e ikgethang e tla behwa hodima ho fana ka ditshebeletso ho batho ba nang le kgolofalo e itseng (disabled people).

KATOLOSO YA HO BA BENG KA TSELA E NANG LE TEKATEKANO

- 4.4 Mabapi le mokga wa mmuso, morero ona o emetse sephetho sa tshebetso ya kaho botjha ya matlotlo a mmuso o ntseng o etsahala ha jwale ho Mmuso.
- 4.5 Mabapi le mokga wa poraefete, Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso e rata ho kgothaletsa katoloso ya ho ba beng ka tsela e nang le tekatekano kgwebong tsa poraefete.

LENANEO LA KABELANO YA BASEBETSI KA HO BA BENG (EMPLOYEE SHARE OWNERSHIP PROGRAMME - ESOPS)

- 4.6 Mabapi le mokga wa mmuso, morero ona o emetse sephetho sa tshebetso ya kaho botjha ya matlotlo a mmuso o ntseng o etsahala ha jwale ho Mmuso.
- 4.7 Mabapi le mokga wa poraefete, Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso e rata ho kgothaletsa ho hlongwa ha merero ya ho abelana hwa basebeletsi kgwebong tsa poraefete.

MANEJEMENTE LE MESEBETSI

- 4.8 Mokga wa telekhomunikheishene o na le kgaello e kgolo ya dimanejara le basebeletsi ba botegeniki ho tswa merabeng eo e leng kgale e sa fuwe menyetla mona Afrika Borwa.

Ho kengwa tshebetsong ha mananeo a ho fana ka menyetla ho bao ba neng ba sa e fuwe (affirmative action) ho mokga ona ho tla hlokeha jwalo ka ha ho boletswe ho **Kgaolo ya 8: Basebeletsi ba mokga**.

- 4.9 Ho tla kengwa mananeo a ho kgetha batho ba nang le ditshwanelo bakeng sa ho etsa diqeto tsa sebele le ho loha maano a phethahatso, mmoho le bakeng sa maemo a manejementa dikhampaning tse leng teng intastering. Dikhampani tsena di tla kopjwa ho phetha mesebetsi e itseng mabapi le hona, mme yona e tla kenyelletsa hona ho latelang:

- Ho ba le sebeo (targets) bakeng sa ho fetolwa ha manejementa ya tsona ho bontsha ho nka karolo ha bongata ba batho; sebeo sena se tla behwa ka ditherisano mahareng a Mmuso le di-intasteri tsa telekhomunikheishene;

- Ho hlongwa ha mananeo a ntshetsopele ya bokgoni bakeng sa ho ntlafatsa le ho phatlalatsa bokgoni ba basebeletsi; ho tla hlongwa bolaodi bo ikgethang ba ntshetsopele ya bokgoni ba batho ke *Regulator* bakeng sa ho tshehetsa mananeo ana ka ho ya ka di-intasteri, mme hona ho tla kenyelletsa di-oporeitare, bafepedi ba disebediswa le *Regulator*.
- Tshehetso ya kgwebo bakeng sa basebeletsi ba tla angwa ke ho fetolwa ha intasteri.

4.10 South African Qualifications Authority (SAQA) - Bolaodi ba Dikhwafikheishene ba Afrika Borwa, le National Qualifications Framework (NQF) - Sebopeho sa Botjhaba sa Dikhwafikheishene, di tla ela hloko boiphihlelo, di tiisetse bokgoni, mme di kgothaletse ho fetisetwa ha bokgoni di-intastering ka bophara. Ho dumellana le ditataiso tsena, ho tla lebelwa ke Letona la Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso.

HO KGOThALETSA BOHWEBI

4.11 Intasteri ya telekhomunikheishene e ka ba le seabo sa ho fana ka bokgoni ka ho fana ka menyetla ya bohwebi ho batho ba Afrika Borwa ba hlahang merabeng eo e leng kgale e sa e fuwe, ho mokga wa yona mmoho le ho mekga e meng hape. Bakeng sa ho fihlela maikemisetso a boletsweng ho tshehetsa le ho matlafatsa bokgoni ba intasteri tsa mona hae, mmoho le motheo wa ho ba le ntshetsopele e sa feleng ya telekhomunikheishene mona Afrika Borwa, ke ntho ya bohlokwa ho tshehetsa ho fanwa ka matla a tsa ikonomi ho merabe e neng e sa fuwe menyetla kgale. Pholosi ya mmuso ya ho fihlela e ka fana ka tshetso e jwalo - mohlala, ka mananeo a ho behelwa ka thoko ha dipersente tse itseng tsa dikonteraka bakeng sa ho fihlela, dithendara (tenders), ho fepela, kapa ho fana ka dikonteraka tse nyenyane (subcontracting) bakeng sa boradikonteraka ba nang le ditshwanelo ho tswa merabeng e neng e sa fuwe menyetla, mme hona ho etsuwa ka therisano le banka-karolo. Dipersente tse itseng tsona di tla fetoha ka ho ya ka nako mmoho le ka ho ya ka dintlha tse itseng tsa intasteri, mme ho tla rerisanwa ka tsona kgafetsa ka hara intasteri, mokgeng o monyenyanane wa kgwebo le ho Mmuso.

4.12 Small, Medium and Micro Enterprises [SMMEs] (kgwebo tse nyenyane, tse mahareng le tse nyenyane haholo) di se di etswe hloko jwalo ka karolo ya bohlokwa ntshetsopeleng ya setjhaba, haholo-holo ka bokgoni ba tsona ba ho bopa menyetla e eketsehileng ya mesebetsi le ho kgothaletsa ho qalwa ha bote-geniki bo botjha. Kgwebo tsena hangata di fana ka mesebetsi mme di fumaneha ka hara merabe eo di e sebeletsang. Ka ho ya ka bohlokwa ba mokga ona ba ho bopa menyetla ya mesebetsi, Mmuso o dumelletse ho sebediswa ha tsona jwalo ka mokgwa wa ho fana ka matla ho merabe e neng e sa fuwe menyetla le ho kgothaletsa ntshetsopele ya tsona.

Mmuso le di-*parastatal* tsa puso di ka ba le seabo se seholo sa ho kgothaletsa di-SMME ka ho etsa hona ho latelang:

- ho lekola dipholisi tsa ho fihlela bakeng sa ho aba dipersente tse itseng tsa ho fihlela thepa le ditshebetso ho tswa ho di-SMME tse sa ntsaneng di hlongwa, mme hona ho etsuwa ka ho ba le ditherisano le basebetsi ba amehang;
- ho bopa tshetso tse kopanetsweng le di-SMME bakeng sa ho thusa ho ntshetsapele bokgoni ba tsona; le
- ho bona hore ho ba le thupelo e hlokehang bakeng sa bahwebi ba batjha;

- ho kgothaletsa intasteri e fepelang ka disebediswa ho tshhetsa ntshetsopele ya di-SMME ka ho ba le tshebetso tse kopanetsweng mmoho le ho nka karolo ka tsela e nang le tekatekano ho di-SMME tse sa ntsaneng di hlongwa.

HO FIHLELA (PROCUREMENT)

- 4.13 Ho fihlela, ke e nngwe ya ditsela tse ka sebediswang ka bokgoni ho atolosa ho nka karolo ha merabe e neng e sa fuwe menyetla ntshetsopeleng ya telekhomunikheishene. E ka sebediswa jwalo ka ntho e kgothatsang ho dikgwebo tse nkang mehato e bonahalang ka ho di dumella ho nka karolo ka mokgwa o nang le tekatekano hwa dikgwebo tsa ba batsho, di pheelletse ho ba le tekano ya bong, di na le thupelo tse mafolofolo bakeng sa basebeletsi ba tsona, mme hape di kenya tshebetso mananeo a nang le sepheo sa ho fana ka menyetla ho bao ba neng ba sa e fumane (affirmative action). Dintho tsena tse kgothatsang ho mokgwa wa ho fihlela, di ka hlaloswa jwalo ka dintlha tse tshhetsang, kapa tse leng kgahlanong, dikopo tse hlodisanang, le dintho tsohle tse lekanang, e be ho kgethwa dikgwebo tse nang le dintlha tse ngata mabapi le merero ena e ka hodi-mo. Le jwale, boikgethelo boo ba tla ba ka hara meedi e amoheleng tlasa sebopeho sa GATT.

TSE BEHETSWENG KA THOKO

- 4.14 Persente e itseng ya dikonteraka ho tswa kgwebong tsa mmuso di tla behelwa ka thoko bakeng sa boradikonteraka ba nang le ditshwanelo ho tswa merabeng e neng e sa fuwe menyetla. Hodima moo, tlhahiso-leseding mabapi le dithendara (tenders) e tla fuwa boradikonteraka bohle ho tswa merabeng e neng e sa fuwe menyetla mme ho tla hlongwa le mokgwa wa tshebetso wa ho beha ditheko bakeng sa dithendara tseo ho tsona boradikonteraka ba tla kenya kopo ya ho etsa mosebetsi o itseng (bid). Ka mokgwa o tshwanang, ho tla hlongwa *data base* (lenane la dintlha) ho di-SMME (kgwebo tse nyenyane, tse mahareng le tse nyenyane haholo) tse leng teng hara merabe e neng e sa fumane menyetla e le hore tlhahiso-leseding e tshwanetseng e phatlalatswe ho di-oporeitara tsa telekhomunikheishene ka bophara, mmoho le ho bafepedi ba disebediswa tse sebediswang mananeong a tsona a bofepedi. *Data base* e jwalo hape e tla sebetse jwalo ka mohlodi wa tlhahiso-leseding bakeng sa ho tiisetse bonnete ba ho ba beng hwa dikhampani tse jwalo mmoho le bokgoni ba tsona ba ho ba le kabelo e bonahalang ikonoming ya naha (mohlala, seemo sa kgotsofatso ya dihlahiswa tsa bona). *Data base* e tshwanelwa ho tsamaiswa ke Khansale ya Dikgwebo tse Nyenyane (Small Business Council) le Boto ya Mmuso ya Dithendara (State Tender Board), ho kenyelletswa le diboto tsa dithendara tsa diporofensi.
- 4.15 Ho kengwa tshebetso ha lenaneo le behilweng ka thoko ke banka-karolo ba bohlokwa ho mokga, ho tla lebelwa ke Letona.

HO FANA KA DILAESENSE

- 4.16 Maemo a itseng a ho kgothaletsa mananeo a ho fana ka matla ho tsa ikonomi a tla kenyelletswa maamong a ho fana le/kapa ho ntjhafatsa dilaesense tsa di-oporeitara ka hara mokga (jwalo ka ha ho etsahala ho Independent Broadcasting Authority Act). Haholo-holo *frequency spectrum* e tla abelwa di-oporeitara ka tsela e amoheleng e nang le tekatekano ho ditho tse hlahang merabeng eo e neng e sa fuwe menyetla feela.

5

TAOLO YA MOKGA WA TELEKHOMUNIKHEISHENE LE *RADIO FREQUENCY SPECTRUM*

HO HLONGWA HA BOLAODI BO IKEMETSENG BA TAOLO YA TELEKHOMUNIKHEISHENE

- 5.1 Ditlhophiso tsa taolo ya telekhomunikheishene di maemong a ho fetolwa, mme hona ke ntho eo ho builweng ka yona molaong wa 1991 o neng o fetisa tsamaiso ya ditshebeletso tsa telekhomunikheishene ho tswa ho Diphatente ya tsa Diposo le Telekhomunikheishene ho ya ho khampani ya mmuso e leng Telkom SA Ltd.
- 5.2 Ka tlasa ditlhophiso tsena, tshebeletso ya telekhomunikheishene e se nang tlhodisano (monopoly), e neng e tshwerwe ke Diphatente, e se e tshwerwe ke Telkom, kante ha ditshebeletso tsa di-cellular mmoho le tse ding tse mmalwa. Ho tseo tse mmalwa, bafepedi ba bang ba dumelletse ke Letona ka matla ao le a fuweng ke molao o boletsweng mona ka hodimo ho sebedisa mokga wa telekhomunikheishene.
- 5.3 Taolo ya intasteri ya tlhahiso ya disebediswa tsa telekhomunikheishene e sa ntsane e sebetse ka ditlhophiso tsa dikonteraka tsa nakwana tseo Diphatente e dumellaneng ka tsona le Telkom.
- 5.4 Ntshetsopele e bontshitse tlhokeho e potlakileng ya ho ba le ditlhophiso tse ntjha tse tshwanetseng ka ho ya ka sebopeho sa melao ya taolo e tshwanetseng. Ntlha ya bohlokwa ditlhophisong tse ntjha tse sisintsweng ke Mmuso, ke ho hlongwa ha bolaodi ba taolo bo ikemetseng ba semolao ba telekhomunikheishene.
- 5.5 *Radio frequency spectrum* ke letlotlo la naha, hape ke mohlodi o fumanehang ka thata, kahoo e tshwanelwa ho sebediswa molemong wa batho bohle ba Afrika Borwa, le ka ho latela ditumellano le dikhonvenshene tsa dinaha tsa matjhaba tseo Afrika Borwa e leng e nngwe ya dinaha tse di kenetseng. Tsamaiso e phethahetseng ya *frequency* e kenyelletsa mesebetsi e jwalo ka ho abela basebedisi, thero ya nako e telele, dikgokahano tsa botjhaba le tsa matjhaba mmoho le ho thibela ditshitiso. Ho tshwanetse hore ho be le temoho e itseng mabapi le ntlha ya hore ditlwaelo tsa thekenoloji di bontsha hore thekenoloji ya radio e

boheha e ka kgoneha bakeng sa ho fana ka ditshebeletso tsa telekhomunikheishene, kahoo e ba ntho ya bohlokwa hore ho be le dikamahano tse kopaneng mahareng a ho fana ka dilaesense tsa ditshebeletso tsa telekhomunikheishene le ho fana ka dilaesense tsa *spectrum* tse tla sebediswa ke ditshebeletso tsena.

- 5.6 Diphatements e ya tsa Tshireletso ke mosebedisi e moholo wa di-*frequency bands* tse ngata (tse sa fetoheng le tsa tsamaiswang [mobile], tsa fatshe, dikgokahano tsa moyeng le tsa *satellite*, tsa *radar*, tsa **Electronic Support Measures** le tsa **Electronic Counter Measures** [ESM/ECM], tsa *ionosphere sounding*, tsa *weapon guidance systems*, jwalo-jwalo). Kgaello ya ho ba le dikgokahano mahareng a mekga ya baahi le ya sesole e ka ba le sephetho sa ditshitiso tse nang le ditshenyehelo tse hodimo haholo. Kahoo, jwalo ka o mong wa mesebetsi ya yona ya pele, *Regulator* e tla laela hore ho lekolwe kabo ya ha jwale ya *frequency spectrum*, haholo-holo kabo mahareng a mekga ya sesole le ya baahi.

KAMANO MAHARENG A MINISTRI YA DIPOSO, TELEKHOMUNIKHEISHENE LE KGASO LE *REGULATOR*

- 5.7 Ho etswa tshisinyo ya hore:

- Letona la Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso mmoho le Diphatements e ya Diposo le Telekhomunikheishene di tla dula di ntse di ena le maikarabelo a ho beha dipholisi tse mabapi le kgaso, ditshebeletso tsa poso, telekhomunikheishene le *radio frequency spectrum*, le ateministreishene ya melao e amehang;
- Pholisi efe kapa efe e mabapi le mokga wa telekhomunikheishene e tla hlaha ka sephetho sa *White Paper* ena e tla tshwanelwa ho lekolwa ke Letona;
- Bolaodi ba taolo ya telekhomunikheishene mmoho le ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng ba tla fana ka pehelo ho Palamente ka Letona jwalo ka ha ho etsahala ho Diphatements le ho IBA;
- Telekhomunikheishene le tsa kgaso nakong e kgutshwanyane e tlang di tla ba ka tlasa taolo ya bolaodi bo le bong;
- Nakong ya ho kopangwa ha bolaodi ba tsa kgaso le ba telekhomunikheishene hore bo be bong, dibopeho tse pedi tse tsamaisang tsa kgaso le *telecommunications frequency bands*, di tshwanela ho sebetse mmoho tsamaisong ya *frequency spectrum*;
- Ho tla hlongwa bolaodi bo ikemetseng hape bo se nang leeme ba telekhomunikheishene ka maikemisetso, mesebetsi le sebopelo se boletsweng mona ka tlase;
- Boikemelo ba *Regulator* bo a hlokeha bakeng sa ho etsa bonnete ba hore ha ho be le leeme. Boikemelo bona bo na le dintlha tse tharo:
boikemelo ho tswa ho mokgatlo/mekgatlo ya tshebetso e nang le maikarabelo a ho bopa le ho sebedisa popeho-theo ya telekhomunikheishene ya setjhaba le ho fana ka ditshebeletso tsa telekhomunikheishene (mohlala, Telkom);
boikemelo ho tswa ho diphati tse ding tse nang le kgahleho, jwalo ka kgahleho ya di-intasteri ho mokga wa telekhomunikheishene; boikemelo ho tswa ho Mmuso ha ho phethwa mesebetsi e hlahang ho ona, hang hoba sebopelo se akaretsang sa pholisi ya telekhomunikheishene se behwe.

MAIKEMISETSE A REGULATOR

5.8 Bolaodi ba taolo ya telekhomunikheishene bo tla ba le maikemisetso ana a latelang:

- ho fihlela tswellopele e lebileng maikemisetso a kgahisano ka pholisi ya telekhomunikheishene - phumantsho ya ditshebeletso tse phatlalletseng;
- ho etsa bonnete ba hore ho ba le phumantsho e batsi ya ditshebeletso tsa telekhomunikheishene bakeng sa ho fana ka tshusumetso le tshehetso kgolong ya ikonomi;
- ho laola mesebetsi ya Telkom ka kopanelo le Letona la Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso;
- ho susumetsa hore ho be le dipeeletso ho *network* ya setjhaba ya telekhomunikheishene;
- ho etsa bonnete ba hore maemo a lekana moo ho dumelletsweng tlhodisano ka ho ya ka pholisi ya telekhomunikheishene;
- ho sireletsa dikgahleho tsa basebedisi ba telekhomunikheishene;
- ho susumetsa ho qalwa ha ho hong ho hotjha ho mokga wa telekhomunikheishene ka sepheo sa ho bopa tsela ya maemo a hodimo ya tsamaiso ya tlhahiso-leseding mona Afrika Borwa;
- ho kgothaletsa ntshetsopele ya bokgoni ba batho bakeng sa mokga wa telekhomunikheishene;
- ho kgothaletsa tlhodisano, tlhahiso le phepele e nang le bokgoni intastering;
- ho etsa bonnete ba hore ho ba le maemo a tlang pele a botegeniki bakeng sa tshebetso tse nang le bokgoni tsa telekhomunikheishene;
- ho tsamaisa ka tsela e nang le bokgoni mehlodi ya thuso ya botjhaba e tlwaelehileng e jwalo ka *radio frequency spectrum*.

MESEBETSI YA REGULATOR

5.9 Ho entswe tshisinyo ya hore mesebetsi ya taolo ya bolaodi bo ikemetseng e tshwanela ho kenyelletsa le ena e latelang:

5.9.1 Ditsebeletso tse Phatlalletseng

- ho beha sepheo sa ho fihlela ditshebeletso tse phatlalletseng;
- ho ikamahanya le Telkom mabapi le ditshebeletso tse phatlalletseng ka nako ya ho se akaretswe;
- ho beha maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalletseng;
- ho tsamaisa letlole la ditshebeletso tse phatlalletseng le tla hlokomelwa ke ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng;
- ho etsa bonnete ba hore ditlhoko tsa batho ba nang le kgolofalo e itseng (disabled people) ba elwa hloko katolosong ya ditshebeletso tse phatlalletseng.

5.9.2 Ho fana ka ditshebeletso le ditlhoko tsa basebedisi

- ho kgathaletsa phumantsho ya ditshebeletso tsa telekhomunikheishene tse nang le bokgoni mme tse sebetsang hantle, tseo batho ba ka kgonang ho di fihlela, bakeng sa mekga yohle ya setjhaba, le ntshetsopele ya ditshebeletso tsa mmuso le tsa poraefete tse hlahang ka baka la ditlhoko tsa basebedisi;

- ho etsa bonnete ba hore phumantshong ya ditshebeletso tsa mmuso, ditlhoko tsa mabatowa a Afrika Borwa le merabe ya mona ka hara naha di elwa hloko;
- ho etsa bonnete ba hore ditshebeletso tsa telekhomunikheishene ha di shejwa ka botlalo, di ntshetsapele le ho kgothaletsa moya wa kgwebo o bonahalang molemong wa ho ba le tlhodisano e phathahetseng, ditshebeletso tse nang le bokgoni mmoho le difasilithi tsa sekwale-jwale;
- ho sireletsa seriti le bokgoni ba tswelopele ya ditshebeletso tsa setjhaba tsa telekhomunikheishene;
- ho hlalisa ditaelo tse tshehetsang ho fihlelwa ha maikemisetso a pholisi.

5.9.3 Ho ba beng mmoho le dipeeletso tsa ditjhelete

- ho kgothaletsa dipeeletso tsa ditjhelete le botsitso intastering;
- ho kgothaletsa batho ba hlahang merabeng e neng e sa fuwe menyetla kgale ho ba beng le ho laola ditshebeletso tsa telekhomunikheishene;
- ho beha dikgaoletso ho mokgwa wa ho ba beng ka ho fapanyetsana ho ditshebeletso tsa telekhomunikheishene ka ho latela ditlhoko tsa melao e thibelang hore dikhampani e be di-monopoly, ke hore dikhampani tse se nang tlhodisano (anti-trust legislation);
- ho hlahloba sebopeho sa intasteri ya di-cellular, ka tshebedisano mmoho le Boto ya Ditlhodisano, mmoho le ho bona hore na di-oporeitara tsa di-cellular network di tshwanela ho ba beng ba dikhampani tsa dikgokahano tsa moyeng, kapa ana ho ba beng hoo ho na le thibelo ya tsa kgwebo na.

5.9.4 Tlhodisano

- ho kgothaletsa tlhodisano tse se nang leeme mahareng a bafepedi ba ditshebeletso tsa telekhomunikheishene moo tlhodisano e jwalo e dumelletsweng, ka kopanelo le pholisi ya mmuso ya ho hlodisana;
- ho dumella bafepedi ba ditshebeletso ho ba le bolokolohi bo felletseng ha ba pheelletse ho fihlela maikemisetso a bona, mme ka nako e tshwanang, ho elwe hloko ditlhoko tsa setjhaba tsa telekhomunikheishene le maikemisetso a pholisi ya Mmuso.

5.9.5 Ho fana ka dilaesense

- ho qala ka ho fana ka dilaesense ho bafepedi bohle ba ditshebeletso tsa telekhomunikheishene ka ho ya ka ditataiso tsa pholisi e behilweng ke Letona;
- ho fana ka dilaesense ho basebedisi ba spectrum, kante ho bao ba oporeitang ka ho latela dilaesense tse ntshitsweng ke Independent Broadcasting Authority;
- moo ho tshwanetseng, ho qalwe ho lekolwa dilaesense tse ntseng di le teng;
- ho lebelala le ho etsa bonnete ba hore ho latelwa melao le melawana ya tshebetso e tshwanetseng;
- ho lekola le ho beha dithendara tsa dilaesense tse ntjha ka ho ya ka bohlokwa ba tsona lenaneng;
- ho beha dihlopha tse tshwanetseng tsa dilaesense;
- ho mamela ditsetlebo ho tswa ho basebedisi le bafepedi ba ditshebeletso.

5.9.6 Manejemente ya *radio frequency spectrum*

- ho laola *radio frequency spectrum* molemong wa setjhaba;
- ho qala ho lekolwa ha kabo ya ha jwale ya *frequency spectrum*, haholo-holo kabo mahareng a mekga ya sesole le ya baahi;
- ho etsa bonnete ba hore ho ba le tshebediso e nang le bokgoni ya *radio frequency spectrum* e be ho qalwa ditsela tse hlokehang bakeng sa ho fihlela hona;
- ho laola le ho fokotsa ditshenyehelo tsa kabo le tshebediso ya *radio frequency spectrum* ka ditsela tse tshwanetseng;
- ho hloma le ho kenya tshebetsona morero wa *national radio frequency spectrum*.

5.9.7 Maemo a amohelhileng le boleng

- ho beha maemo a amohelhileng a botjhaba a tla laola phumantsho ya ditshebeletso tsa telekhomunikheishene le ho etsa bonnete ba hore maemo ao a latelwa;
- ho etsa bonnete ba hore ditlhoko tsa batho ba nang le kgolofalo e itseng (disabled) di elwa hloko, haholo-holo mabapi le kamohelo ya mofuta wa *customer premises equipment (CPE)*;
- ho beha maemo a amohelhileng a botejeniki le a boleng ka therisano le intasteri ya telekhomunikheishene le dihlopha tsa dikhastamo;
- ho qala mosebetsi wa kamohelo ya mofuta wa *customer premises equipment (CPE)* le melao e mabapi le dikgokahano tsa tsona ho *network*.

5.9.8 Ntshetsopele ya Bokgoni ba Batho

- ho hloma bolaodi ba ntshetsopele ya bokgoni ba batho bakeng sa ho fana ka thuso ya ditjhelete tsa ho ntshetsapele bokgoni ba batho ho mokga wa telekhomunikheishene (bona Kgaolo 8);

5.9.9 Risetjhe

- ho kgothaletsa le ho etsa risetjhe e mabapi le ntshetsopele ya pholisi ya taolo ya telekhomunikheishene le thekenoloji.

5.9.10 Dikamahano

- ho beha ditataiso tsa dikamahano, ho nolofatsa ditherisano tsa dikamahano le ho amohela ditumellano tsa dikamahano (ho ka ba le diphetoho tsa ntlafatso ha ho hlokeha) bakeng sa kgahleho ya setjhaba.

5.9.11 Ditefello

- ho laola ditefello ha ho hlokeha bakeng sa dikgahleho tsa setjhaba.

5.9.12 Tshireletso ya mosebedisi

- ho nka maikarabelo a ho sireletsa basebedisi mabapi le telekhomunikheishene.
- ho hlophisetsa tharollo ya ditsetlebo le ditsekisano tsa basebedisi mabapi le ditshebeletso tsa telekhomunikheishene.

5.9.13 Ho bala

- ho tsamaisa morero wa Afrika Borwa wa ho bala bongata ba ntho.

- 5.9.14 Ho kgona ho fihlela Intelsat
- ho laola bokgoni ba ho fihlela ditshebetso tsa Intelsat ke ba bang;
- 5.9.15 Dikamahano le Letona
- ho eletsa Letona ka merero efe kapa efe e meholo e amanang le telekhomunikheishene.
- 5.9.16 Palamente
- ho fana ka pehelo ho Palamente mabapi le mesebetsi ya yona;
 - ho romela bajete ya selemo le selemo ho Palamente hore e amohelwe.
- 5.9.17 Ho rerisana le banka-karolo ba dinaha tsa matjhaba
- ho nka karolo boemeding ba matjhaba, ka ho rerisana le Ministri, mabapi le merero e amanang le telekhomunikheishene;
 - ho hloma foramo ya ditherisano bakeng sa bohle ba nang le kgahleho.

SEBOPEHO SA *REGULATOR*

KAMOO BOLAODI BA TAOLO YA TELEKHOMUNIKHEISHENE BO TLA BOPEHA KA TENG

5.10 Ho etswa tshisinyo ya hore *Regulator* e bopjwe ka Khansele.

5.10.1 Kamoo Khansele e tla bopeha ka teng

- Letona le tla kgetha ditho tsa Khansele e tla bopjwa ka ditho tse seng ka tlase ho tse hlano, mme tse seng ka hodimo ho tse supileng, tseo se seng sa tsona se tla behwa ke modula-setulo;
- Dikhanselara e tla ba batho ba emetseng setjhaba tsa Afrika borwa ka bophara, mme ha ba shejwa ba kopane, e tla ba batho ba nang le botsebi ka tsa mokgwa wa telekhomunikheishene;
- Letona le tla beha meputso ya modula-setulo le dikhanselara, mme hona le tla ho etsa ka ho rerisana le Letona la Ditshenyehelo tsa Mmuso;
- Khanselara ya bolaodi ba taolo ba telekhomunikheishene e ke ke ya phetha kapa ya itluma ho etsa mosebetsi o mong o lefang kante ho mesebetsi ya ofisi ya yona, ntle le tumello ya Letona;
- Modula-setulo o tla behwa bakeng sa nako e etsang dilemo tse hlano. Dikhanselara di tla behwa bakeng sa nako e etsang dilemo tse nne, mme ho tla latelwa mekgwa ya ho etsa bonnete ba hore ho ba le ho tjhentjhana sebakeng sa dilemo tse pedi. Ho behwa hoo ho ka ntjhafatswa.

MOKGWA OO HO TLA KGETHWA KA ONA

5.10.2 Ho sisingwa hore batho bana ba latelang ba se ke ba elwa hloko jwalo ka ba tshwanelehang ho ba ditho tsa Khansele:

- motho ya dulang mona Afrika Borwa bakeng sa nako tsohle (permanent) empa e se moahi wa naha (citizen);

- motho ya seng a phatlaladitswe jwalo ka ya hlolehang ho lefa dikoloto tsa hae, mme ho bonahala hore a ke ke a pheta a kgona ho di lefella (unrehabilitated insolvent);
- motho ya kileng a tshwarwa mme a fumanwa a le molato (e ka ba ka hara naha ya Afrika Borwa kapa kae le kae feela) wa ho utswa, foroto (fraud), ho fojara kapa ho sebedisa tokomane e fojarilweng, kano ya leshano, molato o ka tlasa Molao wa Khoraposhene [Corruption Act] (Act No. 94 of 1992), kapa tlolo efe kapa efe ya molao e kenyelletsang ho se tshepahale; kapa motho ya ileng a ahlolwa ho hlola tjhankaneng mme ho se faene, kante ha batshwaruwa ba tsa dipolotiki.

Bakeng sa ho fumana setulo sa ho ba mokhanselara, ha o a tshwanela ho ba e mong wa bana ba latelang:

- motho ya sebetsang diphatementeng efe kapa efe ya mmuso;
- setho sa Palamente kapa bolaodi bofe kapa bofe bo ka tlase ba mmuso;
- motho ya nang le setulo ho phati efe kapa efe ya dipolotiki;
- motho ya nang le kgahleho, ka ho toba kapa ka tsela e sa tobang, ho tsa ditjhelete tsa intasteri ya telekhomunikheishene;
- motho ya nang le setulo ho khampani kapa institjhushene e tshwarahaneng le intasteri ya telekhomunikheishene, kapa ya nang le kgahleho ya ditjhelete ho yona;
- motho ya sebetsang intastering ya telekhomunikheishene;

- 5.10.3 Ha le kgetha setho sa bolaodi ba taolo, Letona le tshwanela ho ikgotsofatsa hore setho seo ke motho ya nang le bokgoni bo hodimo, ya hlomphehang a bile a ena le botsebi, ya ka kgonang ho sebetsa le batho ba bang, a kgone le ho phetha mesebetsi le ditshwanelo tsa bolaodi ba taolo.

TSHEBETSO YA HO KGETHA

- 5.10.4 Ho tshwanetswe hore ho latelwe tshebetso e bulehileng e se nang sephiri. Ho tshwanetswe hore ho be le ho thongwa ha batho, mme ho tshwarwe le dimamelo tsa setjhaba (public hearings) ke phanele e tla behwa ke Mopresidente.

DITSELA TSA HO FANA KA PEHELO

- 5.11 *Regulator* e tshwanela ho fana ka pehelo ho Palamente ka ho sebedisa Letona.

ATEMINISTREISHENE (TSAMAISO)

- 5.12 Khansele e tla hloma ateministreishene ya yona ka ditherisano le Ministri le Diphatemente mabapi le basebeletsi le mehlodi ya thuso. Basebeletsi ba *Regulator* ba tshwanela ho ba batho ba emelang, kapa ba hlahang merabeng e fapaneng ya naha.

HO BA PEPENENENG

5.13 Hantle-ntle, *Regulator* e tla phetha mosebetsi wa taolo ka tsela e sebeletsang pepeneneng. Ditokomane di tla bulelwa setjhaba ho di lekola, mme ho tshwanetswe hore ho etswe ditlhophiso ka nako bakeng sa ho etsa hore ditokomane tsena di fihle setjhabeng. Tlhahiso-leseding e rometsweng ke di-oporeitara tse nang le dilaesense kapa bafepedi ba ditshebeletso, e nkuwang e le ya kgwebo (ke hore, tlhahiso-leseding e mabapi le merero ya dikhampani, dipeeletso tsa ditjhelete, jwalo-jwalo, eo setjhaba se ka senolang merero kapa tsa neha batho bao ho hlodisanwang le bona tlhahiso-leseding ya sephiri) di tshwanelwa ho bolokwa e le tsa sephiri ke *Regulator*.

QOBELLO

- 5.14.1 Khansele e tshwanela ho nka mehato ka ho latela matla ao e a fuweng, le mesebetsi le ditshwanelo tseo e rwesitsweng tsona ke Molao o tshwanetseng kapa ka tlasa ona;
- 5.14.2 Moo bafepedi ba ditshebeletso tsa telekhomunikheishene kapa basebedisi ba *radio frequency spectrum* ba leng kgahlanong le dilaesense, ho sisingwa hore *Regulator* e tshwanela ho ba le matla a ho:
- nka mehato kgahlanong le motho eo ya nang le laesense ya hlolehang ho tsamaelana le ditaelo tsa laesense, le
 - ho faena ka tsela e tshwanetseng, (mme palo ya faene e tshwanela ho ba e dumelletsweng ke *Attorney General* kapa e laetswe ke Molao);
 - ho emisa kapa ho khansela laesense;
 - ho nka mehato e meng e tshwanetseng bakeng sa qobello.
- 5.14.3 Ha motho a le kgahlanong le taelo ya Molao, motho eo o tla ba molato bakeng sa tlolo eo ya molao mme o tla fumana faene e tshwanetseng; kapa tsela e nngwe e tshwanetseng ya qobello

THUSO TSA DITJHELETE

5.15 Ho etswa tshisinyo ya hore

- 5.15.1 ditshenyehelo tsa taolo ha di a tshwanela ho ba hodima polokelo ya mmuso ya matlotlo empa ho bajalefa (beneficiaries) ba taolo;
- 5.15.2 ditjhelete tsohle tse bokelletsweng tshebetsong ya taolo di tshwanelwa ho boela di sebediswa hape ho mokga wa telekhomunikheishene;
- 5.15.3 ho hlongwe letlole la telekhomunikheishene le tshwanetsweng ho tsamaiswa ke Diphatente ya Diposo le Telekhomunikheishene mme e fumane thuso ya ditjhelete ho tswa ho:
- ditefello le ditjhelete tse lefuweng ho yona ka mokgwa wa dilaesense. Ditefello tsa dilaesense di tla amohelwa ke Letona mme di tla thehwa hodima ditshenyehelo kapa hodima theko e tla hlaha ka ho ya ka mabaka a amehang;
 - tjhelete e bokelletsweng ho tswa ho dipeeletso tsa yona mmoho le ditjhelete tse setseng tse bolokilweng;

- tjhelete tsa dikadimo tse bokelletsweng bakeng sa ditshenyehelo;
 - difaene tse tshwanelwang ho lefshwa ka ho ya ka Molao wa Telekhomunikheishene ka baka la tlolo ya ona kapa tlolo ya ditaelo tsa dilae-sense, maemo le maikemisetso; le
 - tjhelete e bokelletsweng ka thekiso ya ho hong le ho hong ho phatlaladitsweng jwalo ka faene ka ho ya ka ditaelo tsa Molao wa Telekhomunikheishene;
 - dikabelo ka ho ya ka maikemisetso a ditshebeletso tse phatlalalesteng (mmoho le mehlodi e meng, ho kenyelletswa le RDP);
- 5.15.4 Matlole a tshwanela ho sebediswa bakeng sa ho lefella tshenyehelo tsohle tse hlahileng ho Diphatements, *Regulator* le ejensi ya ditshebeletso tse phatlalalesteng;
- 5.15.5 Kabelo e hlahang letloleng la telekhomunikheishene e tla etswa hape le ho diforamo tsa ditherisano/dikeletso tse ho mokga wa telekhomunikheishene;
- 5.15.6 Kabo ya kgothaletso ya ditshebeletso tse phatlalalesteng e tshwanelwa ho etswa selemo le selemo ho tswa ho letlole la telekhomunikheishene. Kabo ena e tshwanelwa ho etswa ho letlole la ditshebeletso tse phatlalalesteng mme e sebediswe bakeng sa ho kgothaletsa ditshebeletso tse phatlalalesteng. Letlole la ditshebeletso tse phatlalalesteng le tshwanelwa ho tsamaiswa ke ejensi ya ditshebeletso tse phatlalalesteng, eo le yona e tshwanelang ho ba le maikarabelo ho Ministri;
- 5.15.7 Selemo le selemo, Diphatements e tshwanela ho rerisana le *Regulator* le Ejensi ya Ditshebeletso tse Phatlalalesteng, e be di hlahisa bajete e kopaneng e tshwanetsweng ho amohelwa ke Palamente. Bajete ena e tshwanela ho bontsha dintho tsohle tse hlokehang ka bong, tjhelete e hlokehang bakeng sa tshebetso le ditshenyehelo tse hlahelang Diphatements, *Regulator*, le ejensi ya ditshebeletso tse phatlalalesteng;
- 5.15.8 Ho tshwanetswe hore ho hlongwe mosebetsi wa poloko ya matlotlo ka hara Diphatements bakeng sa ho hlokomela letlole.

LEBITSO LA *REGULATOR*

- 5.16 Lebitso la *Regulator* e tla ba South African Telecommunications Regulatory Authority (SATRA).

Dimpho, dineo le dikabelo
tsa Ditshebeletso tse
Phatlalletseng

Ditefello tsa dilaesense,
difaene, le tse ding.

Ditshenyehelo tsa
matlotlo le tsa ditshebetso

LETLOLE LA TELEKHOMUNIKHEISHENE

Bespoken

Ho setseng

LETLOLE LA DITSHEBELETSO TSE PHATLAL- LETSENG

SATRA
HRDD

DPT

USA

BASEBEDISI/DITSHEBELETSO
TSE THUSITSWENG KA
DITJHELETE

Dibajete

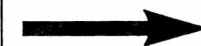
LETONA

PALAMENTE

Tshebetso tsa Bajete
tse hokahantsweng
ke DPT
tsa hlahiswa ke Letona
mme tsa amohelwa ke
Palamente

Dintlha

1. DPT e tsamaisa Letlole la Telekhomunikheishene
2. SATRA e tsamaisa Letlole la Ditshebeletso tse Phatlalletseng
3. USA e laola Letlole la Ditshebeletso tse Phatlalletseng

KAMOO TJHELETE E SEBEDISWANG KA TENG

DPT - Department of Posts and
Telecommunications
HRDD - Human Resources
Development Directorate

SATRA - South African
Telecommunications
Regulatory Authority
USA - Universal Service Agency

SETSHWANTSHO SA 3 - Kamoo matlole a telekhomunikheishene a tsamaiswang ka teng

6

BOKGONI BA HO FIHLELA DITJEO LE HO BEHA DITEFELLO

- 6.1 Ho fihlellwa ha ho finyeleha ho bohle le dipheo tsa ditshebeletso ke ntho e itshelehileng haholo ho ditlhokeho tsa ho finyeleha hwa ditjeo. Ka sebele, tsela eo ditjeo tsa ditshebeletso di laolwang ka yona kapa di behwang ka yona ke ntlha ya motheo ho kengweng tshebetsong hwa pholisi ya Mmuso. Tlhokeho e ka sehloohong ke ho theha tekatekano pakeng tsa ho finyeleha hwa ditjeo le ditlhoko tsa oporeitara tsa ho atolosa le ho ntlafatsa *network* ya yona. Morero wa kgaolo ena ke ho theha tekatekano e jwalo.

TAOLO YA DITEFELLO

- 6.2 Mabapi le taolo ya ditefello, Ministri e tshehetsa tshebediso ya metheo ena e latelang:
- 6.2.1 Ditefello di tshwanetse ho laolwa. Leha ho le jwalo, sebopeho le boholo ba taolo e jwalo bo tla fapafapana ka ho ya ka maemo a leng teng dibakeng tse fapaneng tsa mokga wa telekhomunikheishene. Ntlha e ka sehloohong e tlang ho susumetsa ke ho ba teng kapa ho ba siyo hwa tlhodisano.
- 6.2.2 Taolo ya ditefello ha e hlokahale ha ho na le tlhodisano e lekaneng hore ditshusumetsi tsa bohlokwa mebarakeng (market forces) di kgone ho beha maemo a ditheko. Leha ho le jwalo, taolo e tla hlokahala dibakeng tse jwalo tsa tlhodisano bakeng sa ho shebana le ditumellano tsa sephiri, kapa ho fedisa ditshoso dife kapa dife kapa diketso tsa ho behwa hwa ditheko tse se nang tekatekano.
- 6.2.3 Dibakeng tsa mokga wa telekhomunikheishene tseo ho tsona ho nang le mokgatlo o le mong feela o nang le matla, kapa tseo ho tsona tlhodisano e seng e lekaneng ho ka netefatsa maemo a amoheleng a ho finyeleha hwa ditjeo, ditefello di tshwanetse ho laolwa. Mokgwa o ratwang ke wa tshebetso ya ho behwa ha meedi o dumelang bolokolohi ba ho behwa ha maemo a ditefello ntlheng efe kapa efe e utlwahalang ka tlasa moedi, mme o dumelang dinyollo tse amanang le maemo a ditheko tsa basebedisi selemo le selemo.

- 6.2.4 Ditefello bakeng sa ditshebeletso tsa difounu bakeng sa kgwebo di tshwanetse ho laolwa ka mokgwa wa ho behwa ha meedi, ho fihlela ho ba le tlhodisano e lekaneng ho ka nolongang ho behwa ha ditefello ke ditshusumetsi tsa bohlokwa mebarakeng.
- 6.2.5 Bolaodi bo ikemetseng ba taolo bo tla ikarabela bakeng sa taolo ya ditefello.

DITSHEHETSO KA DITJHELETE HO TSWA LEKALENG LE SELE (CROSS-SUBSIDIES)

- 6.3 Mabapi le ditshehetso tsa ditjhelete ho tswa makaleng a sele, Ministri e sekametse ho metheo ena e latelang:
- 6.3.1 Tshehetso ka ditjhelete ho tswa ho ditshebeletso tseo e seng tsa tlhodisano ho leba ho tseo e leng tsa tlhodisano di ka se dumellwe leha ho ka ba jwang.
- 6.3.2 Ditshehetso tsa ditjhelete ho tswa ho makala a sele di lebisa ho phetoho e sa lokang ya mebaraka, mme ka ho tshwanetseng ka tlwaelo, ha di a tshwanela ho dumellwa. Leha ho le jwalo, ho na le mekgelo ena e mmedi ho tlwaelo ena:
- Tshehetso ka ditjhelete ho tswa makaleng a sele ka hara dibaka tsa tlhodisano ke ntho e ke keng ya bolokwa e tswela pele ka nako e telele, mme e dumelletsweng ka ho tshwanetseng.
 - Ditsamaiso tsa ditshehetso ka ditjhelete ho tswa makaleng a sele tse kentsweng tshebetsong ka morero wa ho fihlela dipheo tse ikgethang tsa setjhaba, mme tse amohetsweng ke bolaodi bona bo ikemetseng ba taolo pele di kengwa tshebetsong.
- 6.3.3 Ditsamaiso tsohle tsa ditshehetso ka ditjhelete ho tswa makaleng a sele tse kentsweng tshebetsong ka morero wa ho fihlela dipheo tsa setjhaba, di tshwanetse ho totobala ho *Regulator*, ho sebediswa tjhate ya diakhaonto le buka ya tshebetso ya kabo ya ditjeo.
- 6.3.4 Ditsamaiso tsa tshehetso ka ditjhelete ho tswa makaleng a sele ka hara dibaka tseo e seng tsa tlhodisano di tshwanetse ho fediswa ka pele kamoo ho ka kgonehang.
- 6.3.5 Ditefello tse nyolotsweng ka morero wa ho kenya tshebetsong ditsamaiso tse amohetsweng tsa tshehetso ka ditjhelete ho tswa makaleng a sele, di tshwanetse ho sireletswa kgahlanong le tlhodisano ho tswa ho di-oporeitara tse ding, ha feela ho ba le tekolo botjha e tswelang pele, e etswang ke bolaodi bo ikemetseng bo laolang ba telekhomunikheishene.
- 6.3.6 Ditefello tsa Telkom di tshwanetse ho leka-lekangwa botjha ka botlalo ka mekgahlelo, ka pele kamoo ho ka kgonehang, empa ho ntse ho elwa hloko maemo a nnete a ditokiso a hlokehang.

- 6.3.7 *Regulator* e tshwanetse ho beha tshupa-paka ya ho lekanya botjha ka ditherisano le Telkom, ho ntse ho elwa hloko ho fihlellwa ha dipheo tsa setjhaba, kgonahalo ya ditokiso tsa kgafetsa tsa ditefello, mmoho le maemo a sebele a tshadimo ya mebaraka.

HO FINYELEHA HWA DITJEO

- 6.4 Ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng e tla rweswa morwalo wa tekanyo e phethahetseng ya ditsela tsa ho finyeleha hwa ditjeo. Ho tshwanetse hore ho tadimanwe haholo le phuputso ya dikimi tse otlohileng tsa ditshehetso ka ditjhelete tse lebisitsweng ho batho ka bobona, mmoho le hodima dibopeho tse fapaneng tsa ho behwa ha ditheko, ho kenyelletswa le ho lelefatswa ha nako ya tefo bakeng sa ditefello tsa ho kengwa tshebetsong.
- 6.5 Ditlhokahalo tsa mokga wa telekhomunikheishene di thibela tshehetso e kgolo ka ditjhelete bakeng sa ditjeo tsa telekhomunikheishene mekgeng e meng ya setjhaba e yang ka leano.

7

INTASTERI YA PHEPELO YA DISEBEDISWA

PONELOPELE YA MMUSO

- 7.1 Afrika Borwa e na le intasteri ya phepele e seng e le teng ka nako e telele, mme eo e leng ya bohlokwa ya tsa telekhomunikheishene, eo ha jwale e nang le tlhahiso e etsang R3 ya dibilione, mme e hiranng batho ba fetang 7 000 ka ho otloloha.
- 7.2 Pono ya Ministri ke ya hore Afrika Borwa e hloka intasteri e matla ya phepele ya disebediswa tsa telekhomunikheishene hore e ka tobana le ditlhoko tsa tswelopele tsa naha, mme e behe Afrika Borwa maamong a tshwanelehileng bakeng sa mongwahakgolo wa bo 21. Intasteri ya ka hara naha ya tsa telekhomunikheishene e mafolofolo, e nang le bokgoni le e hlodisanang maamong a lefatshe, e tla hohela dipeeletso tse eketsehileng, e tla hloka ho hira ka ho eketseha mme e hlahise tshebetso e kgolwanyane ya ikonomi.
- 7.3 Pono ena e tsamaisana le dipholisi tse sisintsweng tsa intasteri tsa Mmuso, tse bolelang hore pono ya nako e telele ya baetsi ba dipholisi ba Mmuso ke ho tataisa le ho potlakisa tshebetso ya naha ya ntshetsopele ya intasteri ho nyoloha ho se tsejwang jwalo ka ketane ya boleng bo ekeditsweng (value added chain), mme ka ho etsa jwalo ho fihlellwe sepheo sa ho thecha menyetla e bonahalang ya mesebetsi (ya bokgoni bo hodimo le moputso o moholo) ka ho tswelang pele nakong e telele.
- 7.4 Ho fihlela dipheo tsena, intasteri ya ka hara naha ya phepele ya disebediswa e tshwanetse ho fetolwa ka matla ho ba mohlodi o hlahisang wa naha o hlodisanang maamong a lefatshe bakeng sa mebaraka ya matjhaba le ya ka hara naha. Ka tshebedisano-mmoho e matla le bareki le bafepedi ba disebediswa tsa telekhomunikheishene, Ministri e tla lekodisa ka mafolofolo mekgwa ya ho susumeletsa intasteri ya ka hara naha ya phepele, le ho e tshehetsa tshebetsong ena ya ho tlisa diphetoho, mme e tla kgothaletsa ho kengwa tshebetsong hwa mehato e jwalo ke di-oporeitara tsohle tse nang le dilaesense.

TSHEHETSO BAKENG SA INTASTERI YA KA HARA NAHA

- 7.5 Ho hlokomelwa hore intasteri ya Afrika Borwa ya phepele ya disebediswa tsa telekhomunikheishene ke e kgolo ka ho fetisisa le e tswetseng pele ka ho fetisisa

Afrika, e hloka ho nehwa tshireletso ke Ministri e sa feteng eo di-intasteri tse ding tsa dinaha tse ding di e fumanang ho dinaha tse maamong a tshwanang a tswelopele. Ministri e na le tumelo ya hore e ka tshehetsa intasteri ya ka hara naha ya phepele ka disebediswa ha molemohadi ka ho theha tikoloho e kgolwanyane ya ikonomi e nang le botsitso, le e nang le dipholisi tse kgonahalang tse tshehetsang tjhelete ya motheo, thekenoloji le phumano ya botsebi.

- 7.6 Kahoo he, ke maikemisetso a Ministri ho nka mehato e lebisang ho tlosweng ho tsamayang butle-butle le ho tsamayang ka mekgahlelo hwa dikgato dife kapa dife tsa tshireletso tse sa tsamaisaneng le ditlamo tsa Mmuso tsa Mokgatlo wa *World Trade Organization* (Mokgatlo wa Kgwebo wa Lefatshe), mmoho le ho kenya tshehetsong mehato e nang le morero wa ho tshehetsa le ho susumeletsa intasteri ena ho fihlela phetolo e ya motheo ya sebopeho e hlokahalang. Mehato e jwalo e tla ela hloko tlhokeho ya nako ya ho fetela mokgweng o motjha wa tshebetso bakeng sa Telkom, intasteri ya ka hara naha ya phepele le tlhahiso, mmoho le basebeletsi ba tsona ho ka phetha ho itlwaetsa ho ba di-institjhushene tsa ka hara naha tse sebetsang ka bokgoni bo eketsehileng, le tlhodisano e phahameng maamong a lefatshe.
- 7.7 Haholo-holo, Mmuso o tla fana ka thuso e ikgethang dikarolong tsa intasteri ya phepele ya disebediswa tse tobaneng le phokotso e matla ya ditefello tsa bohlokwa, tse hlokanng ntjhafatso e matla ho ba tsa mehleng ena, mmoho le tse e song ho ba le bokgoni ba ho tswelopele ntle le tshehetso. Ministri e na le pono ya hore intasteri ya ka hara naha ya phepele ya disebediswa tsa telekhomunikheishene e na le menyetla e meholo haholo ya ho ipaka jwalo ka monka-karolo e meholo mebarakeng ya bohlokwa bo ikgethang kontinenteng ya Afrika. Kahoo he, Mmuso o tla fana ka tshehetso e ikgethang ho dikarolo tsa intasteri ena tse nang le tlhodisano le bokgoni ba ho atolosa mebaraka ya tsona dinaheng tsa mose le ka hara naha.
- 7.8 Mmuso o tla phehella ho netefatsa hore ditumellano tsa kgwebo tse pakeng tsa mebuso mokgeng wa telekhomunikheishene, di tla tadimana le mehato e kgahlanong le ho lahlwa ha matlakala ka ho tshwanetseng, ditlhokeho bakeng sa ho transeferwa ha thekenoloji, mmoho le botsebi ba setegeniki le ba bot-samaisi bo transeferelwang ho ma-Afrika Borwa, le ho netefatsa hore ditumellano tse kgahlanong le tsa kgwebo ha di na ho ba le dithibelo bokgoning ba intasteri ya ka hara naha ho ka romela thepa kantle. Ka tsela ena Mmuso o tla kenya letsoho ntlafatsong ya tekatekano ya kgwebo.
- 7.9 Afrika Borwa e ile ya saena ditumellano tse latelang, *General Agreement on Tariffs and Trade* (GATT) ha e ne e le Uruguay, mmoho le *Trade Related and Investment Measures* (TRIM) e tsamaisanang le yona, ekasita le *Technical Barriers to Trade* ka 1994. *World Trade Organization* (WTO) jwale e tla beha leihlo le ho lebela ditumellano tsena, tse nang le morero wa ho fokotsa ditshita kgwebong ya matjhaba. Sephetho se felletseng sa hona ho Afrika Borwa ke sa hore mokgwa wa pele wa ditumellano tsa nako e telele o felletswe ke nako, mme jwale mmara o buletse bankakarolo ba batjha ba ka hlodisanang maamong a matle le dikhampani tsa Afrika Borwa, mme sena se kgothaleitse dikhampani tsa Afrika Borwa ho itlwaetsa maemo a lefatshe a tlhahiso le a tshebetso ka bokgoni. Intasteri ya ka hara naha ya phepele ya disebediswa e hloka nako le tshehetso ho ka itlwaetsa maemo ana a matjha a mebaraka.

- 7.10 Kahoo he, tshireletso ya ditefello ka hara maemo a tlamang a dumelletsweng ke mohato o le mong o setseng wa tshireletso bakeng sa Mmuso, mme Mmuso o ikemiseditse ho sebedisa tshireletso ya ditefello ho maemo a tlamang, jwalo ka ha ho lebelletswe ke GATT. Tshireletso e jwalo ya ditefello e tla nka nako e kgutshwane feela ya ho fetela tsamaisong e ntjha ho dumella intasteri ya ka hara naha ya phephelo ya disebediswa ho ka itlwaetsa maemo a lefatshe a tlhodisano. Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso e tla etsa kopo ho Ministri ya Kgwebo le Intasteri ntlheng ena, mme sena e se etsa ka ho ya ka ditlhoko tsa katoloso ya ditshebeletso tse phatlalletseng le phephelo ya hore disebediswa tse sa hlahisweng ka hara naha ha di na ho angwa ke tshireletso ya ditefello.

TSOSOLLOSO YA INTASTERI E KA HARA NAHA

- 7.11 Tshireletso ka tsela ya ditefello ka papiso ke sesebediswa se seng matla haholo, mme se ka nna sa se lokele ho tlisa diphetoho ho intasteri eo ho tadimanweng le yona. Ho ena le hoo, Mmuso o ka susumeletsa ntshetsopele ya intasteri ena ka mekgwa ena e latelang:
- Ka mehato e fapa-fapaneng lehlakoreng la phephelo, e tshwanang le ditshusumetsi tsa lekgetho bakeng sa thupelo le dipeeletso, mmoho le *Support Project for Industrial Innovation (SPII)* [Porojeke ya Tshehetso bakeng sa ho Qala ho Hotjha Intastering]; le
 - Ka ho theha ditshebedisano-mmoho tsa kopanelo pakeng tsa bafepedi ba disebediswa le di-oporeitara tsa *network* ka tshebediso ya ditsela tsa ho fana ka dilaesense tse jwalo ka JEDP. Tabeng ena, mokga wa telekhomunikheishene wa Australia o ile wa ba le katleho e bonahalang ho fetola intasteri ya ona ya disebediswa ho ba intasteri e holang, e hlodisanang, e sekametseng ka nqeng ya ho romela dihlahiswa dinaheng tsa kantle. Kahoo he, Ministri e ikemiseditse ka matla ho lekola mmoatlolo ona wa Australia le mebotlolo e meng ntlheng ya mehato ya ho susumetsa intasteri ya phephelo ya disebediswa, le ho sekaseka ho fetolwa ha yona hore e tsamaelane le maemo a ka hara naha bakeng sa kgona-halo ya hore a kengwe tshebetsong Afrika Borwa.
- 7.12 *Regulator* e tla kgothaletsa mesebetsi ya intasteri ya ka hara naha ya phephelo ya disebediswa ho hlahisa disebediswa le ho eketsa boleng. Ho tshwanetse ho lekolwa hore na ebe maemo a ho fana ka dilaesense a ka kgothaletsa tshehetso bakeng sa intasteri ya ka hara naha ya phephelo ya disebediswa, le hona ka mokgwa ofeng, mme ka nako e tshwanang a ntse a netefatsa tshwaro e nang le toka bakeng sa di-oporeitara tse hlodisanang tsa *network* mmoho le ba fanang ka ditshebeletso.
- 7.13 Telkom e se e qadile ho leba lehlakoreng la dithendara tse bulehileng. Ke maikemisetso a Ministri ho tswelapele ka tshebetso ena le ho netefatsa hore dikgwebisano tsa ho rekwa ha disebediswa di itshetlehile ka ho tshwaneleha tshebetsong e bulehileng ya dithendara. Tshebetsong e tjena, eo ho yona dintho tsohle di nang le tekatekano, ba nang le menyetla e meholo ya ho kgethwa e tla ba bafepedi ba nang le bokgoni ba risetjhe le ntshetsopele le tshehetso, mme tsena di netefatsa hore sedikadikwe sena sa phephelo se na le ditjeo tse tlase ka ho fetisisa.
- 7.14 Di-oporeitara tsohle tsa *network*, tse seng di le teng le tse ntjha, di tshwanetse ho hatellwa ho tsamaisa theko le ditshebeletso tsa disebediswa tsa telekhomunikheishene ka tsela e tlang ho etsa hore:

- di-SMME (kgwebo tse nyenyane, tse bohareng le tse nyenyane haholo) di nehwa monyetla;
- dipheo tsa ho neha borakgwebo ba batsho matla a ikonomi di ntshetswa pele, mme sena se etswa ka ho latela maemo a tshwaneleho a tlang ho behwa ke *Regulator* nako le nako.

Ho netefatsa hore ho na le tekatekano pakeng tsa ba fanang ka ditshebeletso, dipheo tsena di tshwanetse ho bonahala ka boholo ba maemo a ho fana ka dilaesense.

- 7.15 Ke pono ya Mmuso hore molemong wa ho ba le tikoloho e nang le tlhodisano e tshehetsang ditjeo tse tlase ka ho fetisisa tsa disebediswa tsa telekhomunikheishene, di-oporeitara tsa *network* ha di ya tshwanela ho dumellwa ho hlahisa disebediswa tsena.

SEKGAHLA HO SETJHABA

- 7.16 Hore ho hodiwe melemo ya sekgahla ya intasteri e matla ya phepelo ya telekhomunikheishene ho setjhaba, ke ntho e tshwanetseng hore intasteri ena jwalo ka mohiri e moholo-holo, e be le seabo sa ho nka mehato pele ho hong ho hlaha. Ho matlafatsweng ha batho bao pele ba neng ba se na menyetla. Jwalo kaha di-SMME e le bathehi ba baholo ba mesebetsi e metjha di-ikonoming tse ngata, ke hwa bohlokwa ka ho ikgethang hore ho kgothaletswe ho kenyelletswa ha tsona ditshebetsong tsa ba bangata ba ka sehloohong mokgeng ona, le ho kgothaletsa tikoloho e dumellanang le ntshetsopele ya ho qapa hwa tsona ho hotjha, le kgolo ya tsona. Ho fihlela maikemisetso ana, Mmuso o tla nka mehato ya ho netefatsa hore ho matlafatswa ho sebetsang hantle le hwa bohlokwa mmoho le dibopeho tsa thuo bakeng sa ba batsho le dihlopha tse ding tse neng di se na menyetla, e ba dintho tse ntshetswang pele intastering ya ka hara naha ya phepelo ya disebediswa. Mehato e jwalo e hlaloswa haholwanyane ho Kgaolo ya 4 le ya 8 tsa *White Paper* ena.
- 7.17 Hodima moo, basadi le batho ba holofetseng ba tshwanetse ho ba le seabo se mafolofolo intastering ya phepelo ya disebediswa. Ho tshwanetse ho amohelwa ka ho hlaka hore thekenoloji e tshwanetseng e ka etsa hore ba holofetseng ba sebetse intastering ena. Thekenoloji e hlahiswang ke intasteri ya phepelo ya disebediswa e tshwanetse ho dumella batho ba holofetseng ho finyella ho disebediswa tsa telekhomunikheishene ka tsela e leka-lekanang le ya batho ba sa holofalang. Thekenoloji ha ya tshwanela ho dumella batho ba holofetseng ho sebetse intastering ena feela, empa disebediswa tse hlahiswang ke intasteri ena di tshwanetse ho dumella batho ba holofetseng ho di sebedisa kae kapa kae mmarakeng wa mosebetsi. Kahoo he, mabapi le batho ba nang le bofokodi ba pono, disebediswa tsena di tshwanetse ho dumella difofu hore di kgone ho ba le tlhahiso-leseding e hlokaahalang bakeng sa ho sebetse ka switjhiboto. Mabapi le ditholo, thekenoloji e tshwanetse ho etsa hore di kgona ho fihlela disebediswa tsa bona ha bonolo le ka potlako.
- 7.18 Ministri hape e tla hlahisa khoutu ya boitshwaro bakeng sa babeheletsi mokgeng wa ka hara naha o hlahisang disebediswa oo maikemisetso a yona e tla ba ho netefatsa hore dipeeletso di lebisitswe ka tsela e nang le toka le ka ponelopele ho disebediswa, mmoho le batho ka hara intasteri ya ka hara naha ya ho hlahisa disebediswa, le hore ho latelwa maemo a khiro kapa ditumellano tsa intasteri.

8

BASEBETSI BA MOKGA

- 8.1 Mohlodi wa setjhaba wa batho ba tsebang le ba nang le botsebi ke letlotlo la sona. Ntle le batho ba rupelletsweng ka ho lekana maamong ohle, setjhaba se ke ke sa kgona ho atolosa ikonomi ya sona ho theha moruo o hlokehang ka ho ka phahamisa maemo a bophelo a batho bohle ba sona. Sena ke nnete e ikgethang haholo ha ho tluwa ho mokga wa telekhomunikheishene. Ka ho ba le tumelo ho sena, Ministri e sisinya ho fana ka ditjhelete bakeng sa ho hodisa bokgoni ba batho ka hara mokga ona. Tsamaiso ya ditjhelete tsena e tla ba maikarabelo a *Regulator*. Ditaelo tsa bohlokwa ke tsena tse latelang:
- 8.2 *Regulator* e tla tshehetsa ditshebetso tsa Telekhomunikheishene dihlopheng tsena tse hlano tse latelang:
- 8.2.1 Thupelo le ho rupelwa botjha hwa batho ba sebetsang ka hara mokga ona ha jwale.
- 8.2.2 Ntshetsopele le kgolo ya thupelo ya di-*artisan* le dithekenishiene.
- 8.2.3 Ntshetsopele le kgolo ya thuto e phahameng maamong a digrata.
- 8.2.4 Ntshetsopele le kgolo ya thupelo le risetjhe dithutong tse ka hodima digrata.
- 8.2.5 Kgothaletso ya kgahleho ya thekenoloji ho bana ba sekolo.
- 8.3 Mesebetsi ena ya *Regulator* e tshwanetse ho nkuwa e le e tlatseletsang ho tshehetso efe kapa efe ka ditjhelete eo Mmuso o e hlahisang bakeng sa thupelo ka kakaretso. Ha ho kgoneha, *Regulator* e tla kgothaletsa ditshebetso tse "tlohang maamong a phahameng ho leba ho a hodimo (top up)" ka sebopeho. *Regulator* e ka se fane ka thupelo ka boyona. Ntshetsopele ya bokgoni ba batho e tshehetswang ke *Regulator* e tshwanetse ho tsamaisana le pholisi ya naha ya thuto ka bophara.
- 8.4 Ho sisingwa ditsela tsena tse latelang tsa tshehetso ka ditjhelete:
- Ho tla fanwa ka ditshusumetsi tsa lekgetho ho dikhampani tse rupellang le ho ntshetsapele basebeletsi ka hara mokga ona.
 - Karolo ya tefello ya laesense e lefshwang ke dikhampani tse nang le dilaesense ka hara mokga e tla bolokwa.

TSHEHETSO KA DITJHELETE

- 8.5 Ministri e na le tumelo ya hore ho hodiwa ha bokgoni ba batho ka hara mokga ho tshwanetse ho lefella ke mokga ka boona. Ditjhelete tse jwalo ha di ya tshwanela hore le ka tsela efe kapa efe di nke sebaka sa tjhelete eo ka tlwaelo

mmuso o fanang ka yona bakeng sa thuto e phahameng. Ministri e sisinya ditsela tsena tse latelang tsa ho etsa hore ditjhelete di fumaneha. Ministri e hlokomela hore ho na le mefuta e mmedi e ka sehloohong ya banka-karolo ka hara mokga. Ka lehlakoreng le leng, ho na le dikhampani tse tadimaneng le tlhodisano e se nang meedi karolong ya tsona ka hara mokga. Ka lehlakoreng le leng ho na le dikhampani, tse jwalo ka di-oporeitara tsa network, tse nang le dilaesense tsa ho sebetsa. Di ka nna tsa se be le tlhodisano eo di tadimanang le yona, kapa di be le tlhodisano e itseng e laolwang ka hara karolo ya tsona ya mokga.

Ministri e tla nlofatsa tshebetso ya ho bokella ditjhelete ka ditsela tsena tse latelang:

- Diphamente ya Ditjhelete le Diphamente ya Kgwebo le Intasteri di tla kopjwa ho theha mokgwa wa ditshusumetsi tsa lekgetho bakeng sa dikhampani tsohle tse ka hara mokga tse ratang ho kenya letsoho ntshetsopeleng ya bokgoni ba batho. Dinyehelo tse jwalo di tshwanetse ho etswa ka ho latela ditataiso tse behilweng ke *Regulator*.
- *Regulator* e tla tshwara karolo ya tefello ya laesense e lefihleng ke dikhampani tse nang le dilaesense tsa ho sebetsa ka hara mokga.

8.6 *Regulator* e tla hloma bolaodi (directorate) ba ntshetsopela ya bokgoni ba batho bo nang le mesebetsi e mmalwa:

- 8.6.1 Bo tla beha ditataiso bakeng sa dikhampani tse ratang ho etsa dikleime tsa ditshusumetsi tsa lekgetho.
- 8.6.2 Bo tla beha bajete bakeng sa karolo ya ditefello tsa dilaesense e bolokilweng bakeng sa ntshetsopela ya bokgoni ba batho. Sena se tla itshetleha ho dikopo tseo bo di fumanang ho tswa ho dikhampani, di-NGO (mekgatlo eo e seng ya mmuso) mmoho le ho di-institjhushene tsa thuto. Ba etsang dikopo ba tla tshwanela ho itlamba ka lenaneo la ho fana ka menyetla ho ba neng ba e tingwa pele (affirmative action).
- 8.6.3 Bolaodi bo ka "hirisa ka dikonteraka" tsamaiso ya ditjhelete ho mekgatlo e jwalo ka *Foundation for Research Development (FRD)*, e ka bang le botsebi le bokgoni bo bohlokwanyane dibakeng tse itseng. Leha ho le jwalo, boikarabelo bo felletseng bakeng sa tshebediso e nepahetseng ya ditjhelete bo tla ba mahetleng a *Regulator*.
- 8.6.4 Ha ho kgoneha, *Regulator* e tla beha dibeo (targets) tse ka fihlellwang bakeng sa mefuta yohle ya ditshebetso. E tla hloma mekgwa ya ho lebela le ho lekanya ho netefatsa hore dibeo tse jwalo di ya fihlellwa.

MEFUTA YA DITSHEBETSO TSE TLANG HO TSHEHETSWA

Tshebetso ya Mofuta wa 1 - Thupelo le ho rupelewa botjha ha batho ka hara mokga

- 8.7 Tshebetso ena haholo-holo e lebisitswe ho batho ba mafolofolo ka hara mokga ba se nang mangolo a boithutelo. Ministri e tshehetsa ho fana ka menyetla ho bao ba neng ba e tingwa pele jwalo ka leano le nang le ho nahanela batho la ho lokisa ho se lekalekane hwa batho le hwa bong setjhabeng sa rona. Ministri e na le tumelo ya hore leano la bokgoni ba batho le tshwanetse ho itshetleha ka metheo ya demokerasi, ho se kgetholle ka mmala, ho se kgetholle ka bong

mmoho le tekatekano. Le tshwanetse ho lokisa ho se lekalekane hwa nako e fetileng. Kahoo he, ho phahamiswa ha maemo a batho ka hara mokga ho tshwanetse ho fihlellwa ka ho lokisa ho se lekalekane maemong ohle ka hara dibaka tsa mosebetsi ka tsela e ikgethang. Hona ho tla hloka ho hirwa le ho rupellwa ha batho ba hlahang ho dihlopha tse neng di se na menyetla pele, haholo-holo dibakeng tseo ho tsona *network* a "phatlallatswang" ho tsona. Thupello e tshwanetseng ya maemo a hodimo, e lebisitsweng ho dihlopha tseo pele di neng di se na menyetla, e tla matlafatsa palo e kgolo ya ba ka bang basebeletsi ka mangolo a tshwanetseng a boithutelo, tsebo le bokgoni ba ho ka noloafatsa ho kengwa ha bona ka tsela e sebetsang hantle mmarakeng wa mesebetsi. Mabaka a mang a tla baka hore ho hlokahale thupelo e ngata le ho rupelwa botjha ho hongata bakeng sa batho ba ka hara mokga. A mang a mabaka ana ke ana a latelang:

- Sebopeho se fetohang sa mmaraka se ka baka ho kengwa dibakeng tse ding tsa tshebetso hwa basebeletsi ba teng ha jwale jwalo kaha dikhampani di ba le diabo tse fapaneng ka hara mokga;
- Di-oporeitara tse ntjha ka hara mokga di tla baka keketseho ya ho leba kwana le kwana;
- Ho ka nna ha kengwa tshebetsong dithekenoloji, maano le dimotlolo tse ntjha tsa botsamaisi.

8.7.1 *Regulator* e tla tshehetsa mananeo a shebanang le mathata ana, e leng mananeo a qadilweng ke dikhampani le di-institjhushene tsa thuto. Ho tla tshehetswa mefuta e latelang ya mananeo:

Ntshetsopele e potlakileng; Ditshebetso tsa ho ananela tsa SAQA tse mabapi le mangolo a boithutelo a a seng a molao, ao pele a neng a sa amohelwe; Ntshetsopele ya motheo ya batho ba baholo; Botsebi ba mefuta e mengata ya tshebetso; Ho rutwa ha botsebi ba botsamaisi le tsa kgwebo; Mananeo a molaong a thupelo, ka hare le kante ho dikhampani.

8.7.2 Ke motheo o amohetsweng hore maikemisetso afe kapa afe a tshwanetse ho ba a ka kgonwang ho lekangwa.

Tshebetso ya Mofuta wa 2 - Ntshetsopele le kgolo ya thupelo ya di-artisan le dithekenishiene

8.8 Ministri e hlokomela bohlokwa ba thupelo ya di-artisan le dithekenishiene. Ka tlwaelo, thupelo e jwalo e phethahatswa mefuteng e fapaneng ya dikholetjhe tsa setegeniki. Intasteri le yona e na le seabo sa bohlokwa haholo ka hore e fana ka boiphihlelo ba sebele ho motho boo e leng karolo ya bohlokwa mofuteng ona wa thupelo.

8.8.1 *Regulator* e tla sekaseka dikopo ho tswa ho dikholetjhe ho ka hodisa thupelo ya tsona bakeng sa mokga wa telekhomunikheishene. Tshehetso e jwalo ya ditjhelete ha ya tshwanela ho nkuwa jwalo ka e nkang sebaka sa tshehetso ka ditjhelete e teng ha jwale eo Mmuso o fanang ka yona bakeng sa thuto ya maemo a sekondari. Dikopo tse ka nnang tsa etswa di ka ba mabapi le tsena tse latelang:

Basebeletsi ba tlatsetso; Thupelo le ho rupellwa botjha ha basebeletsi; Disebediswa, Motsamao tsa dikholetjhe le intasteri.

Tshebetso ya Mofuta wa 3 - Ntshetsopele le kgolo ya thuto e phahameng ya ba ithutelang digrata (undergraduate).

8.9 Ministri e hlokomela hore mokgwa wa thuto wa pele wa Bantu Education o ile wa etsa hore palo ya ba fumanang mangolo a digrata tsa bo-enjinere ho tswa diyunivesithing le dithekenikoneng tsa Afrika Borwa e be e tlase haholo. Nakong e kgutshwane, Ministri e na le tumelo ya hore tlhahiso ya ba-enjinere e tla tshwanela ho menahana habedi, mme ya dithekenoloji yona e tla tshwanela ho menahana ha nne. Ministri e sisinya ho nolofatsa ho hodiwa ha dithuto tse sekametseng ka ho telekhomunikheishene diyunivesithing le dithekenikoneng ka ho fana ka ditjhelete bakeng sa basebeletsi ba eketsehileng, disebediswa le ditshenyehelo tsa ho tswella pele ka tshebetso. Ditshebetso tse ka phethwang di kenyelletsa tsena tse latelang:

- Diyunivesithi le dithekenikone di ka rata ho atolosa ho ruta ha tsona lehlakoreng la Bo-enjinere le Botsamaisi ho tsa Telekhomunikheishene. Mahlakore a setjhaba, pholisi, molao le a taolo a ntshetsopele ya telekhomunikheishene, le ona a ka ba karolo ya dithuto.
- Diyunivesithi le dithekenikone tseo ha jwale di sa ruteng dithuto tse sekametseng ho tsa telekhomunikheishene, mme tseo ho ka etsahalang hore ha di na mafapha a bo-enjinere, di tshwanetse ho kgothalletswa ho theha di diphate-mente tsa *Physics le Elelectronics* ka hara mafapha a tsona a saense. Di diphate-mente tse jwalo di ka hlaloswa e le tse "etelletseng tsa bo-enjinere pele", mme di ka qetella e se e le di diphate-mente tsa bo-enjinere ka botlalo.
- Diyunivesithi le dithekenikone di tshwanetse ho kgothalletswa ho "kopanela" le di-institjhusheneng tse ding karolong ya ho "tataisa".
- Ha ho na le tlhokeho e ikgethang, *Regulator* e ka fana ka dibasari ho tlatselletsa (e seng ho nkela sebaka) tseo dikhampani tse ka hara mokga di fanang ka tsona.
- *Regulator* e tla fana ka ditjhelete ho nolofatsa motsamao wa basebeletsi pakeng tsa intasteri le di-institjhushene tsa thuto.

8.9.1 Ho sisingwa hore ditjhelete bakeng sa ditshebetso tsa Mofuta wa 3 di kengwe bakeng sa ho ajwa ke FRD, e tlang ho theha lenaneo le ikgethang bakeng sa thuto ya tsa telekhomunikheishene mmoho le risetjhe. FRD e na le boiphihlelo bo bongata ba ho fana ka tshehetso ya ditjhelete ho diyunivesithi le dithekenikone. FRD e tla lekodisisa ditshisinyo mme e hlophise dibajete bakeng sa *Regulator*.

Ditshebetso tsa Mofuta wa 4 - Thupelo le risetjhe ho dithuto tse kamora digrata tsa pele (post-graduate)

8.10 Ministri e na le monahano wa hore ho bolokwa ho le tshebetsong nakong e telele hwa mokga ona ho itshetlehile ho tlhahiso e kgotsofatsang ho tswa ho ditsha tsa naha tse fanang ka digrata. Ministri e sisinya hore ho be le tsela ya ho nka mehato pele ho hlaha ho hong, ho ntshetswe pele le ho kgothalletsa boithutelo le risetjhe kamora lengolo la grata, tsona e le tse tshwanetseng lekaleng lena.

- Ministri e rata ho nolofatsa ho thehwa ha *network* ya "disenthara tsa bokgabane" diyunivesithing le dithekenikoneng ka ho ikgethang. Disenthara tse jwalo di tla ba le bokgoni ba ho phethahatsa risetjhe ka konteraka bakeng sa dikhampani tse ka hara mokga. Ministri e amohela ho thehwa ha disenthara tse jwalo ho

itshetlehleng ka hore di-institjhushene di bope "pokello ya bohlokwa-hlokwa" ya bokgoni ba ditsebi mmoho le disebediswa tsa risetjhe. Kahoo he, e rata ho kgothalletsa ho hlahiswa ha ditshisinyo tsa ho ntshetsapele kaho ya bokgoni nakong e telele mmoho le tshebedisano-mmoho ya matjhaba. Sena se ka ba sa atolosetswa ho thehweng ha di-institjhushene tsa risetjhe ya "motheo" moo ho tshwanetseng teng.

- *Regulator* hape e tla tshehetsa ho thehwa ha dithuto tsa botsebi tsa seporofeshenale tsa kamora dithuto tsa grata tsa pele (postgraduate) di-institjhusheneng tse nang le bokgoni bo tshwanetseng.

- 8.10.1 Ho sisingwa hore ditjhelete bakeng sa ditshebetso tsa Mofuta wa 4 di kengwe ka lenaneo le ikgethang la FRD bakeng sa thuto ya tsa telekhomunikheishene mmoho le risetjhe. FRD e tla tsamaisa lenaneo le jwalo ka ho ya ka moetlo wa yona o bileng teng ka nako e telele.

Ditshebetso tsa Mofuta wa 5 - Tshehetso ya Saense le Thekenoloji dikolong

- 8.11 Ministri e hlokomela hore ntlha ya hore tsamaiso ya dikolo e be le tlhahiso e fokolang ya baithuti ba nang le bokgoni bo anetseng ba matematiki, saense le puo, e sitisana ka matla le bokgoni ba bao ba ka kenang mokgeng ona. Ministri e amohela hore maikarabelo a ka sehloohong a ho fumana tharollo bothateng bona a mahetleng a Diphatemente ya Bokgabo, Setso, Saense le Thekenoloji mmoho le Diphatemente ya Thuto ya Botjhaba. Leha ho le jwalo, e na le tumelelo ya hore mokga o ka ba le seabo se itseng. *Regulator* e tla sekaseka ditshisinyo tse "tsebahatsang" dithuto tse amanang le thekenoloji. Mohlala ke porojeke e thusang dikolo ho ka hokelwa ho *Internet*.

MEHATO YA TLATSETSO YA TSAMAIISO

- 8.12 Ministri e tshehetsa ho hlongwa ha *South African Qualifications Authority (SAQA)* mmoho le *National Qualifications Framework (NQF)*. E sisinya hore ho thehwe sete ya maemo a amoheleng a mangolo a tshwaneleho (dikhwalifikheishene) ho lokisetsa kgatelopele maamong ohle a intasteri ena. Maemo ana ha a tshwanela ho tadimana le lehlakore le le leng feela, empa a tshwanetse ho fana ka dintlha bakeng sa thuto e akaretsang ekasita le botsebi ba bohlokwa-hlokwa ba intasteri. *Regulator* e tla fana ka ditjhelete ho tshehetsa ditshebetso tsena.
- 8.12.1 Ministri e rata ha **Continued Engineering Education (CEE)** e ka ananelwa ke NQF ka mabaka a hlalositsweng ka hodimo mona.
- 8.12.2 Ministri e tla kopa Diphatemente ya Thuto ya Setjhaba (Department of National Education) ho nolofatsa ho thehwa ha boto ya intasteri ya thupelo bakeng sa mokga ona.

9

TSHEBEDISANO MMOHO LE DINAHA TSA AFRIKA LE TSA MATJHABA

- 9.1 Mafelong a nako ya kgethollo, Afrika Borwa e ile ya e ba setho se ikamahantseng le dinaha tse ding tsa matjhaba hape. Mmuso o dumela hore ka ho sebedisa monyetla ona bakeng sa molemo wa batho ba Afrika Borwa bohle, hoo ho tla itshetleha katlehong ya RDP ya Afrika Borwa mmoho le ho maiteko a ntshetsopele ya Afrika ka kakaretso, haholo-holo Afrika e ka Borwa. Ho totobetse hore mokga wa telekhomunikheishene o tshwanela ho pheella ho ba le ntshetsopele ka tlasa meedi e leng teng ya maikemisetso a pholisi ya Afrika Borwa e mabapi le dinaha tsa kantle.
- 9.2 Ho kopangwa ha mekgwa ya tshebetso ya telekhomunikheishene Afrika Borwa hoba ya lebatowa mmoho le ya matjhaba, ho tla tlisa melemo e metle, mme ho be le ho nka karolo ho ikonomi ya lefatsheng ka bophara, ntlafatso ya dikgokahano tsa batho ka bo bona mmoho le tsa dikgwebo, katoloso ya kgwebo mmoho le tsosoloso ya kgolo ya ikonomi. Afrika Borwa ka baka la sebaka seo e leng ho sona, matlotlo a sa tlwaelehang a Afrika, le bokgoni ba ho ntshetsapele le ho fana ka ditharollo tsa mathata a Afrika bakeng sa Afrika, e maemong a matle a ho ba le kabelo mmoho le ho fumana melemo ho tswa tshebedisanong mmoho ya dinaha tsa lebatowa le tsa matjhaba.
- 9.3 Seemong sa dinaha tsa matjhaba, ke Mmuso o nang le maikemisetso a ho nka karolo ka botlalo ka Ministri ya Diposo, Telekhomunikheishene le Kgaso, mekgatlong e tshwanelehang eo mekgatlo e amehang ho tsa telekhomunikheishene e bang le ditherisano le dinaha tsa matjhaba ho yona (mekgatlo e jwalo ka ITU, PATU, le SATCC) mmoho le mekgwa e leng ka hare ho mmuso le dihlopha tse sebetsang ka merero e amanang le popeho-theo ya tlhahiso-leseding ya lefatsheng ka bophara. Boemedi bo leng teng mekgatlong ya matjhaba boo Afrika Borwa e leng setho sa bona, bo tla ntshetswapele ka ho etswa ke dinaha tse saenneng. Ho kgona ho fihlela ditshebeletso tsa Intelsat ke dinaha tse ding, ho tla laolwa ke *Regulator*.

- 9.4 Ho kopangwa ha di-ikonomi tsa dinaha tse ngata tse nyenyane tsa lebatoweng la Afrika ke ntho e amohetsweng kgale jwalo ka tsela e ka etsang hore ho kgonwe ho fihlelwa ntshetsopele e tswellang pele bakeng sa nako e telele ya lebatowa ka bophara, mme ya lebiswa ho bopjweng ha **Organisation of African Unity (OAU)** mathwasong a dilemo tsa bo-60s. Maiteko a mang hape a ho kgothaletsa kopano mona Afrika a ile a ba le sephetho sa ho bopjwa ha mekga ya tsa ikonomi lebatoweng, ho kenyelletswa le **Southern African Development Community (SADC)** mathwasong a dilemo tsa bo-80s, le **Abuja Treaty** e sa tswa bopjwa haufinyane (1991) e hlommeng mokgatlo wa **African Economic Community**.
- 9.5 Telekhomunikheishene ke karolo ya bohlokwa ya popeho-theo le ditshebeletso tse hlokehang bakeng sa ho kopangwa ha dinaha tse lebatoweng. Kgokahano ena ya bohlokwa ya phallo ya tlhahiso-leseding bakeng sa ho kopangwa ha tsa kgwebo le tsa kgahisano e ka fihlelwa feela ka tshebedisano mmoho le tsamaiso e ntle mahareng a diphathi tse fapaneng tse amehang ntshetsopeleng ya yona, jwalo ka basebedisi, di-oporeitara, bahlahisi mmoho le bao ba etsang dipholisi.
- 9.6 Mmuso o beha bohlokwa bo boholo ba ho kopangwa ha dinaha tse lebatoweng mekgeng ena. Hona ho tla etsuwa ka tsela e nang le bokgoni, mme e tla tshehetsa mesebetsi ya banka-karolo bohle ba Afrika Borwa ka ho sebedisa dipholisi tse kgothaletsang tshebedisano-mmoho lebatoweng mabapi le dikgokahano tse fetelang le ka nqane ho meedi ya naha, ho bulwa ha mebaraka bakeng sa disebediswa le ditshebeletso, ho sebedisa maemo a amoheleng a sebedisang hantle hape e nang le dihlakiso mabapi le tsa botegeniki, tshebediso e ntle ya *radio spectrum*, le ho bopjwa ha maemo a tshwanang Afrika bakeng sa ho ba le ditherisano le dinaha tsa matjhaba mekgeng e fapaneng ya telekhomunikheishene le ya ntshetsopele ya tlhahiso-leseding.

DIPOROJEKE TSA DINAHA TSE LEBATOWENG

- 9.7 Mmuso o tla kgothaletsa hore naha ya Afrika Borwa e nke karolo diporojekeng tse kopanetsweng tseo maikemisetso a tsona e leng a ho ntlafatsa ho kopangwa ha lebatowa, jwalo ka RASCOM, athe diporojeke tsena di na le sepheo sa ho phetha ditjhesehelo tsa setjhaba. Leha ho le jwalo, qeto ya ho beeletsa ditjhelete diporojekeng tse jwalo e tla etswa ke mekgatlo e amehang, e ka ba ya mmuso kapa ya poraefete, athe diqeto tsona di tla thehwa hodima ho lekolwa ha bokgoni ba ho tswellapele ha porojeke ka ho ya ka botegeniki le ka papatso.

10

HO FETOLWA HA MELAO

DILAESENSE TSE LENG TENG MMOHO LE DIKONTERAKA TSA TLATSETSO

10.1 Mabapi le hona, Letona le tshehetsa ho sebediswa ha metheo ena e latelang:

- Jwalo ka molao o akaretsang, dilaesense tse ntshitsweng pele ho kengwa tshebetsong melao e metjha ya telekhomunikheishene, ha di a tshwanelwa ho tshwarwa ka tsela e nang le leeme ke melao eo. Diphetofo dife kapa dife tse etsuwanang ho dilaesense ka baka la ho se dumellane ka hara sebopeho sa pholisi ya telekhomunikheishene, ho tshwanetse hore ho rerisanwe ka tsona ke *Regulator* mmoho le beng ba dilaesense ba amehang.
- Ditumellano tsa tlatsetso di supa dibaka tsa ho se lekalekane ho leng teng sebopehong sa ha jwale sa semolao le sa taolo sa mokga wa telekhomunikheishene. Sebopeho sa pholisi e ntjha se tshwanela ho nolofatsa phetohong le/kapa ho fedisweng ha dikonteraka tsena ka tumellano ya diphati tse amehang. Moo phati e fumaneng tokelo ya ho fana ka ditshebeletso ka ditlhophiso tsa konteraka e entsweng le Telkom, mohlala, bafepedi ba di-*value added network*, ditumellano tse jwalo tsa dikonteraka di tshwanelwa ho fediswa, mme phati e amehang e tshwanelwa ho fuwa laesense ya ho fana ka ditshebeletso kantle ho leeme la letho tshebetsong eo.

HO FANA KA DILAESENSE HO DI-OPOREITARA

10.2 Mabapi le hona, Mmuso o tshehetsa ho sebediswa ha metheo ena e latelang:

- Di-oporeitara tsotlhe di tshwanelwa ho fuwa dilaesense bakeng sa ho nolofatsa taolo ka tsela e nang le bokgoni le ho etsa bonnete ba hore maikemisetso a hlaloswa ka ho hlaka, haholo-holo moo ho fanwang ka monyetla wa ho fihlela o phatlalletseng, mmoho le ditshebeletso tse phatlalletseng.
- Leha ho le jwalo, di-*parastatal* (dikhampani tse ka tlasa taolo ya mmuso), ka ho tshwanang le di-oporeitara tse ding, di tshwanelwa ho fuwa matla a ho sebetso ka dilaesense, ho ena le tokelo ya molao.

DIBAKA TSA TBVC

10.3 Ho fediswa ha melao eo ha jwale e thibelang ho kopangwa ha dinaha tse neng di tsejwa jwalo ka tsa TBVC, ha ho a tshwanela ho itshelela hodima melao e metjha ya telekhomunikheishene. Ke nnete, hore ho lebeletse melao e itseng eo maikemisetso a yona e leng a ho kopanya botjha hore e sebetse pele ha ho kena tshebetsong ha melao ya telekhomunikheishene.

HO THIBELA DITSELA TSA DIKGOKAHANO (CALL TRAFFIC)

10.4 Mabapi le hona, Letona le tshehetsa ho sebediswa ha metheo ena e latelang:

- Tokelo ya Mmuso ya ho thibela tsamaiso ya telekhomunikheishene e tshwanela ho ba le taolo e matla.
- Molao o tsejwang ka *Interception and Monitoring Prohibition Act* o tshwanetswe hore o lekowe botjha bakeng sa ho etsa bonnete ba hore ho ba le tshireletseho e lekaneng. Ho lekolwa hoo ho tshwanela ho kenyelletsa ditherisano tsa setjhaba le ho nka karolo ha di-Ministri tse ding, tse jwalo ka ya Tshireletso le Polokeho.
- Taba ya ho thibelwa ha tsamaiso ya dikgokahano ho tshwanelwa ho shebanwa le yona ka melao e itseng, jwalo ka ha ho ntse ho etseha ha jwale.

HO KENGWA LE HO FEDISWA HA MELAO

10.5 Ha ho shejwa ditherisano tsa ha jwale tse mahareng a Mmuso le Mekgatlo ya basebetsi, mabapi le ho bopjwa botjha ha matlotlo a mmuso ("ditherisano"), Letona le tshehetsa ho sebediswa ha metheo ena e latelang:

- Jwalo ka mohlala, ho fetolwa ha pholisi le melao ho tshwanetswe hore ho etsuwe ka ho sebedisa Molao wa Telekhomunikheishene, o tla tiisetse sebopeho sa semolao sa mokga ona.
- Leha ho le jwalo, ha ditherisano di ka ba le botshosetsi ba ho diehisa ho kengwa ha diphetoho tsa pholisi mabapi le merero e meng, Ministri e tla tshehetsa ho kengwa ha Melao e ka hodimo ho o le mong.
- Haebe hoo ho ka etseha, Molao wa Bolaodi ba Taolo [Regulatory Authorities Act] o tshwanela ho kengwa ka ho ya ka mokgwa o tshwanetseng bakeng sa merero e sa itshetlehang hodima ditherisano tseo.
Merero e jwalo e tla kenyelletsa ho bopjwa le ho fuwa matla ha bolaodi ba taolo bo ikemetseng ba telekhomunikheishene mona Afrika Borwa, ho bopjwa le ho fuwa matla ha ejensi ya ditshebeletso tse phatlalletseng, mmoho le ho fediswa kapa ho fetolwa ha melao eo ha jwale e sitisang ho bopjwa ho jwalo kapa hona ho fana ka matla. (Mohlala, ditaelo tseo ha jwale di thibelang ho ba le maikarabelo ha Telkom ho Bolaodi ba Taolo, di tla fediswa le/kapa di fetolwe).
- Ho latelang hona, mmoho le ho latelang sephetho sa ditherisano, diphetoho dife kapa dife tse sebopehong sa ho ba beng ba Telkom di ka nlofatswa ka ho kengwa ha molao o tsejwang ka *Post Office Amendment Act* (Molao wa ho Fetolwa ha Diposo), kapa Molao wa Telekhomunikheishene. Hodima moo, hlakiso e hlokehang e ka batlwa e be e fumanwe ka ho kengwa ka nako e le nngwe ha Molao wa Ditshebeletso tsa Diposo (*Postal Services Act*).

10.6 Ka bokgutshwanyane, Ministri e rata hore ho behwe molao o le mong. Leha ho le jwalo, ha ditherisano tse ntseng di tswellapele ha jwale tse mabapi le kaho botjha ya matlotlo a mmuso, di ka thibela hore hona ho etsehe, Ministri e tshehetsa hore ho behwe Molao wa Bolaodi ba Taolo (*Regulatory Authorities Act*), e be ho latela Molao wa Telekhomunikheishene le Molao wa Diposo [*Postal Services Act*] (molao ona wa ho qetela ke wa kaho botjha ya ho setseng ho Molao wa tsa Diposo).

JUTA LEGAL & ACADEMIC PUBLISHERS

Present

The Juta-State Library Index to the Government Gazette

The *Juta – State Library Index to the Government Gazette* provides quick and easy access to the Government Gazette by direct subject indexing of all government notices, proclamations and board notices published weekly in the Gazette.

Whatever subject you are researching, this detailed but uncomplicated guide will direct you to the notice you require, listing the Gazette number, page and date of publication.

Every edition of the index covers one calendar year. You may subscribe to:

- the quarterly edition, consisting of four cumulatively updated quarterly issues. The first three are published in soft cover and the final volume, which contains the full annual index, is bound in hard cover to serve as a permanent reference work.
- the annual edition, consisting only of the final hard-cover volume covering the whole year.

The *Juta – State Library Index to the Government Gazette* has been published since 1990. Indexes to pre-1990 Gazettes are consolidated in a separate publication, *Juta's Index to the South African Government and Provincial Gazettes 1910 to 1989, formerly 'The Windex'*.

"OSALL is grateful that this publication is continuing the high standard set by its predecessor and congratulates Juta & Company Limited on its success in this new venture."

DAAPHNE BURGER June 1991 issue of
Organisation of South African Law Librarians Newsletter.

1995 quarterly subscription: R439,00 + R33,00 postage & packaging = *R472,00 (incl VAT).

1995 annual subscription: R298,00 + R13,50 postage & packaging = *R311,50 (incl VAT).

Juta's Index to the South African Government and Provincial Gazettes 1910 to 1989:

*R244,00 (incl VAT, postage & packaging).

**JUTA LEGAL & ACADEMIC PUBLISHERS—
FOR THE ONLY COMPLETE SET OF INDICES TO
THE GOVERNMENT GAZETTE FROM 1910 TO DATE.**

For further details please contact Leverage Solomons at Juta's Subscription Services
Tel: (021) 797-5101 Fax: (021) 761-5861

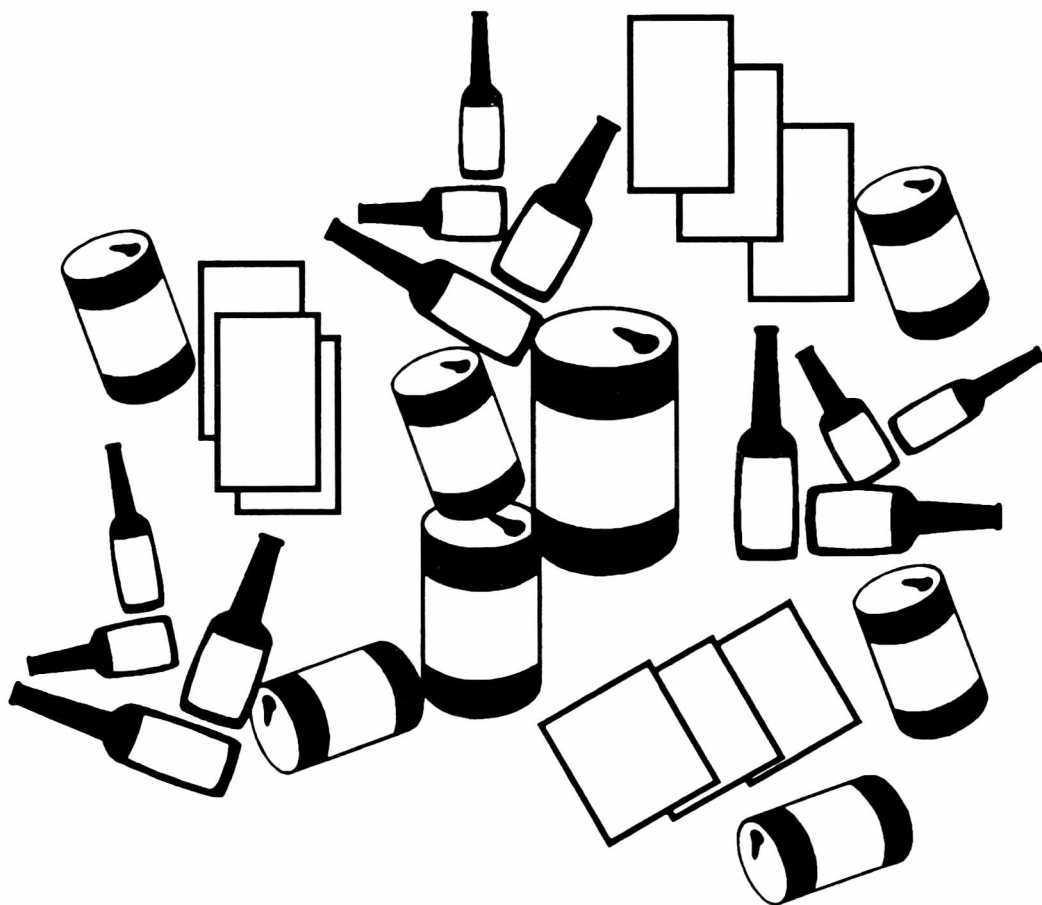
* Publisher's recommended retail price, which is subject to change without notice. Prices charged by bookshops, including Juta's Bookshops, may vary. Juta's Bookshops and Juta Subscription Services will, however, honour the above advertised price on a "cash with order" basis or where payment is by credit card.

Juta & Co. Ltd • Co Reg No 04/01812/06
Directors: MR Watermeyer (Chairman) JE Duncan (Managing)
CW Wallander JC Poggieter JF Wandrag PM Nel RJH Cooke

Juta

RECYCLE HERGEBRUIK

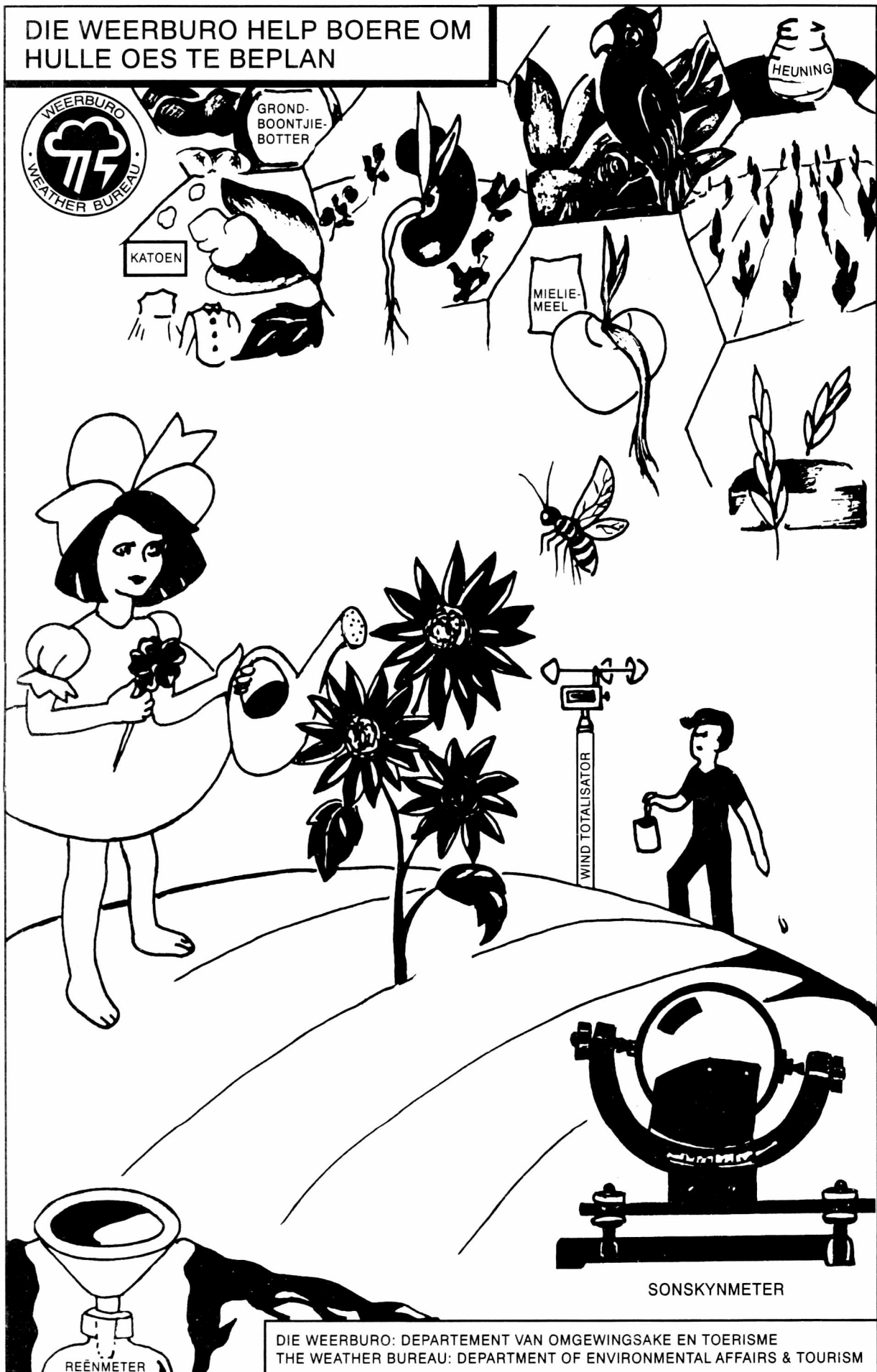
Department of Environment Affairs

THE WEATHER BUREAU HELPS FARMERS TO PLAN THEIR CROP

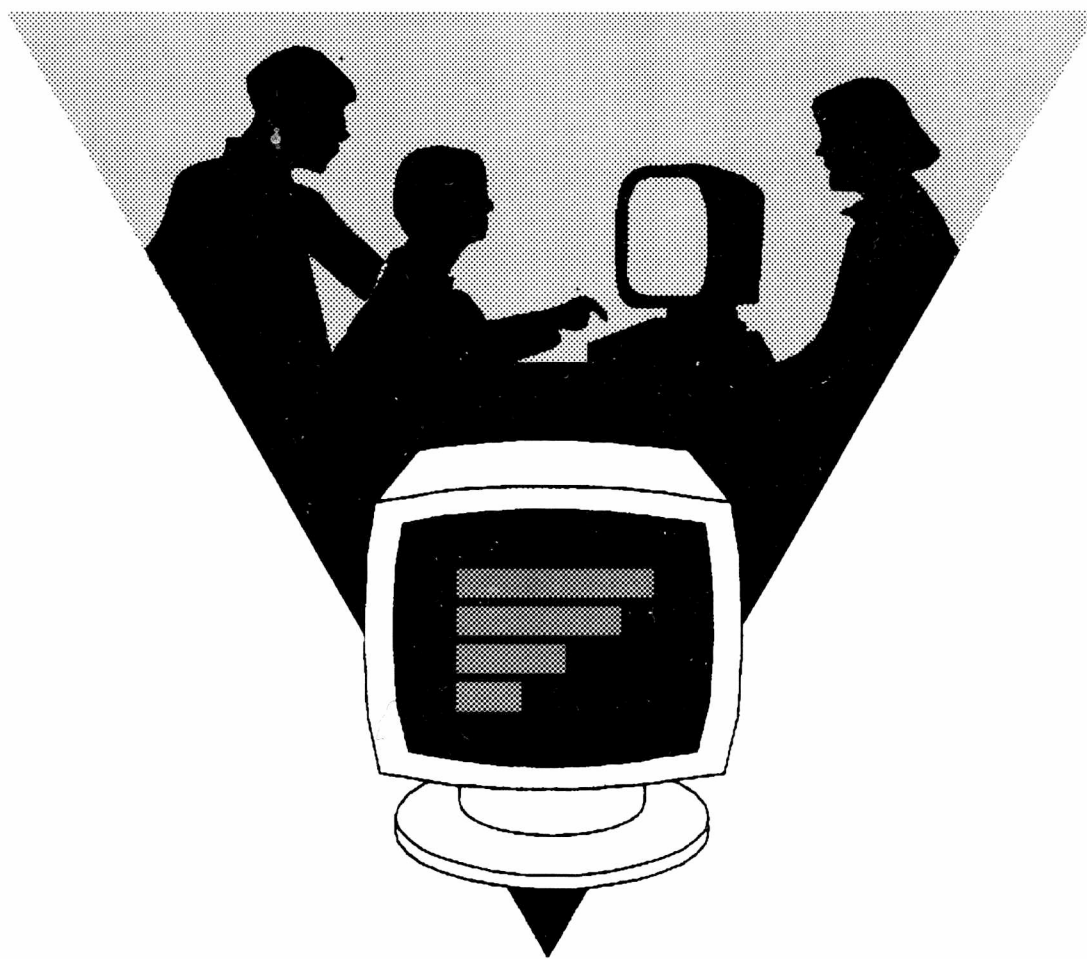

THE WEATHER BUREAU: DEPARTMENT OF ENVIRONMENTAL AFFAIRS & TOURISM
DIE WEERBURO: DEPARTEMENT VAN OMGEWINGSAKE EN TOERISME

DIE WEERBURO HELP BOERE OM HULLE OES TE BEPLAN

DIE WEERBURO: DEPARTEMENT VAN OMGEWINGSKE EN TOERISME
THE WEATHER BUREAU: DEPARTMENT OF ENVIRONMENTAL AFFAIRS & TOURISM

Electronic Government Gazette

- ✓ Online version of the Gazette dating back to January 1994
- ✓ Available via a number of public electronic networks including Internet, Easy Access and Beltel
- ✓ Information available within two working days of publication
- ✓ Flexible tariff structure - various options to suit individual needs

Why an Electronic Government Gazette?

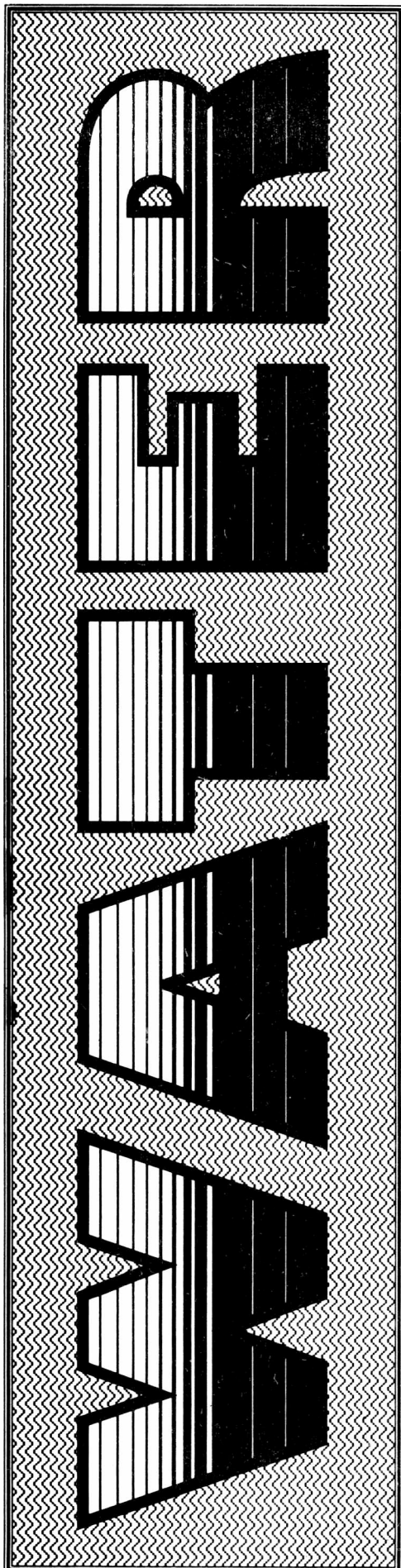
- ✓ Eliminate unnecessary paper storage and wading through stacks of paper copies
- ✓ Provides immediate access to the information you are looking for - search by topic or notice type
- ✓ User friendly application - quick and effective with context sensitive online help

Contact Details: Tel: (012) 663-6873
Tel: (012) 663-4954
E-mail: gentel@info1.sabinet.co.za

A joint venture between GENTEL and SABINET

DON'T

WASTE

IT!

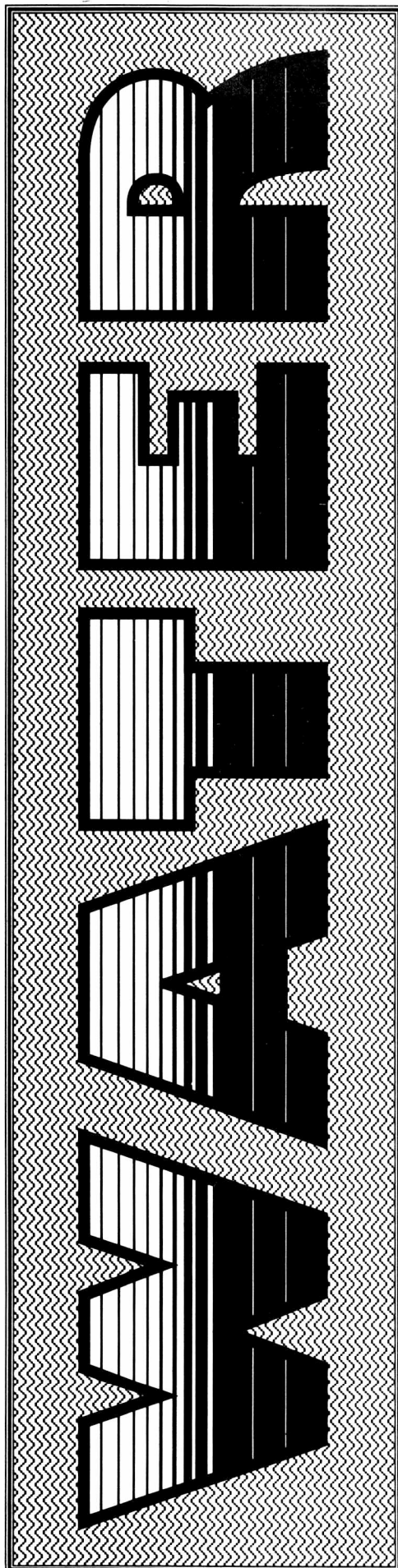
WERK

SPAARSAAM

DAARMEE !

CONTENTS*No.**Page
No. Gazette
 No.***GENERAL NOTICE****Posts, Telecommunications and Broadcasting, Ministry of***General Notice*

780 White Paper on Telecommunications Policy: Sesotho 1 17276
